

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ
Μ. Σ. ΒΑΛΛΗΣ & Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ:

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
"ΧΑΡΑΥΓΗΝ",
ΜΥΤΙΛΗΝΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ

ΠΑΡΑ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ 'ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ',
ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
(ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ)

ΟΜΗΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΝΤΗΣ

(Μετ' εὐχαριστήσεως ἀγγέλλομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας ὅτι ἡ «Χαραυγή» ἐξησφάλισε τὴν συνεργασίαν τοῦ φιλέλληρος καὶ ἑλληνομαθοῦς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νεαπόλεως κ. **Giuseppe Barone**, περὶ τοῦ ὁποίου πολλάκις ἔγινε λόγος εἰς προηγούμενα φυλλάδιά μας. Ὁ κ. **Barone** τοῦ ὁποίου τὴν συνεργασίαν ἐζητήσαμεν, μᾶς ἔστειλε τὴν κατωτέρω σοβαρὰν καὶ ἀξιανάγνωστον μελέτην, συνοδευομένην μὲ τὴν ἐξῆς εὐγενῆ ἐπιστολήν:

Νεάπολις Ἰταλίας, 1 Αυγούστου 1911.

Ἄξιότιμοι κύριοι

Εὐχαρίστως ἀποδέχομαι τὴν εὐάρεστον πρότασίν σας νὰ ἀποστέλλω μηνιαίως ἄρθρον μου διὰ τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σας περιοδικόν. Ἠγάπησα καὶ ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰ τρυφερά μου χρόνια. Καὶ θὰ εἶμαι πάντοτε εὐτυχῆς ἂν κατορθώσω νὰ συμβάλω κατὰ δύναμιν εἰς τὴν διαρκῆ σύσφιγξιν τῶν διανοητικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν λαῶν, τῶν ἐξ ἴσου φημισμένων διὰ τὰς δόξας καὶ τὰς περιπετείας των.

Μετ' ἐκτιμήσεως

ἀφωσιωμένος

Giuseppe Barone.)

Πρὸ τῶν δύο τούτων ὀνομάτων παρηνσιάζε·ται εἰς τὴν μνήμην τόση ἀφθονία ἐπιχειρημάτων πρὸς ἀπορίθμωσιν καὶ ζητημάτων πρὸς ἐπίλυσιν, τόση ποικιλία ὁμορφιάς πού εἶναι ἀξία νὰ προτεθῆ ὡς ὑπόδειγμα, καὶ τόση μεγάλη ποσότης συγγραμμάτων πολυειδῶν, ὥστε δὲν τὰ ἐξετάζομεν ἰδιαζόντως ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῆς γλώσσης πρὸς τὴν σκέψιν, τοῦ συναισθήματος πρὸς τὴν φαντασίαν, τῆς θεολογίας πρὸς τὴν πολιτικὴν, πού τόλμη ἴσως εἶναι τὸ νὰ ἐπιχειρήσῃ τις νὰ διαπραγματευθῆ ταῦτα, πολὺ δὲ περισσότερον νὰ κάμῃ τὴν σύγκρισίν των.

Γνωστόταται εἶναι αἱ ἀμφιβολίαι πού ἠγέρθησαν περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ὀμήρου καὶ περὶ τῆς συνθέσεως τῶν ποιημάτων του· τὸ σύνολον δηλ. τῶν ἀμφιβολιῶν ἐκείνων, πού ὀνομάζονται «Ὀμηρικὸν ζήτημα» καὶ πού ἔχουν δώσει τόσας ἀφορμὰς συζητήσεων εἰς τοὺς σοφοὺς ὄλων

τῶν ἐθνῶν. Ὅσον διὰ τὸν Δάντην, αἱ σπουδαιότεραι συζητήσεις συνοψίζονται εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν περὶ τοῦ ἂν ὁ ἔρως τῆς Βεατρίκης ἦτο πραγματικὸς ἢ ἰδεώδης, ποία ὑπῆρξεν ἡ γυνὴ αὐτή, καὶ εἰς τὴν σημασίαν πολλῶν χωρίων τῆς Κωμωδίας.

Ὁ Ὀμηρος δὲν εἶναι μόνον ὁ ποιητὴς τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἀλλ' εἶναι καὶ ὁ ἱστορικὸς των. Εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα οἱ ἀρχαιολόγοι ἔχουν ἀναζητήσῃ τὰς πλέον ἀπομακρυσμένας ἑλληνικὰς καθοδηγήσεις περὶ τοῦ δημοσίου βίου, τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ περὶ τῆς θρησκείας. Ὁ δὲ Δάντης δὲν εἶναι μόνον ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μεσαιῶνος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ὁ ποιητὴς ἑνὸς νέου πολιτισμοῦ ἐπιπροστιθεμένου εἰς τὸν ἀρχαῖον καὶ ἔχει σύρει γραμμὴν εὐθείαν, διὰ τῆς ὁποίας χωρίζεται ἡ διανοητικὴ ἐργασία τῶν πρὸ αὐτοῦ χρόνων ἀπὸ τοὺς μετ' αὐτόν.

Ἡ Ἰλιάς εἶναι ἡ καθαρωτέρα ἀπεικόνισις τῶν ἀρχαίων χρόνων. Εἰς αὐτὴν ἐνυπάρχει μία διαύγεια πού δὲν ἀπαντᾶται πλέον εἰς οὐδεμίαν μεταγενεστέραν ποίησιν· ὑπάρχει μία αἰσθητικὴ ἰσορροπία, τῆς ὁποίας εἰς μάτην θὰ ἐπεζητεῖτο ἡ ἀνανέωσις. Ὁ ποιητὴς, λυρικός συγχρόνως καὶ ἐπικός, κρύπτεται καὶ ἀφήνει ἀνέπαφον καὶ διαυγὲς τὸ δράμα. Ὁ Δάντης παριστᾷ τὴν ἀναγέννησιν εὐρείας λογοτεχνίας κατόπιν σιγῆς μακρῶν αἰώνων· παριστᾷ τὴν ἀσθμαίνουσαν ἀναζήτησιν τοῦ ἰδεώδους ἑνὸς ὀλοκλήρου λαοῦ. Ὁ ἔρως του εἶναι νέος· ἡ τέχνη του εἶναι νέα· τὸ ὕψος του εἶναι νέον.

Ὁ Ὀμηρος ὑπῆρξε τὸ πρότυπον ἀπειραρίθμων ποιητῶν, πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους. Τὸ ποίημα τοῦ Δάντου ἔχει ἐμπνεύσει πλείστους· ἀνεξωπύρωσε τὸν θυμὸν τοῦ Οὔγου Φωσκόλου· ἐξίψωσε τὸ πνεῦμα, τὸ ἦδη μέγα, τοῦ Λεοπάρδη καὶ Τζιομπέρτη. Ἡ Θεία Κωμωδία, πού ἔχει καταστῆ ὁ σκόπελος τῶν σκεπτικιστῶν καὶ τῶν σχολιαστῶν, δὲν ἔχει προγενεστέρους, δὲν ἔχει προδρόμους· διότι τὰ προϋπάρχοντα χονδροειδῆ δράματα δὲν ἔχουν ἀναλογίαν ἐν τῇ γενικῇ συλλήψει καὶ δὲν εἶναι εἰμὴ τυχαῖαι προετοιμασίαι. Ἡ Θεία Κωμωδία ἐξῆλθε σθεναρὰ ἀπὸ τῶν νοῦν τοῦ Ποιητοῦ, μὲ τὰ βάσανα τῶν καταδίκων,

μέ την ἐλπίδα τῶν καθαρῶν καὶ τὴν μακαριότητα τῶν ἐκλεκτῶν. Ὁ Δάντης ἔκαμεν εἰς τὴν ποίησιν ὅ,τι ἀκριβῶς ἔκαμεν ὁ Νεύτων εἰς τὴν φυσικὴν. Οὗτος ἀπῆλλαξε τὴν θεωρίαν τοῦ ἀπὸ τὰς ἀορίστους ὑποθέσεις καὶ τὴν ἐσήριξεν ἐπὶ τῆς πείρας· ὁ Δάντης ἀπέσπασε τὴν ὕλην τοῦ ἀπὸ τὴν μυθολογίαν καὶ τὰς μεσαιωνικὰς προλήψεις καὶ ἐνεσάρκωσεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ περὶ τὴν σκέψιν τοῦ καὶ τὴν διανοητικὴν ἐνσαρκοποίησιν συστρέφονται ἀκριβῶς αἱ πολιτικοὶ διαμάχαι τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, ἀνοσβλίζουσι τὰ ὑγρά τοῦ Βαράνου, τροχίζεται ἡ ψυχὴ τοῦ Γαλιλαίου Γαλιλαίη καὶ ἡ τοῦ Παύλου Σάρπη. Ἡ κοινωνία ποῦ δὲν ἀντελαμβάνετο τὴν σκέψιν τοῦ Δάντου καὶ τὸν ὠνόμαζεν ὄνειροπόλον καὶ φαντασιοκόπον, καὶ ἀντήμειψεν αὐτὸν μὲ μῖσος καὶ μὲ περιφρόνησιν, ἠναγκάσθη κατόπιν νὰ τὸν θαυμάσῃ καὶ νὰ τὸν αἰσθανθῇ, νὰ τὸν ἐρευνήσῃ ἐν τῇ ἐξελίξει ἐπὶ αἰώνων, διὰ νὰ τὸν κατανοήσῃ καὶ ἐξηγήσῃ, καὶ δὲν εὔρεν ἀκόμη τὴν τελευταίαν λέξιν.

Διατί ὅμως ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Δάντης δὲν εἶναι «δημοτικοί», ἀλλὰ, καθὼς λέγουσι οἱ πλείστοι, τὰ ἔργα αὐτῶν εἶναι μνημεῖα φιλολογικὰ προσιτὰ μόνον εἰς τοὺς σοφοὺς; Ἄν θέλουν διὰ τῆς λέξεως **δημοτικὸς** νὰ ἐννοήσουν τὸν συγγραφέα, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦχει εἰς τὰ χεῖλη τῶν περισσοτέρων, ὀφείλομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Δάντης εἶναι **δημοτικοί**. Ἄλλ' ἂν θέλουν νὰ ἐννοήσουν ὅτι τὰ ἔργα τῶν δύο τούτων κορυφαίων εἶναι καταληπτά, αἰσθητὰ καὶ ἀρεστὰ εἰς τὸν λαὸν ὅπως καὶ εἰς τὸν καλλιτέχνην, ὀφείλομεν ὠρισμένως νὰ ἠρνηθῶμεν ὅτι εἶναι **δημοτικοί**.

Ἄπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Δάντην ἔχει μείνει δημοτικὸν καὶ θὰ μείνῃ πάντοτε, ἡ γενικὴ σύλληψις τοῦ ἔργου των, ἀλλ' ὄχι αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔργον. Ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν σχολίων, τὰ συγγράμματα ποῦ πραγματεύονται περὶ τῶν δύο Ποιητῶν, ὑπὸ οἰανδήποτε καὶ ἂν παρουσιάζονται ἔποψιν, ὡς καὶ αἱ καλλιτεχνικῶς εἰκονογραφημένοι ἐκδόσεις ἔκαμαν ὥστε ἡ γνώμη περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς τῶν ἀξίας νὰ διαδοθῇ εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς. Ἄλλ' ἡ αἰσθησις τῆς μορφῆς, ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ δύναμις τῶν εἰκόνων, τὸ πλάτος τῆς ἐξυφάνσεως, ἡ ποικιλία καὶ ἡ λογικὴ πλοκὴ τῶν μερῶν καὶ ἡ μιμητικὴ ἁρμονία διαφεύγουν τὴν λαϊκὴν ἀντίληψιν.

Δυστυχῶς ἡ μεγαλοποιὸς τέχνη, ἡ προωρισμένη νὰ συνεχισθῇ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καταληπτὴ παρ' ὀλίγων, παραγνωριζομένη ὑπὸ πολλῶν, ἀγνωσμένη ὑπὸ πλείστων, προσβάλλεται ὑπὸ ἐκείνων οἵτινες ἀσθμαίνουσι ὀλόγυρά της δοκιμάζοντες τὰς ἀσθενεῖς τῶν δυνάμεις! Τὰ μέγала ἔργα τῆς τέχνης παρουσιάζονται ἐν τῇ ἐξωτερικεύσει τῶν ἄνευ οὐδενὸς νεωτεριστικοῦ φαινομένου· καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας καθίσταται γνωστὴ ἡ ἀξία εἰδικῆς μεγαλοφυΐας, καθόσον ἡ μετριότης δὲν ἀπασχολεῖται εἰμὴ μόνον δι' ἑαυτήν. Ὁ Βολταῖρος κατέστησε γνωστὸν τὸ μεγαλεῖον τοῦ Σαίξπηρ.

Ὁ Ὅμηρος, καλλιτέχνης παρθένος ἀκόμη ἀ-

πὸ πάσης ἰδέας ἐπιτημονικῆς καὶ πάσης ἐκπολιτιστικῆς ἀντιλήψεως, ποῦ ἐκθειάζει τὸν ἐλληνικὸν λαὸν καὶ διαπλάττει τοὺς ἥρωάς του, γνωρίζει κατὰ βάθος ὅλας τὰς ἀπειραρίθμους μεταλλαγὰς, δι' ὧν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἐξυψοῦται πάντοτε ἀπὸ μορφῆς εἰς μορφήν μὲ νέους καὶ αὔξοντας ἐνδοιασμούς. Ὁ Δάντης δημιουργεῖ μίαν ἐπανάστασιν ἐν τῇ τέχνῃ· καὶ ἐν ᾧ εἰς τὴν ἥρωϊκὴν ἐποποιίαν ἔχομεν τὴν ἀγρίαν ἐπιβολὴν καὶ τὴν ἄμεσον δημιουργίαν τοῦ ποιητοῦ, εἰς τὸν Δάντην αἰσθανόμεθα ὅτι ὁ φιλόσοφος προηγίθη τοῦ ποιητοῦ καὶ κατόπιν συνεχωνεύθησαν ἀμφοτέροι. Οὕτως ὥστε πειράται οὗτος συνεχῶς νὰ διερμηνεύῃ τὴν σκέψιν τοῦ εἰς μορφὰς αἰσθητὰς, καὶ ὅλα τὰ χρώματα ποῦ ἐξάγει ἐκ τῶν πραγματικῶν ἀντικειμένων τοῦ παρουσιάζονται ὡς ζῶσαι μορφαὶ μιᾶς ἰδέας.

Ὁ Δάντης ἔχει τὴν συναίσθησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὅπως τὴν ἔσχε κατόπιν ὁ γερμανὸς Γκαίτε· γνωρίζει νὰ ἀναποριστῶ σαφῆ τὰ ἀντικείμενα, γνωρίζει νὰ τὰ διερμηνεύῃ ἀντικειμενικῶς ἐν ὅλη των τῇ οὐσίᾳ, καὶ δεικνύει μέγα ὕψος διανοημάτων. Τὰ ἄτομα αὐτὰ ποῦ παρακαλοῦν, βλασφημοῦν, ὑποφέρουσι καὶ μειδιοῦν εἰς τὰ τρία ὑπερκόσμια βασίλεια, ζοῦν καὶ κινουῦνται εἰς τοὺς στίχους τοῦ Ποιητοῦ, διότι ζοῦν καὶ κινουῦνται εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ἡ ποίησις τῆς Βίβλου εἶναι ὑπέροχος καὶ ὑψηλὴ, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὴν πίστιν καὶ μάλιστα εἰς μερικὰ σημεῖα ἐκφράζει κάποιαν ἀμφιβολίαν λυπηρὰν· εἶναι μεγαλοπρεπὴς ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτῆς, ἀλλ' εἶναι ἀτελής. Ἡ Ἰνδικὴ ἐποποιία εἰς τὰ τεύχη τοῦ ἀσκητισμοῦ κατατάσσει τὸν ἄνθρωπον εἰς εἶδος τι μυστικοῦ πανθεισμοῦ. Εἰς τὸν Ὅμηρον ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκειται ἐν τῇ τελειότητι τῶν μέσων καὶ τῆς συνειδήσεώς του· ὁ Δάντης ἔπειτα ἔχει συμπληρωματικῶς διεισδύσει εἰς τὸν φυσικὸν καὶ τὸν ἠθικὸν κόσμον.

Ἄλλ' οὔτε εἰς τὸν Ὅμηρον οὔτε εἰς τὸν Δάντην ὁ ἄνθρωπος ὑποβιβάζεται ποτέ· τίποτε δὲν ὑπάρχει ποῦ νὰ τὸν ἀποθαρρύνῃ. Προκαλεῖ τὴν αἰωνιότητα, προκαλεῖ τὸν πόλεμον, προκαλεῖ τὸν θάνατον, προκαλεῖ τὸ μῖσος· εἶναι ἔνοχος, ἀλλ' ἥρωος· πίπτει, ἀλλὰ ἐγείρεται· κάποτε ἐκπίπτει· Παρ' Ὅμηρον ὅμως τὸ ἥρωϊκὸν στοιχεῖον ἐξυψώνει τὸν ἔνοχον ἄνδρα· παρὰ τῷ Δάντη ἡ εὐσπλαγχνὸς θεότης προσδέχεται τὸν ἁμαρτωλόν, ἡ σοφία τὸν διορθώνει καὶ τὸν ἐξευγενίζει.

Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ Ὅμηρικὰ Ποιήματα εὐρίσκειται εἰς ἀγῶνα μᾶλλον φυσικὸν παρὰ ἠθικόν· ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν Δαντικὴν ἐποποιίαν εὐρίσκειται εἰς ἀγῶνα ἠθικόν, ὅπου τὰ πάθη, ἡ διάνοια καὶ ἡ θέλησις συγκρούονται μεταξύ των ἢ συνέρχονται ἁρμονικῶς ἐν τῇ συνθέσει τοῦ ἐγκλήματος· Ὁ ἔνοχος ἄνθρωπος, παρ' Ὅμηρον, πρέπει νὰ φοβεῖται ὄχι τὴν τιμωρίαν τῶν νόμων, ἀλλὰ τὴν ἐκδίκησιν τῶν συγγενῶν τοῦ προσβληθέντος· παρὰ δὲ τῷ Δάντη, ὁ ἔνοχος καταδιώκεται ἀπὸ τὴν τιμωρίαν καὶ πέραν τοῦ τάφου.

Ὁ Ὅμηρος ἀφθονεῖ εἰς εἰκόνας ὅσον ὁ Δάντης εἰς συναίσθηματα· ἀμφοτέροι ἱστορικοὶ τῆς ἐποχῆς των, ζωγραφίζουσι τὴν κοινωνίαν εἰς τὴν

ὁποῖαν ἔζησαν. Ὁ Ὅμηρος εἶναι διαυγής, ὀμαλός, ρέων· διηγείται διὰ τὴν μεταδῶσιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν δόξαν τῆς ἑλληνικοῦ λαοῦ· ὁ Δάντης μεταχειρίζεται τὴν αἰομικὴν του τέχνην, καὶ διὰ τὴν καταδικάζει τοὺς συκοφάντας του εἰς ἀτιμίαν καταφεύγει εἰς τὴν ἀλληγορίαν καὶ καθίσταται σκοτεινός, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ὁ ἴδιος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς ἀναγνώστας ὅπως ἐρευνήσουν καὶ εὕρουν τὸ ἠθικὸν δίδαγμα, τὸ κεκρυμμένον ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀλληγορίας :

Ω πάντες, ὅσοι ἔχετε διάνοιαν ὀξεῖαν, ἐμβλέψατ' εἰς τὸ δίδαγμα τὸ ὑποκεκρυμμένον ὑπὸ τὸν πέπλον τῶν ἐπῶν τῶν παραδόξων τούτων. ()

(Μετάφρ. τοῦ Γ. Ε. Ἀντωνιάδου.)

Ἱστορικοὶ διαφόρων ἐποχῶν καθ' ἃς ἔζησαν, ὁ Ὅμηρος θαυμάζει, ὁ δὲ Δάντης σατυρίζει· ὁ Ὅμηρος ἐγκωμιάζει κάθε πόλιν, τὴν ὁποῖαν ὀνομάζει μὲ ἐπαινετικὰ ἐπίθετα (βωτιάνειρα, ζαθήη, ἐυκτιμένη, βαθύλειμος, ἀμπελόεσσα, ἐρατεινή, ἱππόδοτος, ἐριδῶλαξ, θυόεσσα, ἀγάρροος, ἐυστέφανος, ὑποπλακίη, ἐυδείελος, πολυστάφυλος, πολυδένδρεος, κτλ.) Ὁ δὲ Δάντης διὰ κάθε ἰταλικὴν πόλιν ποῦ ἀναφέρει εἰς τὸ ποίημά του ἔχει ἓνα λόγον ὑβριστικόν, μίαν βλασφημίαν, ἓνα ὀνειδισμόν.

Ἐν τῇ συγκρίσει μεταξὺ Ὀμήρου καὶ Δάντου ἐλέχθησαν πολλὰ πάσης ἀποχρώσεως καὶ ἐγράφησαν τόσα, ὥστε θὰ ἦτο κουραστικὴ καὶ μόνη ἢ ἀταρτίθμησις αὐτῶν. Οὔτε ἡ συζήτησις εἶνε νέα! Ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος ὁ Βίονη εἰς τὸν «Ἡρακλεῖον» του ἐπειράθη νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Δάντης εἶναι ὑπέρτερος τοῦ Ὀμήρου ἀλλ' εὐθὺς ἀντέταξαν κατ' αὐτοῦ σοφὰς διατριβὰς ὁ Καστροδίλλα, ὁ Μούτσιο, ὁ Βουλγαρίνη, ὁ Φραγκίσκος Κατρίτζη καὶ ἄλλοι.

Ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Δάντης πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς δύο φωτεινὰ κέντρα δύο διαφόρων πολιτισμῶν· διάφορον, ἀλλ' ἐξ ἴσου μεγαλοπρεπὲς ὑπῆρξε τὸ ἔργον τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Ὁ Ὅμηρος εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ· ὁ δὲ Δάντης εἶνε ὁ ποιητὴς τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ὅστις διαφέρει ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον ὅσον ὁ Χριστιανισμὸς ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρνηθῇ τις ὅτι, ὅταν ὁ Δάντης ἤθελε νὰ ἐμπνευσθῇ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, συχνὰ ἐλάμβανεν ὡς πρότυπον τὸν Ποιητὴν τὸν μέγαν, ὅστις προπορεύεται τῶν ἄλλων, ὡς ἡγέτης. ἀλλὰ περὶ τοῦ Δάντου δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅπως περὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν, ὅτι αὐτὴ ἡ μίμησις ἀποτελεῖ τὴν μηχανὴν τῆς ἐργασίας.

Ὁ Ὅμηρος ἔχει ἐπὶ τοῦ Δάντου καὶ ταύτην τὴν ὑπεροχὴν : ὅτι δηλαδὴ συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως ἀπολαύει ἐκτιμήσεως εἰς κάθε ἐποχὴν καὶ

ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη. Ἀπεναντίας δὲ ἡ θεία Κωμῶδία, ἣτις μόνη ἐπλήρωσε ὀλόκληρον τὸν αἰῶνα, ἔσχε πολλὰς καὶ μακρὰς ἐκλείψεις. Ὁ Πετράρχης τὴν παρείδεν, ἢ προσεποιήθη ὅτι τὴν παρείδεν· ὁ Τσέκο δ' Ἀσκολι δριμύτως τὴν κατέκρινεν· ὁ Φάτζιο Δέλι Οὐμπέρτη καὶ ὁ Σέρ Γορέλλο Ἀρετίνο ἰσχυρίσθησαν ὅτι τὴν ὑπερέβαλον· καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ 15ου καὶ τοῦ 16ου αἰῶνος σχεδὸν εἶχε λησμονηθῆ.

Ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξε πάντοτε τὸ εἶδωλον πάσης φιλολογίας. Τὸν ἐθαύμασαν καὶ τὸν ἐμιμήθησαν μέχρι τῶν ἀπομακρυσμένων Ἰνδιῶν. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐκαυχᾶτο ὅτι ἐγνώριζεν ἀπὸ μνήμης ν' ἀπαγγέλλῃ ὡς ραψωδὸς τὰ ὀμηρικὰ ποιήματα· φιλόσοφοι, φιλόλογοι καὶ ποιηταὶ ἤντιλουν γνωμικά, ὑποδείγματα ὑψηλὰ καὶ ἔξοχα· ὁ Λισχύλος ἐκαυχᾶτο ὅτι συνέθεσε τὰς τραγωδίας του μὲ τὰ ψυχλὰ τὰ πίπτοντα ἐκ τοῦ δίσκου τοῦ Ὀμήρου. Καὶ πολὺ δικαίως εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Σχενιέ ὅτι μὲ τὴν πάροδον τῶν αἰῶνων ἀνθηροτέρα καθίσταται ἡ φήμη τοῦ Ὀμήρου.

Τελευτῶντες λέγομεν ὅτι ὁ Δάντης εἶναι ἔξοχον πνεῦμα ὅπως καὶ ὁ Ὅμηρος· καὶ ἔξαιρουμένου τοῦ Δάντου, οὐδεὶς ἄλλος ποιητὴς δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν Ὅμηρον.

Νεάπολις (Ἰταλίας).

Giuseppe Barone

ΑΣΦΕΞΕΙ

Ἄρμονικὰ τραγοῦδια τῆς Ἀγάπης μου ἔλατε πάλι, δὲ βαστῶ τὰ μοιρολόγια, τραγοῦδια ποῦ σὶν ἀγριολούλουδα φυτρῶναι μὲ τόσα χρώματα, ὅσα καὶ λόγια.

Νὰ σπάσω θέλω τὴ φλογέρα μου, ποῦ ἀναστενάζει καὶ βογγάει σὰ χήρα καὶ ν' ἀρματώσω, ποῦ τὴν ξέχασα ἀραχνιασμένη στὴ γωνιά, τὴ λύρα.

Νὰ παίξω καὶ νὰ θυμηθῶ τὰ πρῶτα μου τραγοῦδια ποῦ εἶπα στὴν Ἀγάπη, ἀγάπη ποῦ τὴν ἐνωσα βαθεία, βαθεία μεσ' στὴν καρδιά.

* *

Χαρά μου καὶ τὶς κόρδες νᾶσπαζα νὰ πάρω τὸ μπουζούκι νὰ γλεντίσω, νὰ βάλω τὴ μπουργάνα τοῦ βαρειὰ μὲ σεβταλίτικα τραγοῦδια νὰ μεθύσω.

Νὰ θυμηθῶ τὰ νιάτα μου, τὰ νιάτα μου, ποῦ ξενυχτοῦσα στὴν ποδιά σου, ποῦ ῥχόμουνα γὰ νὰ φιλή μεσάνυχτα κ' ἔφευγα φορτωμένος τὴν αὐγὴ μὲ τὰ φιλιὰ σου.

Κ' ἔπειτα νὰ τοῦ σφίξω τὰ μπουρίνια του καὶ νὰ τὸ βάλω στὸ καραντουζέτι, νὰ πῶ Γιαννιώτικα τραγοῦδια μερακλίτικα καὶ νὰ τὰ σπάσω, κ' ὅ,τι θέλει ἄς γένη.

Ἄμοργος 17)7)1911.

Γ. Ἐλευθερουλάκης.

(*) «O voi, che avete gl' intelletti sani, mirate la dottrina che s' asconde sotto il velame delli versi strani »

(Ἄδης, ζῆμα IX, στ. 61 — 63.)

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΒΩΔΙ

(ΔΙΗΓΗΜΑ)

Είχαμε άφίσει τή δουλιὰ γιὰ νὰ κολατίσουμε στήν παραγκούλα τοῦ καπετὰν Ζώη, ποῦ λίγα βήματα βρισκόταν ἀπ' τὸ πλοῖο, π.ῦ διωρθώναμε, μαύρη, κατάμαυρη μέσα στὰ σίδερα, στή σκόνη τῶν γαρβούνων καὶ στοὺς ψηλοὺς σωροὺς τῶν ἄσπρων πετρῶν, μὲ τὸν ψηλὸ στύλο ἔμπρός της.

Ἦτανε συνιεφιασμένη μέρα. Ἄνεμος δυνατὸς φυσοῦσε καὶ ἔστελνε ἔξω τὸν μαῦρο καπνὸ ἐνὸς μικροῦ βιοποιοῦ.

Ἡ θάλασσα σκοτεινὴ χτυποῦσε σιὸ μουρῆγιο δυνατὰ χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ ἐλαφρωθῆ ἀπ' τὶς βρῶμες, ἀπ' τὰ σάπια φροῦτα, ἄχυρα, φλούδια, ποῦ ἦσαν στή ράχη της.

Ὁ γέρο Ζώης αὐτὴ τὴν ἡμέρα δὲν εἶχε τόσο τὸ νοῦ του νὰ μᾶς περιποιηθῆ. Κατογινότανε νὰ σημαιοστολήσῃ τὸν ψηλὸ στύλο καὶ νὰ τὸν κἀνῃ ὁμοῖο μὲ κατάρτι στολισμένο. Τὴν ἐρχομένη μέρα ἦτανε μεγάλη θαλαοσινὴ ἑορτὴ.

Λίγο πιὸ πέρα ἀπ' τὴν παραγκούλα, κοντὰ στὸ σωρὸ τῶν σιδερένιων δοκῶν, ὁ Μανωλιὸς ἕνας τρελὸς, ἢ τεμπέλης, ξαπλωμένος πάνω σὲ παληὰ ζεμπίλια μὲ τὰ πόδια στή μαύρη λάσπη, ποῦ κάποτε φαινόταν νὰ παίζῃ, τὸν κύταζε νυσταγμένος.

Καθὼς βρεθήκαμε γύρω στὸ τραπέζι εἶδαμε ὅτι ἔλειπε ἕνις.

— Μὰ ποῦ εἶνε ὁ Βραχᾶς; ῥώτησε ὁ Φούλτας ἕνας σύντροφός μας.

Κύταξα γύρω, πέρα μέσα στοὺς ἄλλους κύκλους, ποῦ εἶχανε γείνει σὲ ἄλλες παραγκούλες. Δὲν τὸν διέκρινα.

— Νά τος!...

Ὁ Βραχᾶς ἔδβαινε τελευταῖος ἀπ' τὸ πλοῖο. Τὸν εἶδα πάνω σιὸ μαδέρη νὰ κατεβαίνῃ σιγά.

Ἦταν ἕνας ἀπ' τοὺς πιὸ καλοὺς τῆς παρέας μας. Πάντοτε γελαστός, χαρούμενος. Κανεὶς δὲν θὰ βρισκόταν νὰ πῆ ὅτι τὸν εἶδε ποτὲ μελαγχολικὸ, λυπημένο. Καὶ ἀκόμα στὶς πιὸ κικὲς μέρες, ποῦ χωρὶς πεντάρη βρισκόμαστε καὶ ἄλλο δὲν κάναμε ἀπὸ τοῦ νὰ βλαστημοῦμε τὴν τύχη μας, αὐτὸς ἦταν εὐθύμος καὶ μουρμουρίζε φάλτσα τὸ ἀγαπητὸ του τραγοῦδι.

Ἄνοιξατε τὴν πόρτα σας
τὴ σιδεροζωσμένη
γιὰ νὰ περάσῃ ἡ νύφη σας
ἢ πολυπαινεμένη....

— Ἔλα Βραχᾶ!.. Τὶ ἔπαθες σήμερα; Φάβα, φάβα ἔχουμε! ἔλα γρήγορα!.. τοῦ φώναξε ὁ ψηλὸς καὶ ἀδύνατος σὰν κοκκαλιάρης Ρόλης. Αὐτὸς πλησίασε σιγά.

— Μὰ τί διάολο ἔχεις σήμερα;

— Ἐξέρω κ' ἐγὼ!.. ἀπάντησε αὐτὸς μὲ κάποια εὐθυμία ὑψώνοντας τοὺς ὠμούς. Κάτι ἔχω!

— Τοῦ ἔκλεψε ὁ ἄνεμος τὴν ἀρραβωνιαστικιά του! Φώναξε ὁ Φούλτας σκηκῶνοντας τὸ ἔνα μουστάκι του μὲ τὸ μουντζουρωμένο χέρι του. Καθότανε καβαλικευτὰ σ' ἕνα σκαμνὶ πιὸ πίσω ἀπ' τὸν Βραχᾶ.

Ὁ Βραχᾶς στράφηκε σ' αὐτόν.

— Σὺ ὅταν μιλάς, ὄλο γιὰ τὸν ἄνεμο λόγια λές!.. Τσιφούτη!..

Τσιφούτη τὸν εἶπε, γιὰτὶ ἀπ' ὄλους μας αὐτὸς φαινότανε φιλοχρήματος.

Ὅλοι φωνάξιμε.

— Ὄ, Ὄ!.. Τσιφούτης! Τσιφούτης!..

Πάνω στήν ὥρα αὐτὴ ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ καπετὰν Ζώη.

— Ὅλα καλά καὶ ἅγια!.. Ἀλλὰ τὰ κρεμίδια ποιὸς θὰ τὰ κόψῃ ψιλὰ ψιλὰ, καθὼς τὰ θέλετε;

— Ποιός;.. ὁ Φούλτας!

Αὐτὸς ὀρθωσε τὸ κορμί του καθὼς τὸ εἶχε καμπουριασμένο σὰν καβαλάρης σιὸ σκαμνὶ ποῦ καθόταν.

— Τί λέτε!..

— Τίποτα!.. Σὺ θὰ κλάψῃς ἀπ' ὄλους μας, τοῦ εἶπε ὁ Βραχᾶς. Ὅλο κουταμάρες λές καὶ πρέπει νὰ τὶς κλάψῃς!..

Τὸν ἔβαλαν κοντὰ σ' ἕνα τραπεζάκι καὶ τοῦ ἔδωσαν καὶ κάμποσα κρεμίδια.

— Ἐλα!.. Κόψε τα μικρὰ μικρὰ!

Ἡ φάβα σὲ λίγο ἐτοιμίσθηκε καὶ κενώθηκε στὰ πιάτα. Ἀλλὰ τὰ κρεμίδακια δὲν ἦσαν ἐτοιμα.

— Τὰ κρεμίδια!.. Φωνάξαμε ὄλοι ἄγρια.

— Σταθῆτε, βρὲ ἀδελφέ!

Καὶ γύρισε ὁ Φούλτας καὶ ἔδειξε μάτια, ποῦ ἔτρεχαν ποτάμι δάκρυα.

— Ἐ, ἔ!.. Κλάψε, κλάψε!..

Σὲ λίγο ὄλοι εἴμαστε γύρω σιὸ τραπέζι μὲ τὰ ποτήρια γεμάτα ἑτσίνα. Ὅλα ξέχειλα.

Ἡ εὐθυμία ἄρχισε τώρα νὰ γυρίσῃ πιὸ δυνατὴ.

— Μὰ μὲ τί μοῦτρα ἦλθες σήμερα;.. Τί ἦτανε κεῖνα;.. ῥώτησε ὁ Ρόλης τὸν Βραχᾶ.

— Naί, δὲν ἦρθα μὲ τὰ δικά μου, ἦρθα μὲ τὰ δικά σας!..

Καὶ τὰ ποτήρια ἄδειασαν. Ἄλλο κρασί ἔπεσε μέσα καὶ τὰ γέμισε.

Ὅταν ἦπτε τὸ τρίτο, ὁ Βραχᾶς, τὸ ἄφησε κάτω μὲ κρότο καὶ σφογγίζοντας τὰ μουστάκια του εἶπε.

— Εὐλογημένο πρόμμα!.. Ἀρχισα νὰ καταλαβαίνω ὅτι ζῶ!

— Τί λέει; ῥώτησε, μὲ γεμᾶτο στόμα ὁ Φούλτας τοὺς ἄλλους.

Ὁ Βραχᾶς δὲν ἀπάντησε σ' αὐτόν, ἀλλὰ φάνηκε νὰ σκέπτεται.

— Γιὰ νὰ δῆτε τώρα, βρὲ παιδιά, τί ἔπαθα!..

Τὸ μοναστήρι ἢ τὸν κόσμον ;

(Ἔργον τοῦ Ἀγγλοῦ ζωγράφου **Arthur Kacher**)

εἶπε ὕστερα ἀπὸ λίγη σιωπή. Ἐχθὲς τὸ βράδυ ποῦ πῆγαινα νὰ κοιμηθῶ.. Καὶ δὲν εἶχα πειεὶ, κάνω ὄρκο! Εἶμουνα νηστινός!.. Καθὼς εἶχα φθάσει κοντὰ στοῦ Λατέρνα τὸν καφενὲ ξαφνικά, δὲ ξέρω πῶς, μοῦ φάνηκε νὰ πέρασε ἀπὸ κοντὰ μου, ἔτσι σύρριζα.. ἓνα μαῦρο βῶδι!. Δὲν τὸ εἶδα καλά καὶ θυμοῦμαι μὲ τὸ πάρα πάνω, ὅτι ἓνα μαῦρο πρᾶγμα εἶχα δεῖ μόνο! Τώρα πῶς μοῦ φάνηκε νὰ ἦταν βῶδι μαῦρο δὲν ξέρω!.. Εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου :

— Ὁ διάολος!.. Ἄς κάνω πιὸ γοήγορα μὴ μοῦ κλώθῃ τίποτε κακό!. Καλά!. Πάει αὐτό!.. Τὸ πρωῖ.. σήμερα δηλαδή, ποῦ ξεκίνησα γιὰ νάρθῶ στὴ δουλιὰ, δὲν εἶχα κάνει πολλὰ βήματα

ἀπ' τὸ σπίτι μου, καὶ οὔτε τὸ σκεπτόμουνα διόλου αὐτὸ ποῦ εἶχα δεῖ, νὰ πάλι ἓνα μαῦρο πρᾶγμα νὰ περνᾷ γρήγορο γρήγορο ἀπὸ κοντὰ μου... Ἄλλ' αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ εἶδα καλά πρὶν χαθῆ... Ἦταν ἓνα μαῦρο, κατάμαυρο βῶδι.. Εἶδα τὸ κεφάλι του, τὸ σῶμα του, τὴν εὐρά του ὑψωμένη!.. Δὲ μοῦ λέτε τώρα τί εἶνε αὐτά;

Στὴν ἐρώτησιν τοῦ Βραχᾶ κανεὶς δὲν ἀπάντησε. Ὁ γέρο Ζώης, ὄρθιος, μὲ γυρτὸ τὸ κεφάλι ποῦ ἄκουγε ἀπάντησε.

— Ἐγὼ ἀκούσει ὅτι πολλὲς φορὲς συμβαίνει νάχη κανεὶς πρῶτό!..

— Νάτο!.. Τὸ βρῆκε ὁ καπετὰν Ζώης!.. εἶπε περιγελαστικά ὁ Φούλιας.

“Ο Ρόλης στράφηκε καὶ τοῦ εἶπε σοβαρῶς.

— “Ελα!., “Ασε τὰ ἄσπεια!.

— Μπα!..

— Βρὲ ἀφ’στε το!.. Βίβα!..

Τὰ ποτήρια χτυπήσινε δυνατὰ τόσο ποῦ ὁ καπετὴν Ζώης τὰ κύταξε ἀνήσυχος.

— Εἰς ὑγίαν τοῦ μαιῦρου ζωδιοῦ!

“Ο Φούλτις ἄφησε τὸ ποτήρι του ἄδειο καὶ εἶπε γελιστά.

— Φινιάσου, Βριχᾶ μ υ!.. Κι νᾶτανε αὐτὸ ὁ χίρος καὶ οὐ φέρνει βόλτα!..

Πάλι δουλιὰ. Οἱ ὄφρες περνοῦσιν μέσα στοὺς κρότους καὶ στὰ χτυπήματα. “Ἦλθε τὸ μεσημέρι.

“Ο ἄνεμος εἶχε δυναμώσει ἀκμαί, σφύριζε, οὐρλιαζε... “Ἡ μαιῦρη σάπη τοῦ οὐρανοῦ σὲ πολλές μεριές εἶχε ξεσχισθῆ καὶ τὸ γαλανό του χοῶμα γλυτὸ σὰ ματιὰ κόρη ἀρχισε νὰ φαίνεται.

“Ο γέρο Ζώης εἶχε στολίσει τὸ σταῦλο του μὲ μικρὲς μικρὲς σημιούλες: χρωματιστὲς καὶ προσπαθοῦσε καὶ τώρα ἀκόμη νὰ δέσει ἓνα σχοινὶ μακρὸ τοῦ σταύλου, γεμάτο σημιούλες, σὲ κάτι δοκοὺς σιδερένιους, ποῦ κοντὰ τους βρισκόταν ξαπλωμένος ἀκόμη ὁ τρελλός.

Τὸ φαῖ δὲν εἶταν ἔτοιμο, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐργάτες δὲν εἶχανε μαζευτῆ. Οἱ περισσότεροὶ ἀπ’ τὴν παρῶα μας λείπανε. “Ἄλλοι τῶρι κατέβαιναν χορηγηδόντας τὸ μιδέρι καὶ ἄλλοι φαινόνταν πάνω στὸ πλοῖο νὰ φοροῦνε τὰ σακκάκια τους.

Στεκόμουνα ἀπ’ ἔξω ἀπ’ τὴν παριγκούλα, κοντὰ στὸ μεγάλο τραπέζι, ὅπω ἀκόμη ὑπάρχανε σημάδια τῆς φιλίας, κυτᾶζοντας τὸν Βοιχᾶ, ποῦ λίγα βήματα πιὸ πέρα, περταιοῦσε σκεπτικός. Σαρνικά τὸν βλέπω νὰ κἀνη κάτι κινήματα σὰ νὰ ἤθελε νὰ προσυλχθῆ ἀπὸ κάτι, ἀόρατο σὲ μᾶς, τὸ ὁμοῦτε πάνω του καὶ νὰ φωνάξῃ μὲ φωνὴ πνιγμένη.

— Το βῆδι! Το βῆδι!...

Τὴν ἴδιαι στιγμή τὸ σχοινί, ποῦ εἶχε δέσει ὁ καπετὴν Ζώης στοὺς δοκοὺς σπίζει, κόβεται καὶ μακρὸ, μακρὸ καὶ γρήγορο σὰ χέρι Μύρας κακῆς τὸν χτυπᾶ!.. “Ἐπεσε κάτω ἀφ’νοντας φωνὴ δυνατὴ. Γοῦξιμε καὶ τὸν σηλώσαμε, ἀλλ’ αὐτὸς τεῖε ωνε πιὰ!...

“Ἀθῆναι.

Δημοσθένης Ν. Βουτυρᾶς.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ ΠΡΟΔΟΤΟΥΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Διετέλει ἡ Πάργα ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν Διοίκησιν, ὅτε ὁ ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς Ἰωάννης Καλούλης ὑποπεσὼν εἰς βαρεῖαν ἐγκληματικὴν πράξιν κατεδικάσθη εἰς ἀειφυγίαν, ἣν ὄφειλε νὰ ἐκτίσῃ ἐν τῇ νήσῳ Κυθέρων. “Ο ἐξορισθεὶς Καλούλης καταθλιβείς ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς ἐξορίας, αὐτοῦ ὑπέβηθεν ἱκετήριον αἴτησιν καρὰ τῶν προκρίτων τῆς Πάργας ὑπογεγραμμένην πρὸς τὸν ἐκεῖ ἀστυνόμον Γεώργιον Βεγγιαν, ὅστις καὶ διεδίδασε ταύτην πρὸς τὸν ἐν Κερκύρα Ἀυτοκρατορικὸν Ἐπίτροπον τῆς Γαλλίας Ἰουλιανὸν **Bessiers**, οὗτος δέ, δι’ ἐπισημειοτικῆς διαταγῆς τοῦ ἀπὸ 9 Νοεμβρίου 1808, ἀπήντησεν, ὅτι λαθὼν ὑπ’ ὄψιν τὴν παρὰ τῶν Συνδίκων τῆς Πάργας ὑποβληθεῖσαν αἴτησιν, ἀνέστειλε προσωρινῶς τὴν ὑπερορίαν τοῦ μνημονευμένου Καλούλη, ὅστις ὄφειλε νὰ διατελῆ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τοῦ ἀστυνόμου Πάργας, ἐὰν δὲ παρεῖχεν ὑπονοίας κατασκοπείας πρὸς τοὺς Ἄγγλους ἢ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, πάραυτα θὰ συνελαμβάνετο καὶ θὰ ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας του.

“Ο ἀστυνόμος Πάργας λαθὼν τὴν ἀνωτέρω ἀπάντησιν, καθ’ ἣν ὅμως ἐλοχὴν ὁ Καλούλης εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν, διεδίδασε ταύτην τῇ 17 Νοεμβρίου 1808 πρὸς τὴν Διοίκησιν Ζακύνθου, ἐξαιτούμενος τὴν ὑπερὸ τοῦ Καλούλη χάριν, ἣ δὲ Διοίκησις Ζακύνθου ἀπαντῶσα τῇ 24 ἰδίου

μηνὸς καὶ ἔτους πρὸς τὸν ἀστυνόμον Πάργας ἐγνώριζεν, ὅτι ἐκτελοῦσα ἀνωτέρας διαταγᾶς, δοθείσας αὐτῇ ἐκ Κερκύρας, παρεῖχε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν ἐξόριστον Καλούλην, οὗ τὴν ἐν Πάργῃ ἀφίξιν παρεκάλει νὰ τῇ γνωρίσῃ.

Δυστυχῶς ἡ πρωτόγραφος αἴτησις τοῦ Καλούλη δὲν περιεσώθη, καθόσον γνωρίζομε, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐν τῇ ἰταλικῇ μετάφρασις αὐτῆς, ἣν καὶ μεταφέρομεν εἰς τὴν καθ’ ἡμᾶς καὶ διὰ τὸ ἱστορικὸν τοῦ γεγονότος καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀναγραφὴν τῶν ὀνομάτων τῶν τότε προϋχόντων τῆς πόλεως Πάργας.

Αἴτησις Ἰωάννου Καλούλη

Τῇ 3 Νοεμβρίου 1808.

Διὰ τῆς παρουσίας ταπεινῆς καὶ ἱκετευτικῆς αἰτήσεώς μου γονυλινῆς καταφεύγω καὶ μετὰ θερμῶν δακρῶων ἱκετεύω ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν εὐσπλαγχνίαν τῆς προσφιλεστάτης Πατρίδος μου.

“Ὁ ἀτυχῆς ἀνθρωπότης εἰς πόσα ὑπόκεισαι! Πατρίς, ὦ γλυκεῖα Πατρίς, πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ εἰσακουσθῶ παρὰ Σοῦ, ἀφοῦ διατελῶ ὑπὸ τὴν ἀγανάκτησιν Σου καὶ δὲν εἶμαι ἄξιός νὰ καυχῶμαι ἐπὶ τῷ ὀνόματί Σου; “Ἄλλ’ ὁ Θεὸς εἶνε μέγας καὶ διὰ τοῦτο πρὸς αὐτὸν στρέφῃ καὶ μετὰ πυρίνων δακρῶων πικρακαλῶ αὐτὸν νὰ μοὶ ἐπιδαψιλεύσῃ οἶκτον καὶ συγκατάθεσιν. “Ἐγὼ εἶμαι

ὁ προδότης ὁ κατὰ Σοῦ ἐπιχειρήσας κακά, ἀλλ' ὅ,τι ἠθέλησα νὰ διαποάξω, κατ' ἐμοῦ ἐστράφη. Μιμήθητε τὸν Πανάγαθον καὶ παραχωρήσατέ μοι τὴν συγγνώμην σας. Ἐχετε ἐνώπιόν σας τὴν ἔλλειψιν τοῦ Πέτρου. Ὁ Ἀπόστολος οὗτος τρεῖς ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἀλλὰ μετανοήσας ἐπὶ τῇ πράξει του καὶ μετὰ θερμῶν δακρῶν ζητήσας συγγνώμην, ἔτυχε ταύτης καὶ ἀποκατέστη εἰς τὸ πρότερον αὐτοῦ ἀξίωμα. Πατρίς, ὦ προσφιλεῖς Πατρίς, κατασώτευσας τὴν οὐσίαν μου ὑπέπεσα εἰς ἔγκλημα καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς Σέ, μὴ ὦν δὲ ἀξίος νὰ συγκαταλέγωμαι μεταξὺ τῶν τέκνων Σου, ἅς γίνω εἰς τῶν μισθίων Σου.

Ἄλλὰ κολακεύομαι καὶ τὴν γλυκεῖαν τρέφω ἐλπίδα, ὅτι θὰ εὐδοκήσῃς ν' ἀποκαταστηθῶ εἰς τὴν προτέραν θέσιν μου καὶ μὲ δεχθῆς, ὡς τέκνον Σου.

Ἐγενόμην ἐν πᾶσιν ἔνοχος. Ἡ γῆ καὶ ὁ ἀῆρ ἐμολύνθησαν ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἡ προσφιλεῖς Πατρίς μου θὰ συγκινηθῆ οἰκτιρῶν δι' ἐμὲ τόσον, ὅσῳ ὑπ' ὄψιν λαμβάνουσα τὴν ἀθλιεστάτην μου οἰκογένειαν, καὶ θὰ μοι χορηγήσῃ τὴν αἰτουμένην συγγνώμην. Ἡ θλίψις ἔφθασεν εἰς τὰ ἔπακρα. Λάβετε ἐνδιαφέρον ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς καταστάσεώς μου καὶ εὐδοκήσατε νὰ μὲ περιβάλητε διὰ τῆς στοργῆς σας. Ἀγαθοὶ καὶ προσφιλεῖς συμπολίται, παύσασθε βδελυτιζόμενοί με καὶ ἐνθυμήθητε, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπαγρυπνεῖ ἐφ' ἡμῶν καὶ ὅτι παρ' αὐτοῦ ὀφείλομεν νὰ ἀναμένωμεν τὴν τιμωρίαν καὶ ἀμοιβὴν κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν.

Ἡ φθίνουσα φωνή μου δὲν ἔχει πλέον δυνάμεις νὰ ἐκφρασθῇ, νῦν μὲν κραυγάζω, νῦν δὲ θρηνῶ καὶ τύπτω ἑμαυτὸν καὶ ἐν ἰσχυρῇ ἀπογνώσει διατελῶ. Τὸ δυσάρεστον συμβάν μου μὲ παροτρύνει νὰ μὴ παύω ζητῶν παρ' ὑμῶν συγγνώμην. Παύσασθε λοιπὸν ἀποστρεφόμενοί με καὶ ἔάν ἐν τῷ μέλλοντι φανῶ καὶ πάλιν ἔλλειψις τῶν καθηκόντων μου πρὸς τὴν πατρίδα, ἔκουσίως εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑποστῶ τὸν θάνατον. Ὑπόσχομαι δι' ἐπισήμου ὄρκου ἐνώπιον Θεοῦ, ὅτι ἐν δεδομένη περιστάσει ὁ πρῶτος θέλω χύσει ὑπὲρ τῆς Πατρίδος τὸ αἷμά μου. Ὀρκίζομαι τοῦτο ἐπὶ τοῦ αἵματός μου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸ ἐγγυῶμαι καὶ ὡς ἀληθῆς Χριστιανὸς σᾶς τὸ ὑπόσχομαι. Ἐάν ἄλλως τε ἡ Πατρίς δὲν θελήσῃ νὰ τείνῃ οὖς εὐήκοον, προσπίπτω εἰς τὸν Θεόν, ὅπως ζητήσω παρ' αὐτοῦ, ἵνα μοῦ μνησθῆ ἐν τῇ Βασιλείᾳ του. Ἀπέρχομαι δὲ ν' ἀποθάνω καὶ ὁ Θεός, ὦ προσφιλεῖς Πατρίς, ἅς σᾶς συγχωρήσῃ τοῦτο. Ἀλλὰ πῶς δύναμαι νὰ ὑποθέσω, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀπαξιούσι νὰ συγχωρῶσιν, ὅταν αὐτὸς ὁ Θεὸς συγχωρῇ; Νομίζω, ὅτι ἀκούω ἡδεῖαν φωνὴν, ὅτι ἡ Πατρίς ἐπὶ τέλους, μὲ καλεῖ εἰς τοὺς κόλπους της καὶ μὲ συγκαταλέγει μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὴν Οἰκογένειαν αὐτῆς, οὕτω δὲ διὰ τοιαύτην προᾶξιν συγγνώμης οὐδέποτε παύσομαι διὰ βίου θυσιαζόμενος ὑπὲρ αὐτῆς.

Ἀναστάσιος Βασιλᾶς, ἔγραψα παρακληθεῖς παρὰ τοῦ Ἰωάννου Καλούλη.

Οἱ ὑπογεγραμμένοι ἀποτελοῦντες τὰς οἰκογε-

νείας τῆς Πατρίδος ἐξετάσαντες καὶ σκεφθέντες ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ ἱκέτου Ἰωάννου Καλούλη διὰ τὴν ἣν ζητεῖ συγγνώμην καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας οὗτος ἀναλαμβάνει πρὸς τὴν Πατρίδα ὑποχρεώσεως νὰ ὑποστῆ τὸν θάνατον, ὀψέποτε κατ' ἐλάχιστον ἀνεδεικνύετο ἔλλειψις τῶν πρὸς αὐτὴν καθηκόντων του, κινήθη δὲ εἰς οἶκτον μετὰ τῆς Πατρίδος, συγχωροῦμεν αὐτὸν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Ἰσχυρὴν καὶ Μεγάλην Γαλλίαν νὰ συγχωρήτῃ καὶ ἐλευθερώσῃ αὐτόν, ὅπως ἐλευθερούμενος δυνηθῆ νὰ ἐκθειάζῃ καὶ γεραίρῃ τὸ ἀθίαντον ὄνομα τοῦ Αὐτοκράτορος Μεγάλου Νικηλεόντος.

Ὑπογεγραμμένοι: — Ἀναστ. Βασιλᾶς, Νικόλαος Βέργος, Δημήτριος Πετσάλης σίνδικοι. — Χρῆστος Καλόγερος, Κωνστ. Δημ. υἱίτσας μετὰ τῆς οἰκογενείας του, Παναγ. Σούλας ἐπίσης, Ἀναστ. Μανιάκης ἐπίσης, Ἀντ. Δημουλίτσας μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, Γεώργ. Μαυρογιάννης, Γιαννάκης Στανέλος μετὰ τῆς οἰκογενείας του, Νικολέτος Βασιλᾶς ἐπίσης, Διονύσιος Δημουλίτσας Πρωτοπαπᾶς Πάργας, Καλλίνικος Βασιλᾶς Ἱερομόν., Σεραφεῖμ Πατρίκιος Ἱερομόν., Κωνστ. Πετσάλης, Γεώργιος Δημουλίτσας, Σπυρίδων Κωνσταντίνου, Θεόφ. Βασιλᾶς, Πέτρος Πετσάλης, Ἰωάννης Πετσάλης, Ἰωάννης Βασιλᾶς, Ἀγάπιος Πετσάλης, ἱερεῖς, Παναγ. Σπυρίδων Στανέλος Ἱερομόν., Τζαννῆς Βέργος ἱερεὺς, Ἀρσένης Μαυρογιάννης μετὰ τῆς οἰκογενείας του, Ἰωάννης Δεσύλας ἐπίσης, Βίτσος Βασιλᾶς ἐπίσης, Ἀναστ. Γεωργογιάννης ἐπίσης, Δημήτρ. Δεσύλας ἐπίσης, Γεώργιος Βασιλᾶς ἐπίσης.

Τοῦ ἀνωτέρω γεγονότος τῆς κατασκοπείας, τιμωρίας καὶ συγγνώμης τοῦ εἰρημένου Ἰωάννου Καλούλη οὐδεὶς τῶν τότε καὶ τῶν κατοπιν ἱστορικῶν τῶν περὶ Ἑπτανήσου καὶ Πάργας πραγματευθέντων, τοῦλάχιστον ὅσους ὑπ' ὄψιν ἔχομεν, μνημονεύουσιν.

Ζάκυνθος, 1911.

Λεωνίδας Χ. Ζώης

ΚΑΤΑ ΤΟΝ HENRI DE RÉGNIER

Κ' ἔρχεται τέλος ὁ καιρὸς
ποῦ, ἂν καὶ τὰ μάτια λένε
Τὸν πόνο ποῦ ἐρημικὸς
γιὰ πάντα πιά θὲ νὰ εἶναι,
Πρέπει τὸ στόμα νὰ σφαλνᾶ
φωνὴ πιά νὰ μὴ βγάξῃ
Καὶ νὰ μὴ λέγῃ μάταια
γλυκιᾶς ἀγάπης λόγια.

Γι' αὐτὸ σὲ σένα, Σιωπῆ,
σὲ σένανε, ἅγια Θλίψη,
Γιὰ νὰ τὴ σώσω ἀπ' τὴς ματιᾶς
τὴς βέβηλες τοῦ κόσμου
Καὶ μ' ὅλη τὴν ἀγάπη της
καὶ μ' ὅλο τὸν καῦμό της
Χαρίζω τὴ βουβὴ καρδιά
κι' ὅλα τὰ μυστικά της.

[Χαλέπι]

Ν. Ἀμουργιανὸς

Ο ΑΣΠΡΟΣ (*)

Φίλους δὲν εἶχα πολλοὺς ἐκεῖ κάτω, στῆς Ἀσίας τὰ μέρη. Γνώριμους, ποῦ κλέβανε τὸν καιρό μου, εἶχα πολλοὺς. Κάθε λίγο ἐρχότανε κι' ἀπὸ ἕνας τὸ βράδυ νὰ περάσῃ τὴν ὥρα του. Ἐνὼ τὴν ὥρα μου ἤξερα πῶς νὰ τὴν περάσω. Μετάφραζα τότες τὸν Ὅμηρο. Μὰ οἱ ἄλλοι — ποῦ νὰ τὸ φανταστοῦν ἐκεῖνοι πῶς ἐγὼ τὴν προτιμοῦσα τὴ μοναξιά;

«Μοναξιά» εἶπα; Καλὲρ τί λέω! Συντροφιά, κι' ἀπὸ κείνες! Πρῶτα ὁ Ὅμηρος. Ὑστερα τὰ λεξικά μου. Ἄφησε πιά σημειώματα, σκόλια, χαρτιά, καλαμάρια, πέννες. Ὅλ' αὐτὰ σοῦ μιλοῦνε, σὲ βλέπουνε, σ' ἀγαποῦνε σὰ γράφεις. Δοκίμασε νὰ γράψῃς ἕνα στίχο μὲ ξένη πέννα, σὲ ξένο χαρτί, σὲ ξένο τραπέζι καὶ μὲ ξένο μελάνι, καὶ βλέπεις διαφορά. Εἶναι σὰ νὰ κοιμᾶσαι σὲ ἄλλουνοῦ κρεβάτι.

Κι' ὡς τόσο πῶς ν' ἀλημονήσω τὸ μεγαλύτερό μου φίλο τὰ χρόνια ἐκεῖνα. Πᾶω ν' ἀλημονήσω τὸ γάτο μου, ποῦ ἀκόμα σπαράζεται ἡ ψυχὴ μου σὰν τὸν ἀνιστορῶ.

Μοῦ τὸν ἔφεραν ἕνα πρωτὶ δῶρο — ἄσπρο γατάκι σὰν κουνέλι. Μιὰ χαρὰ νὰ τὸ βλέπῃς. Μικρὸ μικρὸ, μαλακό, παχουλὸ, ἤμισρο, μὲ τὰ μεγάλα τὰ μάτια τὰ πρασινοκίτρινα, καὶ μὲ τὰ χειλάκι του πίσσα μαῦρο. Λὲς κι' ὄλο χαμογελοῦσε μὲ τὸ γαϊήσιο ἐκεῖνο χαμόγελο ποῦ τέλος δὲν ἔχει. Ἔτσι εἶναι, βλέπεις, φτιασμένο τὸ στόμα του.

Παιχνιδιάρικο λὲς; Μὰ τὰ παιχνίδια του τὰ βλεπες καὶ δὲ χόρταινες. Κουνούπι νὰ περνοῦσε ἀπ' ὀμπρός του, πηδοῦσε δλόρθος, καμάρια ἢ ράχη του, φούντα δλόστεκη ἢ οὐρά του, σπίντες τὰ μάτια του. Μιὰ καὶ δυό, καὶ ξεχίμιζε τότες στὸν ἀέρα σὰ δαιμονισμένος ποῦ κυνηγοῦσε ἕνα τίποτις.

Τὸ φσεῖ μας πάντα μαζί. Ἔπινε τὸ γάλα του

*) Αὐτὴ τὴν ἱστορία μοῦ τὴ διηγήθηκε ὁ Πάλλης. Δικός του εἶταν ὁ ἄσπρος γάτος. Α. Ε.

γλήγωρα γλήγωρα, καὶ σὰν ἔγλειφε αὐτὸς τὰ γαλοτωμένα του γένεια, ἐγὼ ἀπόσωνα τότες τὸ δικό μου φσεῖ. Καθίζαμε ὕστερα στὴ σπουδὴ. Ἐγὼ στὴν καρτέλα μου, αὐτὸς ἀπάνω στὸ μεγαλύτερο Λεξικό. Πόσες φορὲς τονὲ χρειάζουμουν ἐκεῖνο τὸ Γαῖη, καὶ δὲν πηγαινε ἡ καρδιά μου νὰ τοῦ χαλάσω τὸ χουζούρι, ἐκεῖ ποῦ μισοκοιμότανε γουργουρίζοντας.

Τὶ τὰ θές! γενήκαμε φίλοι ἀχώριστοι. Στιγμὴ δὲν ἔφευγε ἀπὸ κοντά μου. Κατάντησε νὰ νοιώθουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον τόσο καλά, ποῦ ὡς κι' ἄθύμωνα, αὐτὸς τὴ δουλειά του.

Περάσανε μερικοὶ μῆνες, μεγάλωσε τὸ γατί. Ὁρες ὥρες μοῦ ἔφευγε ὁμως τώρα, καὶ δὲν τὸ ξανάθρισκα εὐκόλα. Πότε στὸ περιβόλι ἔκοθε βόλτες, πότε παρέξω, κάποτες τρύπωνε καὶ σὲ ξένα σπίτια. Μιὰ μέρα μάλιστα τὸν εἶδα καὶ ραχάτευε ἀπάνω σὲ μιὰ στέγη ποῦ εἶχα κίτω ἀπὸ τὸν ἀψηλὸ ἡλιακό μου. Τὶ τὸν ἔφερε ἐκεῖ πέρα δὲν καλοκατάλαβα στὴν ἀρχή. Κατόπι ὅμως παρατήρησα πῶς στοῦ ἀντικρυνοῦ σπιτιοῦ τὰ κεραμίδια, ποῦ δρόμος στενὸς τὰ χώριζε ἀπὸ τὰ δικά μου, ραχάτευε ἄλλη γάτα, μὲ μάτια κι' αὐτὴ μισόκλειστα. Σὰ νὰ μυρίστηκα τότες κάτι. Ὅμως μήτε ὁ δικός μου γάτος, μήτε ἡ φιλενάδα ἀπ' ἀντίκρου δὲ μοῦ δώκανε τὴν παραμικρὴ ἀφορμὴ νὰ ὑποψιαστῶ τίποτις προχωρημένες ἀγάπες ἀναμεταξύ τους. Ἔτσι, σὰ νὰ βρισκότανε ἀκόμα σὲ ξέχωρο κόσμο ὁ καθένας.

Ὁρες κι' ὥρες περνοῦσαν κάποτες, κ' ἔμνησκαν οἱ δυὸ τους σ' αὐτὴ τὴ βαθειὰ μελέτη. Λὲς καὶ πρόσμενε ἡ ἀντικρυνὴ ἢ γάτα νὰ ὀριμάσῃ ἢ δουλειά. Λὲς καὶ πλέχνανε στὸ μεταξὺ τὰ ὄνειρά τους, τὴν ποίησή τους.

Ἐμένα αὐτὰ δὲ μοῦ πολυαρέζανε. Συνηθισμένος νᾶχω πάντα τὸν Ἄσπρο κοντά μου, σὰ νὰ ζούλευα τώρα. Σὰ νὰ μὴν μποροῦσα νὰ δουλέψω μὲ τὴν καρδιά μου, καθὼς τὰ πρῶτα.

Μιά πρωινή, ὅ,τι σηκώθηκα, ἀκούγω ψιλή ξεσερμένη φωνή, σὰ νάκλαιγε μικρό. Ἄξαφνα σταματάει ἡ φωνή σὰ νὰ τὴν ἔκοψες μὲ μαχαίρι. Κατόπι ἄρχισε ἕνα χαμηλόφωνο βουγκητό, ποῦ τέλος δὲν εἶχε. Ὅσο πῆγαινε μάλιστα, ἀνέβαινε σὰν ἀνέμου φύσημα ἀπὸ τὰ παράθυρα. Σταματάει κι' αὐτό. Δὲν ξανακούστηκε τίποτις μερικὴ ὥρα. Ἐκεῖ ποῦπινα τὸν καφέ μου ὄμως — καὶ τὸ γάλα τοῦ Ἄσπρου πλάϊ γιὰ νάρθη κι' αὐτὸς — ἀκούγονται σωστὰ γατήσια ξεφωνητά, ποῦ λάθος πιά δὲν εἶχα.

Σηκώνουμαι καὶ σκύβω νὰ δῶ ἀπὸ τὸν ἡλιακό. Ὁ Ἄσπρος μου ἀπάνω στὴ στέγη ἀπὸ τὴ μιά, γέρικος σταχτῆς γάτος ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὄχι καὶ πολὺ θρεμμένος, παλιὸς πλαιστῆς ὄμως, πολὺπαθος, πολὺξερὸς καὶ μυριόπαντρος. Τὸ πρόσωπό του εἶτανε ζουγραφιά μονάχη ἀγρουπνιάς καὶ παραλυσιᾶς. Ἀμέσως τὸν ἀναγνώρισα. Ἀμέσως τὸν νοιωσι πῶς γιὰ καλὸ δὲν ἦρθε στὰ κεραμίδια μου ἀπάνω πῶς δὲν τοῦ ἄρεζε τοῦ Ἄσπρου μου ἡ ὀμορφιά, ἡ νιότη κ' ἡ καλοθρεψιά ποῦ τόσον καιρὸ τὰ ὄνειρεύονταν ἡ ἀντικρυνὴ ἡ γάτα, παλιά του ἀγαπημένη, τώρα ὄμως, δίχως ἄλλο τὰ γύρευε μὲ πιότερη τόλμη κι' ἀδιαφορία πρὸς τὴν ἀφεντιά του, κ' ἦρθε λοιπὸν νὰ μετρηθῆ μιά καὶ καλὴ μὲ τὸν καινούριο αὐτὸ τὸν Πάολο, καὶ νὰ τονὲ φάη μὲ τὶς νυχιές του.

Σώπαιναν τὴ στιγμή ἐκείνη καὶ κοιτάζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον κατάματα. Μῆτε τρίχα τους δὲ σάλευε. Ἀσάλευτος κ' ἐγώ, νὰ μὴν τοὺς τρομάξω.

Ἦξερα τι θὰ γίνῃ ἀνίσως καὶ σάλευε ὁ ἕνας τους. Θὰ ξεχύμιζε μονομιάς ὁ ἄλλος γιὰ νὰ προλάβῃ, καὶ θὰ τονὲ σπάραζε μὲ τὰ νύχια του.

Ἄλλον τρόπο δὲν ἔβλεπα γιὰ νὰ γλυτώσω τὸν Ἄσπρο μου, παρὰ νὰ περεχύσω τὸν ξένου γάτο νερό καὶ νὰ τονὲ διώξω.

Ξαναμπαίνω λοιπὸ σιγανὰ σιγανὰ, καὶ παίρνω ποτήρι νερό. Βγαίνω πάλι, σημαδεύω, πετῶ τὸ νερό. Περνάει τὸ ἔρμο ἀπάνω ἀπὸ τὴ ράχη τοῦ ξένου γάτου, καὶ χύνεται ὄλο στὸν Ἄσπρο μου! Ἐγιναν ὄλ' ἄψε σβύσε. Ἀνατρομάζει ὁ Ἄσπρος, ξορμάει ὁ σταχτῆς καὶ τοῦ καθίζει δυνατὴ καὶ βαθεῖα νυχιά στὸ πλευρό του! Κόκκινο ἀμέσως τὸ κάτασπρο ἐκεῖνο πλευρό! Ἀκόμα τὸ βλέπω τὸ αἷμα! Ξεκίνησε κι' ὁ λιθωμένος μου Ἄσπρος νὰ φύγῃ κι' αὐτὸς. Πρὶν νὰ κατεβῆ ὄμως κοντοστάθηκε μιά, καὶ γύρισε καὶ μὲ κοιτάξε. Εἶταν περίλυπη ἡ ματιά του.

Σὰ νὰ μούλεγε πῶς δὲν τὸ πρόσμενε τέτοιου κάμωμι ἀπὸ τὸν πιστό του φίλο. Πήδηξε κάτω ὕστερα, καὶ χάρθηκε κι' αὐτὸς ἀπ' ὄμτρος μου.

Περάσανε μέρες, βδομάδες, μῆνες περάσανε, καὶ δὲν ξιναφάνηκε πιά ὁ Ἄσπρος! Πρέπει νὰ ψόφησε, εἶπα. Ἔβαλα ἀνθρώπους νὰ τονὲ ἐροῦνε, ρώτηξα, γύρευα, ὅλα τοῦ κάκου.

Μιά βραδινὴ, ὅ,τι ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ, ἐκεῖ ποῦ περπατοῦσα στὸ περιβόλι ὀλομόναχος, ἀκούγω γατήσια φωνή, σὰν πιαπονιαρίκη. Κάνω νὰ δῶ, — ὁ Ἄσπρος! Εἶταν τώρα λιγνός, εἶχε καὶ τὸ σημάδι τῆς λαθωματιᾶς στὸ πλευρό του. Ἐτρεμα ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Μὲ χίλια χα-

δευτικά μου λόγια σκύβω νὰ τὸν ἀγγίξω, νὰ τὸν πάρω στὴν ἀγκαλιά μου. Μόλις μὲ βλέπει σιμά του, ἕνα πήδημα, καὶ γίνεται ἄφαντος πάλι!

Δὲν τὸν ξαναεἶδα πιά ἀπὸ τότες τὸν Ἄσπρο μου.

Ἀργύρης Ἑφταλιώτης.

ΚΑΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΑΛΙΑ, ΑΚΡΙΒΑ....

Καὶ τὰ βιβλία, παλιά, ἀκριβά, γραμμένα, ἱστο-
ἀπὸ καλόγερων τεχνικὰ χέρια, [ρημένα
βαθιά, ἱερά, μυστηριακὰ
καὶ σιωπηλά, σὰν κάποιου ὄνειρου νὰ κρατοῦν
Βαθιά, ἱερά, μυστηριακά. [τὸ νῆμα.
Καὶ κάπου μέσ' στὰ φύλλα τὰ κιτρινωμένα
— τάχα, ἀπὸ χέρι ποῖο ριχμένα; —
ὦ λόγια τῆς καρδιάς, λόγια γλυκὰ
κι ὠραῖα κι ἀπλά καὶ ρυθμικά
καὶ πλάϊ στὰ λόγια τὰ σοφὰ σὰν παρατρα-
Γλυκὰ λογάκια τῆς ἀγάπης! [τισμένα.
Τάχα ἀπὸ χέρι ποῖο ριχμένα
ποιανῆς ψυχῆς νὰ διαλαλάτε
τὸν πόνο καὶ τὴ μουσικὴ σπώντας τὸ γνέφι
ποῦ ὀμπρὸς τοὺς πύκνωσαν τὰ χρόνια;
Καὶ τῆς ψυχῆς μου ἐμένα ἔτσι μιλάτε,
ὦ ὠραῖα κι ἀπλά καὶ ρυθμικά,
σὰν τὸν κελαϊδισμό ποῦ χύνει
γλυκόλαλο, ἐρωτόλαλο πουλὶ κρυμμένο
ἀθώρητο κι ἀνέβρετο μέσα στὰ κλώνια
κι ἀπὸ τὸ μάτι μάταια ζητημένο.

Μελικέρτης.

Robert de Souza

ἈΤΕΛΕΙΩΤΑ ΧΥΝΕΙ Ο ΟΥΡΑΝΟΣ....

Ἀτέλειωτα χύνει ὁ οὐρανὸς τὰστρα του στὸ γιαλὸ
καὶ σὲ φωτὸς τὰ κύματα σὰ σποῦν ἀφρὸ χλωμό,
πάλι στὰ πόδια μας μπροστὰ τὰ ρίχνουνε σβηστά.
Στὴ νύχτα τῶν παραμυθιῶν, πρὶν σπάσῃ τὴ φωτιά
τὸ κῆμα τῶν ἀστέρινων τῶν μαργαριταριῶν,
θὰ σοῦ τὰ φέρω ἀστραφτερά πέρ' ἀπ' τὰ βάθη ἐκεῖ,
Γυναίκα, ὦ! στὰστρα αἰώνια ὑψώνεις προσευχή
καὶ στὸ λαιμό σου νεῖρεσαι τὰστέρι τῶν Βοσκῶν.

Δημ. Σταύρου.

FRANÇOIS DE NION

Η ΑΓΩΝΙΑ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΙΩΑΝΝΑ
Κα ΚΛΩΔΗ
Ο ΠΑΠΑΣ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΤΟΥ
ΤΖΩΝ (ΡΟΑΓΙΑΝ
ΑΝΥΤ

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

Ἡ σκηνὴ παριστάνει μεγάλο δωμάτιο λίγο θολωτό, μὲ κάπως ἀρχαϊκὴ ἐπίπλωσι. Μπαίνει κανεὶς σ' αὐτὸ τὸ δωμάτιο ἀπὸ μιὰ πόρτα χαμηλὴ, ἐκεῖ πού τελειώνει μιὰ σκάλα, ἐλικοειδῶς γυρισμένη μέσα στὸν τοῖχο· στὸ ἀνοιγμα αὐτῆς τῆς πόρτας φαίνονται τὰ πρῶτα σκαλοπάτια πού χάνονται στὸ σκοτάδι. Στὸ βάθος τοῦ θεάτρου, ἄψηλά καὶ στενὰ παράθυρα βλέπουν πρὸς τὴν ἐξοχί. Στοχάζεται κανεὶς πὼς βρίσκεται στὴν ἀπάνω σάλα ἑνὸς πύργου ἀρχαίου καὶ εὐγενικοῦ. Ὅταν σηκωθῆ ἢ ἀυλαίᾳ, ὅλα εἶναι σκοτεινὰ μέσα στὸ δωμάτιο, ἀλλὰ μέσα ἀπὸ τὰ κλειστὰ παραθυρόφυλλα περνοῦν ἀχτίδες τοῦ ἡλίου καὶ παιγνιδίζουν πάνω στὸ ἔδαφος. Σ' ἕνα παράθυρο βλέπεις ἕνα μικρὸ κυλινδρικό γραφεῖο τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου ΙΕ' καὶ πάνω σ' αὐτὸ, βγαίνοντας ἀπὸ μιὰ θήκη, μιὰ προτομὴ τοῦ Ἀρποκράτη, θεοῦ τῆς σιωπῆς, μὲ τὸ δάχτυλο πάνω στὰ χεῖλη. Μιὰ μεγάλη εἰκόνα Ἐσταυρωμένου στὸν τοῖχο.

ΣΚΗΝΗ Α΄

ΙΩΑΝΝΑ, Κα ΚΛΩΔΗ

(Ἀκούεται στὴν πόρτα μεγάλος θόρυβος κλειδιῶν ἀνακινουμένων· ἀνοίγει μὲ κρότο καὶ μπαίνουν δυὸ γυναῖκες).

Κα Κλώδη. — Εἶναι τόσοσ καιρός, πού δὲν μπήκε κανεὶς ἐδῶ!

Ἰωάννα. — Πόσο σκοτεινὰ εἶναι, κυρία Κλώδη!

Κα Κλώδη. — Πάω ν' ἀνοίξω τὰ παράθυρα, κυρία βαρωνέσσα. Πρέπει ἢ ἀρχαία κατοικία νὰ φωτιστῆ ἀπὸ παντοῦ, ἀφοῦ ξαναβρίσκεστε ἐδῶ... μετὰ τόσον καιρό!

Ἰωάννα. — Δώδεκα χρόνια! Εἴμουν τόσο δὰ μικρὸ κοριτσάκι.

Κα Κλώδη. — Καὶ κοριτσάκι νύστιμο, κυρία Ἰωάννα... Ἄ! παρτόν, κυρία βαρωνέσσα (Ἡ Κα Κλώδη ἀνοίγει τὰ παράθυρα· ὁ ἥλιος μπαίνει καὶ φωτίζει ζωηρὰ τὸ ἀρχαῖο δωμάτιο).

Ἰωάννα. — Μπορεῖτε νὰ μὲ καλεῖτε Ἰωάννα, καλὴ μου κυρία Κλώδη. Σὰς θυμοῦμαι πολὺ

καλὰ ἐγὼ ἐσᾶς. Στὸ Παρίσι μιλοῦσα πολλὲς φορὲς γιὰ σᾶς στὸν μπαμπᾶ. Εἶχα μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ἰδῶ τὴν Ὀγκέττι. Κάθε χρονιά, ὁ Κ. Μαρκήσιος μοῦ ὑποσχότανε πὼς θὰ μ' ἔφερνε ἐδῶ... μὰ πηγαίναμε στὰ θαλάσσια λουτρὰ... ἢ στὴν Ἑλβετία...

Κα Κλώδη. — Σὰς ταιριάζει πολὺ καλὰ νὰ εἴστε ἢ κυρία τώρα ἐδῶ! Ἄ! ἂν ἢ μακαρίτισσα ἢ μητέρα σας εἴταν ἐδῶ!...

Ἰωάννα. — Τηνὲ γνωρίσατε, κυρία Κλώδη, τὴ μητέρα μου;

Κα Κλώδη. — Μπορῶ νὰ πῶ πὼς ἔξεψύχησε στὴν ἀγκαλιὰ μου. Θεέ μου! πόσο μοῦ τηνὲ θυμίζει αὐτὸ τὸ δωμάτιο! μοῦ φαίνεται πὼς τηνὲ βλέπω ἐδῶ νὰ, σταθῆτε, κωθισμένη πάντα σ' αὐτὸ τὸ παράθυρο, μὲ τὰ μάτια στὴν ἐξοχί...

Ἰωάννα. — ὦ, μιλήστε μου λιγάκι γι' αὐτήν. Ἔρχονται στιγμὲς πού συλλογίζομαι πὼς εἶμαι μιὰ πολὺ κακὴ κόρη, γιὰ πολὺ λίγες φορὲς συλλογίστηκα τὴ φτωχὴ μου μητέρα.

Κα Κλώδη. — Ἀπεναντίας εἶναι πολὺ φυσικὸ αὐτό, γιὰ εἴσατε πολὺ νέα. Καὶ τώρα δὲν πρέπει πιά νὰ σκέπτεσθε πολὺ γι' αὐτήν· μείνατε στὴν εὐτυχία σας. Βρίσκεστε σὲ μιὰν ἐποχὴ πού δὲν τὴν εὐρίσκει κανεὶς πάντα στὴ ζωὴ... ἐπωφεληθῆτε τὴν...

Ἰωάννα. — Ἴσως πρέπει κανεὶς ἀκριβῶς τότε πού εἶναι εὐτυχῆς νὰ θυμάται τοὺς πεθαμένους.

Κα Κλώδη. — Ἡ καημένη ἢ κυρία Μαρκησία, τόσο γλυκειά, τόσο μελαγχολική!...

Ἰωάννα. — Τόσο μελαγχολική;

Κα Κλώδη. — Σχεδὸν πάντα ἔκλαιε.

Ἰωάννα. — Γιατί;

Κα Κλώδη. — Θεέ μου! μὰ ὁ κ. Μαρκήσιος, μονάχα τὸ κυνήγι συλλογίζοταν πάντα, ὅπως καὶ σήμερα.

Ἰωάννα. — Μὰ ὁ πατέρας μου ἀγαποῦσε πολὺ τὴ μαμά!

Κα Κλώδη. — Τὴν ἀγαποῦσε κατὰ τὴν ἰδέα του, μὰ ὄχι ἴσως κατὰ τὴ δική της. Ἐπιτέλους! αὐτὸ δὲν εἶναι δική μου δουλειὰ βέβαια.

Ἰωάννα. — Κατάλαβα ἢ μητέρα μου στεναχωριόταν,

Κα Κλώδη. — ὦ, τὸ πιστεύω !

Ἰωάννα. — Τί ἔκανε ὅλη τὴ μέρα ;

Κα Κλώδη. — Σὰν ἔπαυε νὰ βλέπη μακριά, καθότανε στὸ μικρὸ τοῦτο γραφεῖο πού βλέπετε ἐδῶ καὶ ἔγραφε, ἔγραφε . . . Σελίδες καὶ σελίδες . . . Γραφές, χωρὶς ἄλλο, σὰν ἐκείνες πού κάνουνε βιβλία, γιατί ποτὲ δὲν ἔβλεπε κανεὶς νὰ στέλνῃ γράμματα πουθενά.

Ἰωάννα. — Θὰ ἔγραφε ἴσως ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴ ζωὴ της.

Κα Κλώδη. — Αὐτὸ εἶναι ! θαρρῶ μάλιστα πὼς μοῦ εἶχε πεῖ ἓνα τέτοιο πράγμα, μιὰ μέρα.

Ἰωάννα. — ὦ ! ἂς μπορούσα νὰ τὰ διαβάσω !

Κα Κλώδη. — Μπορεῖ καὶ ὅλα τὰ χαρτιά της Κας Μαρκησίας νὰ ἔμειναν στὸ γραφεῖο ἐδῶ. Ἡ δύστυχη κυρία ἔπεσε τόσο ξαφνικὰ ἄρρωστη !

Ἰωάννα. — Ξαφνικά ;

Κα Κλώδη. — Μὰ βέβαια ! Μιὰ πρωϊνὴ, ἀκούω ἓνα τρομερὸ κουδούνισμα, πού μοῦ τάρραξε τὰ σωθικά τρέχω, βρίσκω τὴν κυρία κατὰ γλῶσση σὰν πεθαμένη, μὲ τὰ προσκέφαλά της κατακόκκινα· εἶχε κάμει αἱμοπτυσία. ὦ ! μονομιᾶς ἐκατάλαβα πὼς δὲν θὰ ξανασηκωνόταν.

Ἰωάννα. — Μὰ πὼς ἔγινε αὐτό ;

Κα Κλώδη. — Ἡ μαμά σας ποτὲ δὲν εἶχε γερὰ στήθια. Εἶχε κάμει πολλές ἀπερισκεψίες ἄλλοτε, πρὶν γεννηθῆτε. Θυμᾶμαι μιὰ βραδιά πού εἶχε χαθῆ κατὰ τὸ τίλ, τὸ παλάτι τοῦ πατέρα τοῦ κυρίου συζύγου σας· εἶχε γυρίσει καταπαγωμένη, ὀλότρεμη . . . Κατόπιν, γεννηθήκατε κι' ἀπὸ τότε ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ πάρῃ ἀπάνω της.

Ἰωάννα. — Καὶ τότε, πάνω στὴν ἀρρώστεια της μιλοῦσε γιὰ μένα ;

Κα Κλώδη. — Μὲ ὅλο τὸ σεβασμὸ πού σᾶς ὀφείλω, κυρία, πρέπει νὰ σᾶς πῶ πὼς τοῦτον ἐδῶ τὸν πύργο εἶχε προπάντων στὸ νοῦ της . . . «Ὁ πύργος» ἔλεγε, «τὸ κλειδί τοῦ γραφείου !»

Ἰωάννα. — Τοῦτο τὸ γραφεῖο ! (*Ἀκουμπᾶ ἀφηρημένη πάνω στὸ ἐπιπλο, κατόπιν προσπαθεῖ νὰ τὸ ἀνοίξῃ.) Εἶναι κλειδωμένο. (*Ἀκροάζεται.) Ἄ ! ἔρχονται αὐτοὶ οἱ κύριοι νὰ μᾶς ἀνταμώσουν, τοὺς ἀκούω στὴ σκάλα. Τελείωσαν τὴν ἐπίσκεψη τοῦ σπητιοῦ.

Κα Κλώδη. — Εἶναι χαρούμενοι ! Στὴν ἀρχή, μὲ τὸν Κο Μαρκήσιο γελάει κανεὶς πάντα.

ΣΚΗΝΗ Β΄.

Οἱ ἴδιες, ὁ Μ. τοῦ ΡΟΑΓΙΑΝ, ΤΖΩΝ, ΑΝΡΥ.

Ροαγιάν. — Οὐφ ! Τὸ παρακάματε ! Στὰ σημερινὰ χρόνια, ἀληθινὰ παραβλέπει κανεὶς τὴν οὐσία.

Τζών. — Μόλις ἐκάναμε ἓνα γύρο στὰ μέρη τοῦ σπητιοῦ. Ἐρχόμαστε ἀπὸ τοὺς σταύλους.

Ἰωάννα. — Αὐτὸ φαίνεται.

Τζών. — Ἄ ! (κοιτάζει τὶς μπόττες του).

Ἰωάννα. — Λοιπὸν, πατέρα, εἴστε εὐχαριστημένος πού ξαναβρίσκατε τὴν Ὀγκέττη σας ;

Ροαγιάν. — Γνωρίζεις, πὼς ἐδῶ ποτὲ δὲν ὑπῆρξε τόπος γιὰ διασκέδαση.

Ἄνρῦ (στὸ παράθυρο). — Βλέπετε, τὶ θαυμάσια ἐξοχὴ εἶναι ἐδῶ. Κοιτάχτε ἀριστερὰ ἐκεῖ τὰ τζάμια κεῖνα πού ἀστράφτουνε στὸν ἥλιο, εἶναι τῆς δικῆς μου βίλλας τοῦ Μοντοάρ. Μοῦ χοιράζεται μισὴ ὥρα μὲ τὸ κάρρο μου γιὰ νὰ ῥθῶ ἐδῶ. Θὰ μ' ἐπισκέψετε καὶ σεῖς, ἂν θέλετε. Ἄ ! πολὺ θὰ εὐχαριστούμην ἂν ἐρχόσαστε ἐδῶ. Δὲ θὰ στενοχωριόμουν, ξέρετε.

Τζών. — Ἄ, τὸν καλὸ μας τὸν Ἄνρῦ. Τοῦλάχιστο μᾶς λέει ἀμέσως γιατί εἶναι εὐχαριστημένος πού ξαναβρίσκει τοὺς φίλους του.

Ἄνρῦ. — Σκοπεύετε νὰ μείνετε πολὺν καιρὸ στὴν Ὀγκέττη ;

Τζών. — Ὅσο βασιτάξουν οἱ ἐπισκευὲς τοῦ τίλ.

Ροαγιάν (στὸ παράθυρο). — Πρέπει νὰ φαίνεται ἀπὸ ἐδῶ τὸ τίλ.

Κα Κλώδη. — Μάλιστα, κύριε Μαρκήσιε, στὸ μικρὸ αὐτὸ δάσος ἐκεῖ κάτω, ἀριστερὰ. Ἐκείνη ἡ γαλάζια σκεπὴ πού φαίνεται εἶναι ἡ βίλλα τοῦ κυρίου βαρώνου. (Δείχνει τὸν Τζών).

Ροαγιάν. — Ἀλήθεια θυμᾶμαι ὅτι ἄλλοτε μὲ τὸν πατέρα σας, Τζών, εἶχαμε καθιερωμένα σιγιᾶλα γιὰ νὰ συνεννοούμαστε ἀπὸ μακριά. Δὲν ὑπῆρχε ἀκόμα τηλέφωνο ἐκεῖνο τὸν καιρὸ.

Τζών. — Ὁ πατέρας μου σᾶς ἀγαποῦσε πολὺ.

Ροαγιάν. — Ὅχι ὡς τὸ τέλος, ὄχι. Φαινότανε σὰ νὰ μ' ἀντιπαθοῦσε. Ἀποροῦσα γιατί. Καὶ ὕστερα, κατάλαβα . . .

Τζών. — Τί ;

Ροαγιάν. — Θαρρῶ πὼς τοῦ εἶχε καπνίσει ὅτι δὲν εἶχαμε τίς ἴδιες πολιτικὲς ἰδέες . . . Σὰ νὰ εἶχα ἐγὼ πολιτικὲς ἰδέες ! Ἀποστρέφομαι τὸ κάθε τι πού χάλκευεται τώρα, μὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἰδέα.

Ἄνρῦ. — Ὅχι, εἶναι ἀπὸ ἰδιοτροπία.

Ροαγιάν. — Ὅταν μάλιστα μετὰ τὸ θάνατό του, ἦρθες ἀμέσως νὰ μὲ δῆς τόσον ἡσυχος στὸ Παρίσι, αὐτὸ μ' εὐχαρίστησε. Φοβόμουν μὴ πὼς σὲ εἶχε διαθέσει ἐναντίο μου, καὶ πάντα τὸ συλλογιζόμουν αὐτό . . . Ἐπιτέλους, ἡ ἐπίσκεψή σου πολὺ μὲ συγκίνησε . . . Μονάχα πού στοχάστηκα γρήγορα ὅτι οἱ ἐπισκέψεις αὐτὲς δὲν εἶτανε γιὰ μένα . . . εἶτανε γι' αὐτὴν ἐδῶ.

Ἰωάννα (στὸν Τζών ἀπὸ μακριά). — Ἀληθινά, Τζών ;

Τζών (ἐπίσης). — Νομίζω, ναί, Ἰωάννα.

Ἰωάννα (τὸν σιμώνει καὶ χαμηλόφωνα). — Μ' ἀγαποῦσες λοιπὸν ;

Τζών. — Ἀφότου σὲ εἶχα ξαναδεῖ στὸ Παρίσι, εἶμουν βέβαιος γι' αὐτό . . . ἀλλὰ ἀπὸ πολὺ προτιήτερα βαστοῦσε ὁ ἔρωτάς μου.

Ἰωάννα. — Ἀπὸ πότε ;

Τζών. — Ἀπὸ δῶ, ἀπὸ τὴν Ὀγκέττη κι' ἀπὸ τὸ τίλ.

Ἰωάννα. — Ἀλήθεια ;

Ἄνρῦ (πλησιάζοντας διακόπτει). — Πήρατε τὸ τηλεγράφημά μου τὴ μέρα τοῦ γάμου σας ; Εἶμουν ἀπαρηγόρητος πού δὲν μπορούσα νὰ παρευρεθῶ μὰ ἡ μητέρα μου ὑπόφερε πολὺ.

Ἰωάννα. — Ξέρετε Ἄνρῦ . . . Τζών, μπορῶ πάντα νὰ τὸν ὀνομάζω ἀπλῶς Ἄνρῦ, αἰ ; Ξέ-

ρστε Ἄνρῦ, ὅτι εἶμαστε παλιοὶ φίλοι, ἀπὸ μικρὰ παιδιά. Πιστεύω νὰ σᾶς βλέπουμε συχνὰ στὴν Ὀγκέτιη.

Ἄνρῦ. — Ὅσο μπορῶ συχνότερα.

Τζῶν. — Μὰ βέβαια, στενοχωριέται τρομερὰ σπίτι του.

Ἄνρῦ. — Ἀ! ἀγαπητέ μου, δὲν εἶν' εὐχάριστο αὐτὸ πού λέτε.

Ροαγιάν (γυρίζοντας μὲ τὴν Κα Κλώδη καὶ τελειώνοντας ἀρχινισμένη ὁμιλία). — Θὰ τὸ δοῦμε αὐτὸ, Κα Κλώδη. Εἶν' ἐδῶ ;

Κα Κλώδη. — Μοῦ εἶπε πὼς θὰ ἐρχότανε στὶς τρεῖς ὥρες.

Τζῶν. — Ποιὸς εἶν' αὐτός;

Ροαγιάν. — Εἶναι ἓνας ἱερομόναχος Δομινικανὸς πού εἶτανε μαζί σας, ἐδῶ καὶ λίγες μέρες.

Τζῶν. — Ἀ, μάλιστα! ξέρω.

Ροαγιάν. — Ἐπειδὴ τὸ Τίλ τὸ ἐπιδιορθώνουμε καὶ κατοικοῦμε ὅλοι ἐδῶ, ζητᾶ τὴν ἄδεια νάρθη νὰ μᾶς δῆ: ἀφοῦ εἶτανε φιλοξενούμενός σου, ἀγαπητέ μου Τζῶν, δὲν ἀμφιβάλλεις βέβαια πὼς θὰ εἶναι καὶ δικός μου.

Τζῶν. — Εἶναι μιὰ ἱστορία ἀρκετὰ θλιβερή.

Ἄνρῦ. — Μιὰ ἱστορία;

Τζῶν. — Ξέρετε πὼς ὑπῆρχε κοντὰ στὸ Τίλ ἓνα μοναστήρι Δομινικανῶν πού καταστράφηκε καὶ τὰ κτήματά του τᾶκαμε κατάσχεση τὸ δημόσιο. Ὁ παπᾶς αὐτὸς εἶταν ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ, εἶχε μιὰ κάπως καλὴ περιουσία καὶ τὴν περιουσία αὐτὴ τὴν εἶχε διαθέσει κατὰ διαταγὴ του γιὰ χτίσιμο σχολείων. Κατόπιν ἔφυγε γιὰ νὰ ἐκπληρώσῃ μιὰν ἀποστολὴ στὸ Ἀνάμ, κι' ὅταν ἦρθε πίσω, θὰ εἶναι περίπου μῆνας, βρέθηκε μὲς τοὺς πέντε δρόμους, κοσμικὸς καὶ κατεστραμμένος. Τοῦ πρόσφερα φιλοξενία στὸ Τίλ· ἔζησε ἐκεῖ πολὺ παράμερα, δίχως νὰ τονε βλέπῃ κανένα, φαίνεται.

Ροαγιάν. — Καλῶς νάρθη λοιπὸν ἐδῶ.

Τζῶν. — Πολὺ καλὰ. (Μπαίνει ἓνας ὑπηρέτης καὶ λέει λίγα λόγια στὸ Μαρκήσιο).

Ροαγιάν. — Ἰσα-ἴσα τώρα μοῦ εἰδοποιοῦν τὸν ἐρχομό του. Θὰ τὸν ὑποδεχθῶ. Μὰ, σταθῆτε λοιπὸν! Ὁ ἡγούμενος αὐτὸς τοῦ μοναστηριοῦ, πού μοῦ λέτε, δὲν ὀνομαζόταν Παπᾶ Φερριέρος;

Τζῶν. — Μάλιστα.

Ροαγιάν. — Μὰ τονε γνωρίζω τότε: Ἰωάννα, εἶταν ὁ πνευματικὸς τῆς φτωχῆς μητέρας σου. Αὐτὸς εἶχε μείνει κοντὰ τῆς στὶς τελευταῖες στιγμὲς τῆς. Μὰ, ξέρεις ὅτι εἶναι ἄνθρωπος πολὺ καθὼς πρέπει, εἶναι ὁ μαρκήσιος Φερριέρος, τῶν Φερριέρων - Μοντόρ. Ἐγὼ κατεδαίνω, ἔλατε κυρία Κλώδη, νὰ τοῦ δώσουμε τὸ δωμάτιο τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ'. (Βγαίνει μὲ τὸν Ἄνρῦ καὶ τὴν Κα Κλώδη. Ὁ Τζῶν θέλει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἡ Ἰωάννα τὸν σταματᾶ στὴν πόρτα).

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΙΩΑΝΝΑ, ΤΖΩΝ

Ἰωάννα. — Δὲν θὰ πᾶμε καλὰ ἔτσι· δὲν σὲ εἶδα ἀκόμη τὴν ἡμέρα, ἐγὼ· περνᾶς τὴν ὥρα

σου μὲ τὸν πεθερό σου... Ἐ, καλὰ! ἄμ' ἐγώ ;

Τζῶν. — Ἐσύ ;

Ἰωάννα. — Δὲ μὲ φίλησες σήμερα τὸ πρωί... (Ἀγκαλιάζονται καὶ φιλοῦνται). Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι κατὰ τὸ ταξίδι τῶν γάμων μας εἶμουνα συνηθισμένη νὰ βρίσκουμαι μονάχη μαζί σου· ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος μὲ στεναχωρεῖ.

Τζῶν. — Ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος! Ὁ πατέρας σου !

Ἰωάννα. — Φίλησέ με ἀκόμα. Σ' ἀγαπῶ, τὸ ξέρεις.

Τζῶν. — Κ' ἐγὼ σ' ἀγαπῶ.

Ἰωάννα. — Ναί, μὰ ἐγὼ θέλω νὰ μ' ἀγαπᾶς πιὸ πολὺ ἐδῶ, ἐδῶ πού εἶμαστε σπίτι μας, στὴν ἀληθινή μας ζωὴ. Στὸ ταξίδι, εἶμασταν νεοπαντρεμένοι ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, ἐδῶ ὁμοῦ...

Τζῶν. — Ἐ καλὰ, τί ; ... ἐδῶ ; ...

Ἰωάννα. — Μοῦ φαίνεται πὼς ἐδῶ εἶμαστε καλύτερα ἀπὸ ... σίζυγοι. Εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀναμνήσεις αὐτὸ τὸ στίτι, τίς αἰσθάνουμαι νὰ μὲ περιζώνουν, νὰ μὲ συνδέουν... μάλιστα νὰ μὲ συνδέουν ἀκόμη περισσότερο μὲ σένα...

Τζῶν. — Ἐχουμε παίξει σ' ὅλες αὐτὲς τίς γωνιὲς τῆς Ὀγκέτιης! Καὶ ξέρεις, ἐσύ δὲν εἶσουνα γιὰ μένα τὸ τρελλοκόριτσο ἐκεῖνο πού μποροῦσε νὰ παίξῃ καὶ νὰ γελᾶ κανεὶς μαζί του, ὅπως μὲ κανένα ἄλλο παιδί... Πρὶν ἀκόμη γνωρίσω τί εἶναι πόθος... σὲ εἶχα ποθήσει...

Ἰωάννα. — ὦ! Τζῶν.

Τζῶν. — Νά, τώρα πρὸ ὀλίγου στὸ ἀμαξοστάσι, βρῆκα τὴν παλιὰ κόκκινη σέλλα, ξέρεις, στοῦ γερο-Μαρτίου, πού κάποτε σὲ εἶχα δεῖ καθάλλα σὲ μικρὸ γαϊδούρι μὲ τίς μικρὲς σου γάμπες γυμνές, κρεμισμένες... Μιὰ μέρα σου τίς φίλησα καὶ σὺ μὲ χτύπησες.

Ἰωάννα. — Καὶ σύ, θυμᾶσαι πού ἐρχόσουν νὰ μᾶς δῆς στὸ Πιρίσι; Ἐκανες πιά τὸν μικρὸ κύριο μαζί μου: εὐχαισκες πὼς μ' ἔντυναν σὰν πολὺ μικρὸ κοριτσάκι. Βιαζόσουνα βλέπεις, νὰ γίνω γρήγορα τέλεια γυναίκα! Μὰ ἓνα προᾶγμα δὲν μπόρεσα νὰ καταλάξω ποτέ: γιατί ἄξαφνα σὰν ἐμεγαλώσαμε δὲν ἐρχόσουνα πιά σπίτι.

Τζῶν. — Δὲ σοῦ τὸ ἔχω πεῖ ; ... Ὁ πατέρας μου μοῦ τὸ εἶχε ἀπαγορεύσει.

Ἰωάννα. — Καὶ γιατί ;

Τζῶν. — Ποτέ δὲν τὸ ἔμαθα, μὰ τώρα τὸ μαντεύω, ὅστερ' ἀπὸ ὅ,τι εἶπε ὁ μπαμπᾶς σου πρὸ ὀλίγου. Ἡ πολιτικὴ θὰ εἶχε τὸ λόγο σ' αὐτὴ τὴν ἀπαγόρευση.

Ἰωάννα. — Καὶ κατόπι ; ... μετὰ τὸ θάνατό του ; ...

Τζῶν. -- Εἶμουν ἐλεύτερος... καὶ σ' ἀγαποῦσα πιά.

Ἰωάννα. -- Αὐτὸ πού μοῦ λὲς μὲ θλίβει. Ὁ πατέρας σου νὰ σὲ μπόδισῃ νὰ μᾶς βλέπῃς! Ἐγὼ, πού τὸν ἀγαποῦσα τόσο, πού τὸν εὐρισκα τόσο χαριτωμένον. Ἐνὺς ἄνθρωπος τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, τόσο τέλειος, τόσο γλυκός!

Τζῶν. -- Ἀ! τοῦ ἄρεζες πολὺ ἐσύ· μοῦ μιλοῦσε πολλὲς φορὲς γιὰ σένα... μονάχα...

Ἰωάννα. -- Μονάχα τί ; ...

Τζών. -- "Όχι, τίποτε. Δέν ξέρω τί ήθελα νά πῶ.

Ἰωάννα. -- Μὲ γελᾶς, Τζών. Ἐγὼ θάποτε-λειώσω τὴ φράση σου: Μονάχα δέν παραδε-χότανε νά νυμφευτοῦμε οἱ δύο μας.

Τζών. -- "Ω!

Ἰωάννα. -- Ἦδ' ἐμάντεια ἐγώ, ἔλα. Ἐκεῖ κάτω στῆς Κας Μεζονφόρ, ὅπου σχεδόν δέν ἄφηνες τὸ πλευρό μου, εἶδα πολὺ καλά πῶς σ' ἐμάλλωνε . . . καὶ σ' ἐπαιρνε ἀπὸ κοντά μου γιὰ νά μὴ χορέψης μαζί μου τὸ σμιχτὸ χορὸ. Κι' ὅταν ἤρθε νά μιλήσῃ στὸν πατέρα μου γιὰ τὸν Ἄνρὺ Μερδὶλ . . .

Τζών. -- Ἄνρὺ Μερδὶλ; αὐτὸς ποὺ εἶταν ἐδῶ τώρα;

Ἰωάννα. -- Νοὶ βέβαια, τῶκαμε γιὰ νά μᾶς χωρίσῃ τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον . . . Γιατί ὁ Ἄνρὺ μ' ἀγαποῦσε λίγο, τῶξερα αὐτό, μὰ ὄχι μέχρι τοῦ σημείου . . .

Τζών. -- "Α! Ὁ Ἄνρὺ σὲ ἀγαποῦσε! Δέν τῶξερα. Μοῦ τὸ μαθαίνεις τώρα. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ἔτρεξε ἐδῶ μόλις φτιάσαμε.

Ἰωάννα. -- Νὰ μὴ μᾶς γίνῃς καὶ ζουλιάρης!

Τζών. -- Κρυψιάρη, δὲ μοῦ τὸ εἶχες πεῖ αὐτό!

Ἰωάννα. -- "Ελα δὰ Τζών! Δὲ σοῦ τὸ εἶπα, γιατί δὲ μοῦ ἤρθε ποτὲ στὸ νοῦ . . . Εἶτανε φυσικώτατο νά σκεφθοῦν γιὰ νά μὲ παντρεύουν, ἀφοῦ μητέρα πιά δέν εἶχα κι ὁ πατέρας μου δέν πολυσκοτιζότανε γιὰ μένα. Φτωχὴ μητέρα! Τὴν συλλογοῦμαι ἀφόσιου μπῆκα σ' αὐτὴν τὴν κάμαρη ποὺ τόσο τὴν ἀγαποῦσε, φαίνεται . . . Τὴν ἐθυμοῦμαι σὰν μέσα σὲ σύννεφο· πέθανε ὅταν εἶμουν ὀχτὼ χρονῶν! Δέν τὴν ἐλησιμόνη-σες ἐγώ;

Τζών. -- "Όχι, τῆς μοιάζεις τόσο! Εἶτανε πολὺ ὠραία! Ὅταν ἐρχόμουν ἐδῶ, μ' ἐφιλοῦσε πάν-τα μὲ ὕφος γλυκὸ, μελαγχολικόν· μιὰ μέρα τὴν ἄκουσα νά λέγῃ πολὺ σιγανά στὸν πατέρα μου: «Ἰονὲ ζουλειῶ». Θὰ ἤθελε, ὡς φαίνεται, νά ἔχῃ ἕνα ἀγόρι στὸ πόδι σου. Ἐγὼ πάλι, θὰ προτιμοῦσα νά μὴν ἐγινόσουν ἀγόρι.

Ἰωάννα. -- Λὲς πῶς εἶτανε μελαγχολική! "Όλοι μοῦ τὸ λένε αὐτό. Κατὰ βάθος, Τζών, πιστεύω . . . μὰ δέν τολμῶ νά σοῦ τὸ δμολο-γήσω αὐτό . . .

Τζών. -- Μοῦ κρύβεις τίποτε;

Ἰωάννα. -- "Α, ὄχι! Μοῦ φαίνεται πῶς ἢ μαμὰ δέν εἶτανε πολὺ εὐτυχισμένη μὲ τὸν πατέρα.

Τζών. -- "Α! νομίζεις.

Ἰωάννα. -- Μὰ βλέπεις! τὸ μαντεύω ἀπὸ τὸ ὕφος σου. Σοῦ τὸ εἶχα πεῖ!

Τζών. -- Ἀγαπητὴ μου, πιστεύω πῶς ὁ πα-τέρας σου εἶχε στὴ ζωὴ του ἕνα μεγάλο κι' ἀπο-κρουστικὸ πάθος.

Ἰωάννα. -- Ἐνα πάθος; Ὁ μπαμπᾶς; Γιὰ ποιόν;

Τζών. -- Γιὰ τὸν ἐαυτὸ του. Καταλαβαίνεις τώρα πῶς αὐτὸ ἀπ' μακρύνει λίγο τοὺς ἄλλους.

Ἰωάννα. -- Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο, εἶμαι σὰν κι' αὐτόν, εἶμαι ἐγωῖστρια.

Τζών. -- Πῶς;

Ἰωάννα. -- Ἄφοῦ σ' ἀγαπῶ κ' ἐσοῦ εἶσαι ἐγώ!

Τζών. -- "Α! ἀλήθεια, γιὰ πὲς μου, θάχουμε τώρα χωριστὴ κάμαρη ὁ καθένας;

Ἰωάννα. -- Γιατί;

Τζών. -- Γιατί μοῦ ἔδειξαν τὴν *κάμαρη τοῦ κυρίου*, τὴν *κάμαρη τῆς κυρίας*. Παρατήρησα μάλιστα πῶς μέσα στὴν κάμαρη τῆς κυρίας, ὑπῆρχε ἕνα μικρούτσικο κρεββατάκι, ἕνα κρεβ-βατάκι νέας κόρης.

Ἰωάννα. -- Κακέ! καὶ τί σὲ νοιάζει αὐτό;

Τζών. -- Θὰ μπορούσα νά πιστέψω πῶς αὐτὸ γίνεται γιὰ τὴν παρουσία τοῦ κ. Ἄνρὺ Μερδὶλ.

Ἰωάννα. -- "Ω! μὰ εἶσαι ἀνόητος! "Ε λοι-πὸν, ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, θὰ κοκεττάρω κ' ἐγὼ μα-ζί του.

Τζών (πειραχτικά). -- Πολὺ καλά, ἄς εἶναι. "Ε, λοιπὸν κατεδαίνουμε. Ἀλήθεια, σοβαρὰ μι-λῶ, πρέπει νάντιαμῶσω τοὺς ἄλλους.

Ἰωάννα. -- Ἐγὼ θάρθω σὲ λίγο.

Τζών. -- Θὰ μείνης ἐδῶ ὀλομόναχη;

Ἰωάννα. -- Θὰ κατέδω, ὅταν ἐτοιμαστοῦν τὰ δωμάτιά μας· εἶτανε γεμάτα σκόνη πρὸ ὀλίγου. . . Καὶ ἔπειτα ἀγαπῶ αὐτὸ τὸ δωμάτιο, τὸ βρῖσκω τόσο ἡσυχό, τόσο εἰρηνικό.

Τζών. -- Θὰ στεναχωρηθῆς.

Ἰωάννα. -- Στείλε μου τὴν Κα Κλώδη, θέλω νά τῆς μιλήσω. (Ἡ Ἰωάννα πηγαίνει πρὸς τὸ πα-ράθυρο).

Τζών (τὴν σταματᾷ ζωηρά). -- Ξέρεις, προσοχὴ ὅτὸ μπαλκόνι, μὴν ἀναδῆς ἀπάνω. Μοῦ πληρο-φόρησαν πῶς δέν ἀντέχει καλά. Εἶναι πολὺ ἐπι-κίνδυνο.

Ἰωάννα. -- Θὰ προσέξω, φίλε μου· δέν ἔχω ὄρεξη νά πεθάνω, ἀκούς; Δὲ θέλω νά πάρῃς καμιὰν ἄλλη.

Τζών. -- "Α! αὐτό! Πιτέ!

Ἰωάννα. -- Μπᾶ! Ἐσοῦ!

Τζών. -- Ναί, θὰ εἶμαι τέρας τότε.

Ἰωάννα. -- Εἶσαι ἕνα χαριτωμένο τερατου-δάκι . . . "Ελα, πήγαινε.

Τζών. -- Τί θὰ φορέσης στὸ γεῦμά μας;

Ἰωάννα. -- Τὴ ρόμπα μου μὲ τίς ἄσπρες δαντέλλες.

Τζών. -- "Α! ἔχουμε βλέπεις καὶ τὸν κ. Ἄνρὺ Μερδὶλ.

Ἰωάννα. -- Μὲ παρασκότισες μὲ τὸν Μερδὶλ σου. (Ἀγκαλιάζονται ὁ Τζών βγαίνει. Ἡ Ἰωάννα γυ-ρίζει ἐδῶ κ' ἐκεῖ μέσα σ' ἡν κάμαρη, σκύβει στὸ παρά-θυρο, δοκιμάζει νάνοῖξῃ τὸ συρτάρι τοῦ μικροῦ γρα-φείου. Μπαίνει ἡ Κα Κλώδη).

ΣΚΗΝΗ Δ.'

ΙΩΑΝΝΑ, Κα ΚΛΩΔΗ

Κα Κλώδη -- Ἡ κυρία μὲ ζήτησε;

Ἰωάννα -- Μάλιστα, κυρία Κλώδη, ἤθελα νά σᾶς παρακαλέσω νά μοῦ ταξινομήσετε αὐτὸ τὸ ὀωματίο. Θὰ μένω συχνὰ ἐδῶ μέσα.

Κα Κλώδη. -- Ἐρχόμουν γιὰ νά φέρω στὴν κυρία τὰ κλειδιά αὐτοῦ τοῦ διαμερίσματος τοῦ σπητιοῦ. Αὐτὸ ἐδῶ εἶναι τὸ κλειδὶ τοῦ γραφείου·

Βλέπετε κυρία, είναι μέσα σὲ φάκελλο σφραγισμένο μὲ τὰ δίκτυα τῆς κυρίας μαρκησίας.

Ἰωάννα. -- Καθίστε ἐδῶ, κυρία Κλώδη· θέλω νάναπαυθῶ λιγάκι ἐδῶ ὡς πὸν νὰ ἐτοιμαστοῦν κάτω· ἔχουμε πολλὰ νὰ κάμουμε. Ἐλείπαμε τόσον καιρὸ ἀπὸ δῶ.

Κα Κλώδη. -- Ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς συμφορᾶς βέβαια!

Ἰωάννα. --- Προτῆτερα μᾶς διέκοψεν ὅταν μιλούσαμε γιὰ τὴ μαμά. Εἴσαστε κοντά της ὡς τὸ τέλος;

Κα Κλώδη. --- Ἀπὸ κανέναν ἄλλον ἐκτὸς ἀπὸ ἐμένα δὲν ἐδέχεται περιποιήσεις.

Ἰωάννα. --- Ἐγὼ εἶμουν πολὺ μικρὴ! Θυμᾶμαι πὸν δὲν ἤθελε νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ μπαίνω μέσα. Ἐπρεπε νὰ παίζω ἐγὼ τὴ στιγμὴ πὸν πέθαινε κείνη! Μοῦ φαίνεται κακὸ αὐτό.

Κα Κλώδη. --- Δὲ φταίτε σεῖς γι' αὐτό. Σὰς ἀγαποῦσε πολὺ ἐκείνη.

Ἰωάννα. --- Δὲ σὰς εἶπε τίποτε γιὰ μένα πρὶν πεθάνῃ;

Κα Κλώδη. --- ὦ! Θεέ μου, τίποτε· κάτι παρομιλήματα.

Ἰωάννα. --- Παραμιλήματα; Ἀνάφερνε τὸ νομιά μου;

Κα Κλώδη. --- Τὸνομά σας κ' ὕστερα τὸν πύργο της. Ἦθελε νὰ ζητήσῃ τὰ γράμματά της, πὸν τᾶλεγε ἡμερολόγιό της. Μιὰ βραδιά πὸν τὴν εἶχα ἀφήσει μιὰ στιγμὴ, γιὰ νὰ τῆς ἐτοιμάσω τὸ γιαιτρικό της, γυρίζοντας τὴν ἐβρῆκα ὄρθια· εἶχε προχωρήσει ἴσα μὲ τὴν πόρτα τῆς σκάλας, τὴν εἶχε ἀνοίξει καὶ προσπαθοῦσε νάνέδῃ τὰ σκαλοπάτια. Χωρὶς νὰ τὸ θέλω βγάξω γιὰ φωνή, ἐκείνη τὴν ἀκούει, κλονίζεται καὶ πέφτει πρὸς τὰ ὀπίσω φωνάζοντας: Κόρη μου! Κόρη μου! Μὲ παρακαλοῦσε νὰ τὴ φέρω ὡς ἐδῶ, ἔκλαιγε! Ἐγὼ δὲν μποροῦσα, ξέρετε, ἔπειτα καὶ νὰ μποροῦσα ἀκόμα, δὲ θὰ τολμοῦσα. Κόρη μου, ἔλεγε, κόρη μου!

Ἰωάννα. -- Φτωχὴ μαμά!

Κα Κλώδη. -- Εὐτυχῶς ὁ παπᾶς εἶχε φτάσει.

Ἰωάννα. -- Ὁ πνευματικός της;

Κα Κλώδη. -- ὦ! κυρία βαρωνέσσα, ὅταν τὸν εἶδα προτῆτερα, ἐνόμισα πὸς ὁ κόσμος γύρισε πίσω καὶ πὸς εἴμασταν ἐδῶ ὅπως πρὸ δώδεκα χρονῶν.

Ἰωάννα. -- Ναι, θαρρεῖ κανεὶς πὸς ἀφότου εἴμαστε ἐδῶ, ὀλόκληρο τὸ παρελθὸν ξιναζει. Εἶναι καλὸ σημάδι αὐτό, δὲν εἶν' ἔτσι, κυρία Κλώδη;

Κα Κλώδη. -- Ἄν τὸ θέλετε, κυρία... Ἐγὼ βλέπετε, ἐγὼ τὸ παρελθὸν τὸ ὑποψιάζομαι πάντα. Δὲν τὸ ἐξουσιάζει κανεὶς.

Ἰωάννα. -- Ὅταν πρόκειται γιὰ τὴ μαμά, εἶναι κανεὶς πολὺ ἡσυχος. Γιατὶ καὶ καλὴ εἶτανε καὶ θεοσεβής.

Κα Κλώδη. -- Αὐτό, βέβαια εἶναι πολὺ σωστό.

Ἰωάννα. -- Εἶτανε θεοφοβοῦμένη ἡ μαμά μου, ἔτσι δὲν εἶναι;

Κα Κλώδη. -- Ἡ κυρία ἐκπληροῦσε καλὰ τὰ χρέη της, μὰ δὲν ξέρω...

Ἰωάννα. -- ὦ! ναι, τὸ μαντεύω· βλέπετε

αὐτὸ τὸ δωμάτιο, τὸ αἰσθάνεται κανεὶς γεμᾶτο ἀπὸ εὐσέβεια, ἀπὸ γλυκύτητα· πίστες φορὲς θὰ ἐγονάτισε μπροστὰ σ' αὐτὸν τὸν Ἐσταυρωμένο! (Πηγαίνει στὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ καὶ προσεύχεται λίγα λεπτά). Μοῦ φαίνεται πὸς τώρα μοῦ ἀκούσαν καὶ οἱ δύο τους, Ἐκεῖνος καὶ κείνη.

Κα Κλώδη. -- Βέβαια, ἡ κυρία ἔχει δίκιο· πρέπει νὰ προσεύχεται κανεὶς, προπάντων σὲ τοῦτα τὰ χρόνια.

Ἰωάννα. -- Δὲν πρέπει ἀπλῶς «νὰ προσεύχεται», ὅπως τὸ λέτε, κυρία Κλώδη· πρέπει κανεὶς νάγαπᾷ τὸ Θεὸ μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴ, νὰ ζῆ τὸ ὄνομά του, νὰ ἐλπίζει τὸ πᾶν ἀπὸ ἐκεῖνον. Ἄ! ἂν δὲν εἶχα τὴν πίστη, τί θὰ γινόμουν σ' ὀλόκληρη τὴν παιδική μου ἡλικία;

Κα Κλώδη. -- Μάλιστα, εἴσατε σὰν ὀρφανὴ τόσον καιρὸ... Τώρα ἔχετε τὸν σύζυγό σας.

Ἰωάννα. -- Τοῦτο ὅμως δὲ μ' ἐμποδίζει ν' ἀγαπῶ τὸ Θεό, ἐπειδὴ ἀγαπῶ τὸν ἄντρα μου.

Κα Κλώδη. -- ὦ, τόσο, κυρία, συμβαίνουν τώρα αὐτὰ τὰ πράγματα, σχετικῶς μὲ τὴν πολιτικὴν ἢ τὰ αἰσθήματα· ἂν ἔπρεπε νὰ διαλέξετε μεταξὺ τοῦ κυρίου συζύγου σας καὶ τοῦ Θεοῦ, τί θὰ ἐκάνετε;

Ἰωάννα. -- Δὲν θὰ ἐδιάλεγα: θὰ πέθαινα... Εὐτυχῶς, ὁ Τζῶν... ὁ κ. Δεβιὲν ἔχει τὶς ἴδιες ἰδέες μ' ἐμένα· νομίζω πὸς, παρ' ὅλα αὐτὰ, δὲ θὰ τὸν ἔπαιρνα ἂν δὲν εἶτανε καλὸς χριστιανός. (Ἡ μέρα βραδιάζει). Μπορεῖτε νὰ πῆτε νὰ μοῦ φέρουν μιὰ λάμπα, κυρία Κλώδη;

Κα Κλώδη. -- Πάω νὰ τὴ φέρω ἐγὼ, κυρία. Θὰ ξιναρῶ γρήγορα. (Βγαίνει ἡ Ἰωάννα πὸν ἔμεινε μονάχη κάνει μιὰ χειρονομία διστακτικὴ, κατόπιν πηγαίνει ἀγὰ πρὸς τὸ γραφεῖο καὶ μετὰ ἕνα δὺο προσπάθειες τὸ ἀνοίγει μὲ τὸ κλειδί πὸν τῆς εἶχε δώσει ἡ Κα Κλώδη).

ΣΚΗΝΗ Ε΄

ΙΩΑΝΝΑ, ἔπειτα ΤΖΩΝ

(Ἡ Ἰωάννα ἔχει ἀνοικτὸ τὸ γραφεῖο. Σέρνει ἀπὸ μέσα μιὰ δέσμη χαρτιῶν καὶ τὰ διαβάζει στὸ φῶς τῆς ἡμέρας πὸν ξεψυχᾷ. Στὴν ἀρχή, φαίνεται πὸς διαβάζει μὲ κάποια χαρούμενη συγκίνηση. Μὰ ἔξαφνα ἀφήνει νὰ πέσουν τὰ φύλλα πάνω στὸ τραπέζι καὶ ξεφωνίζει δυνατὰ:)

Ἰωάννα. -- Θεέ που! Θεέ μου! (Ξαναπαίρνει τὰ χαρτιά καὶ τὰ ξεφυλλίζει πάλι μὲ μάτια ἀγριεμένα). Ὄχι! Αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν.

(Ἐξαφνα ὁ Τζῶν παρουσιάζεται στὴν πόρτα τῆς σκάλας, μὲ μιὰ λάμπα στὸ χέρι. Ἡ Ἰωάννα βγάξει μιὰ μουγκὴ φωνή, ξανακλείνει τὸ γραφεῖο καὶ στέκεται μπρὸς τοῦ ἀγριωπὴ καὶ τραγικῆ).

Τζῶν. -- Σοῦ φέρνω φῶς, δὲ φοβᾶσαι λοιπὸν τὰ φαντάσματα;

Ἰωάννα. -- Τζῶν! Σώπα!

Τζῶν (χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχή). -- Ἡ Κα Κλώδη εἶναι ἀπασχολημένη κάτω, δὲν μπορεῖ νὰ βρῆ κλειδιά γιὰ νὰ βγάλῃ τραπεζομάντηλα καὶ πεστέτες. Ξέρεις πὸς θὰ γευματίσουμε σὲ λίγο... κατέδα νὰ ντυθῆς. Θὰ σοῦ χρησιμεύσω γιὰ καμαριέρα σου... ὅπως στὸ Σαλομοσγκιόρε, θυμᾶσαι;

Ἰωάννα. -- Σὺ, σὺ! μὴν πλησιάζεις!

Τζων. -- Τί ἔχεις ; Τρελλάθηκες ; (Προχωρεῖ
καὶ θέλει νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ, μὰ κείνη τὸν σπρώχνει).
Ἰωάννα. -- Μὴν πλησιάζεις ! μὴ μ' ἐγγίζεις...
μὴ μ' ἐγγίζεις !

Αὐλαία.

(Μετάφρ. Δ. Π. Ἀλβανοῦ)

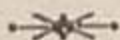
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

I. ΠΕΘΑΜΜΕΝΗΣ

Κοιμᾶμαι, κοιμᾶμαι σὲ ὕπνο βαθύ,
Ἰλυκὲς δὺὸ Νεραΐδες μὲ σῦραν ἐπάνω,
ν' ἀκούσω τὴ θεία μουσική,
στὰ παλάτια τοῦ Πλάστη
κι' ὁ Πλάστης μὲ κράτησε ἐκεῖ.

Κοιμᾶμαι, κοιμᾶμαι σὲ ὀνείρων πνοή.
Σμὰ στὸ κρεββάτι μου τὰ χόρτα ἀνεσαίνουν,
τ' ἀηδόνι γλυκύτατα λαλεῖ
κ' ἐρμιά τοῦ ἀπαντάει.
Παράπονο στέρνει ἀπ' τὴν κάτω ζωή.

Κι' ἀντίλαλος φεύγει ἀπ' τὴν ἄνω ζωή
περνᾶν ἀπὸ μπρὸς μου λουλούδια, τραγοῦδια
καὶ ὅλη ἡ ζωὴ
ὡσὰν μίαν ἀλήθεια.
Κοιμᾶμαι, κοιμᾶμαι σὲ ὕπνο βαθύ.
Ἀθῆναι, 1902.

II. ΠΑΙΔΙΟΥ

Σὰν ἄσπρο κρίνο
ποῦ ἡ ζωὴ του ροφιέται
σὲ χέρι ρόδινο
γλυκειᾶς παρθένας,
μπαίνεις στὸ μνήμα
χρυσὸ παιδί.
Ἦθελα νὰ εἶχα
γιὰ μιὰ στιγμή
φτερά τοῦ Χάρου,
τὸ μαῦρο του ἄλογο
νὰ σὲ ἀνεβάσω.
Καὶ ὅταν ξυπνοῦσες
μέσ' στὴν ἀγκάλη
γονιῶν χαρούμενων,
ὡς φεύγαν πάλι
τάβῳα τὰ ὄνειρα
ποῦ φτερουγίζουνε
στὸ μυρισμένο σου
τὸ προσκεφάλι.

Ἀθῆναι, 1902.

III. ΦΙΛΗΣ

Μέσ' στῆς ψυχῆς μου τὰ περβόλια
τρέχει μιὰ βρύση ἀθάνατο νερό.
Ἐλα νὰ δροσισθῆς, ξανθοῦλα,
ἀπ' τὸ νεράκι τῆς ἀγάπης.
Γλυκά, γλυκὰ θὰ σὲ κοιμίσω
στὴ μαγεμένη μου βαρκοῦλα,
ὅπου ἀτάραχα κυλιέται
μέσ' στὸ ποτάμι τῆς ἀγάπης.
Στὸ ὄνειροτάξειδο, ξανθοῦλα,
γλυκὸ τραγοῦδι θὰ μᾶς ζώνη
καὶ τὴν ἀνέγκιχτη ὀμορφιά σου
μέσ' σ' εὐωδιές, ρόδα καὶ κρίνα
τὸ ἀγῆς τὸ ἀπαλὸ σινδόνι
Ἐλα νὰ δροσισθῆς, ξανθοῦλα,
μέσ' στὸ ποτάμι τῆς ἀγάπης.

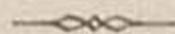
Μόναχον, 1903.

SPP

ΝΟΡΒΗΓΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Alexander Kielland

ΜΑΡΑΜΜΕΝΑ ΦΥΛΛΑ...

[Στὴ Νορβηγικὴ φιλολογία, ἀνάμεσα στοὺς
Ibsen, Bjornson, Lie, Paulsen, Tschuldi καὶ
τόσους ἄλλους πολλούς, συγκαταλέγεται καὶ ὁ
Kielland. Ὑπ' ὄψει μου ἔχω τὰ «Διηγημα-
τάκια» του. Σ' ἓνα-δυὸ μονάχα ἔμορφη κανεὶς
νὰ εὔρη ἐκεῖνο τὸ κᾶτι ποῦ ξεχωρίζει αὐτοὺς
τοὺς βορείους συγγραφεῖς, κᾶτι τὸ σκοτεινὸ
μὰ ὡμορφο, τὸ ὅμοιο μὲ τὸ περιβάλλοντος.
Ὅλα του τὰ διηγήματα τὰ διακρίνει ἀπλό-
της καὶ χάρις, καὶ σὲ πολλὰ μέρη μάλιστα
ἐπιτυχημένη λεπτὴ σάτυρα. Τὸ κατωτέρω διη-
γηματάκι δίνει μίαν ἰδέα γιὰ τὸ συγγραφέα].

G. P. X'. B.

Ἴσως νὰ κουρασθῆ κανεὶς ὅταν πολλὴ ὥρα
κυττάξῃ τὴν ἴδια εἰκόνα· ἀλλὰ ἐξάπαντος θὰ
κατακουρασθῆ ὅταν τὴν ἐξετάξῃ πολὺ. Γι' αὐτὸ
τὰ βλέφαρα βαραίνουν τόσο στίς Πινακοθήκες,
καὶ γι' αὐτὸ ἐκεῖ τὰ καθίσματα εἶνε πάντα γε-
μᾶτα, σὰν λεωφορεῖο τὴν Κυριακή. Εὐτυχῆς
ἐκεῖνος, ποῦ μπορεῖ καὶ συγκρατεῖ τὸν ἑαυτὸ
του ἀρκετά, καὶ διαλέγει λίγες ζωγραφιές, ἀπὸ
τὴ μεγάλη ποικιλία, ποῦ κάθε μέρα μπορεῖ νὰ
πηγαίῃ νὰ τίς προσκυνᾷ. Ἐτσι μπορεῖ κανεὶς,
χωρὶς νὰ ἰδῇ παρατηρήσουν οἱ θεαταί, νὰ πο-
κτήσῃ μιὰ μικρὴ ἰδιωτικὴ Πινακοθήκη, ποῦ νὰ
τὴν ἔχῃ μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ἔστω καὶ ἂν
εἶνε διαμοιρασμένη στίς μεγάλες αἰθουσες. Κάθε
τι ποῦ δὲν ἀνῆκει σ' οὕτῃ τὴν ἰδια τικὴ συλλογή,
ξεπέφτει σὲ μιὰ γυμνὴ ἐπιχρύσῳσι καὶ σὲ λινο-
πανί, σ' ἓνα στολίδι, ποῦ περνᾷ κανεὶς ἀπὸ μπρο-

στά του, μὰ πὺ δὲν κουράζει τὸ μάτι. Πότε πότε συμβαίνει νάνακαλύψῃ κανεὶς μιὰ εἰκόνα, πὺ ὡς τώρα παρῆδε καὶ τὴν ὁποία ὅπως ὕστερα ἀπὸ μιὰ παρατήρησι ἀπὸ πολὺ κοντά, κατατάσσει στὴν περιορισμένη ἐκλογή του. Κ' ἔτσι μεγαλώνει ἢ συλλογὴ πάντα.

Νὰ μιὰ ζωγραφιὰ ἀπὸ μιὰ τέτοια ἰδιωτικὴ Πινακοθήκη: Σὲ μιὰ γωνιά τοῦ «σαλονιοῦ» τοῦ 1878 ἦταν κρεμασμένη μιὰ εἰκόνα τοῦ Ἄγγουζω γράφου **Everton Sainsbury**. Δὲν ἐκινούσε καμμιά προσοχή. Ἦταν οὔτε πολὺ μεγάλη οὔτε ἀρκετὰ μικρὴ, γιὰ νὰ τραβήξῃ τὴ βαρβαρικὴ περιέργεια ἐπάνω της· ἐπίσης δὲν ὑπῆρχε οὔτε σὲ χρῶμα οὔτε σὲ τεχνοτροπία ἴχνος τῆς νεώτερης παρεκτροπῆς. Ὅταν περνοῦσαν μπροστὰ ἀπ' αὐτήν, ἐρριχναν ἓνα εὐνοϊκὸ βλέμμα, γιὰτι ἐκανε μιὰν ἁρμονικὴ ἐντύπωσι, καὶ τὸ θέμα ἦταν ἀπλὸ καὶ εὐκολονόητο.

Ἦταν δυὸ ἐρωτευμένοι, πὺ εἶχαν μαλώσει λίγο. Καὶ τὸ κοινὸν χαμογελοῦσε, ὅταν σκέπτονταν, ἕκαστος μὲ τὴ γνώμη του, αὐτὴ τὴ μαγευτικὴ, τὴ μικρὴ φιλονεικία, πὺ ἦταν τόσο ὀρμητικὴ καὶ τόσο σύνιομη. Προήρχονταν ἀπὸ ἀπίστευτες καὶ διάφορες αἰτίες, μὰ πὺ τελειώνουν πάντα, σ' ὅλες τὶς περιστάσεις μ' ἓνα φιλί. Καὶ ὁμως αὐτὴ ἡ ζωγραφιὰ πότε-πότε σύναζε μιὰ μικρὴ παρέα: μποροῦσε νὰ δῆ κανεὶς ὅτι σὲ πολλὰς ἰδιωτικὰς συλλογὰς εἶχε προσληφθῆ. Ὅταν κατευθύνεσο κατὰ τὴ γνωστὴ γωνία, ἐρρισκες τὴ θέσι συχνὰ πιασμένη μονάχα ἀπὸ ἓνα πρόσωπο πὺ οτέκονταν ἐκεῖ βυθισμένο σὲ βαθειὰς σκέψεις.

Ἦσαν ἐκεῖ λογιῶν-λογιῶν ἄνθρωποι, μὰ ὅλοι μροστὰ σ' αὐτὴ τὴ ζωγραφιὰ ἀπρκοτοῦσαν τὴν ἴδια ἐκφρασι τοῦ προσώπου: θαρρεῖς πὺς ἐρριχνε μιὰν ὠχρή, κίτρινη ἀντανάκλασι. Ὅταν ἐπήγαινες πειὸ κοντά, ἤθελες νάπομακρυνθῆς πολὺ: σὰν νὰ μποροῦσε ἓνας μονάχα νὰ ἀπολαύῃ αὐτὸ τὸ καλλιτέχνημα, σὰν νὰ ἦταν κανεὶς καλύτερα μόνος μὲ τὴ ζωγραφιὰ αὐτὴ. Σὲ μιὰ γωνία τοῦ κῆπου στὸν ἀψηλὸ τοῖχο ἦταν μιὰ ἀναδενδράδα. Ἦταν ἀπλῶς ἀπὸ πράσινα πατερά, πὺ σχηματίζουν ἓνα μεγάλο τόξο μ' ἓναν τοῖχο ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ὅλη ἡ ἀναδενδράδα εἶνε σκεπασμένη μὲ ἀγριόκλημα πὺ ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ μέρος πηγαίνει στὴ θολωτὴ στέγη καὶ σὲ μακριὰ κλαριὰ εἶνε κρεμασμένο κάτω δεξιά.

Εἶνε προχωρημένο φθινόπωρο· ἡ ἀναδενδράδα ἔχει χάσει τὸ φύλλωμα πὺ τὴν σκεπάζει. Μόνο τ' ἀγριόκλημα ἔχει ἀκόμα φύλλα σὲ τις λεπτὰς ἄκρες του. Καὶ πρὶν νὰ πέσουν, τοὺς χαρίζει τὸ καλοκαίρι πρὸ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ του ὅλα τὰ χρῶματα, πὺ τοῦ περίσσεψαν· καὶ σὰν λεπτὰς γιρλάντες κόκκινων καὶ κίτρινων λουλουδιῶν, κρέμονται ἀκόμα κάμποσο καιρὸ ἐκεῖ καὶ σκολίζουσι τὸν κῆπο μὲ τὴ μελαγχολικὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ φθινοπώρου. Γύρω-γύρω καταγῆς βρίσκονται τὰ πεσμένα φύλλα· καὶ ἀκριδῶς ἔμπρὸς στὴν ἀναδενδράδα, ὁ ἀέρας, μὲ τὴ μεγαλύτερη ἐπιμέλεια, ἐσύναζε τὰ πειὸ ὠμορφα ἀπ'

αὐτὰ κ' ἔκανε ἓνα μικρὸ, στρογγυλὸ χαριτωμένο τύμβο...

Τὰ δένδρα εἶνε πλέον γυμνά, καὶ πάνω σ' ἓνα γυμνὸ κλαρὶ κάθεται ὁ μικρὸς τραγουδιστὴς τοῦ κῆπου μὲ τὸ κοκκινοκαστανὸ στήθος-- σὰν ἓνα μαραμμένο φύλλο-- κ' ἐπαναλαμβάνει ἀκούραστα τὸ φθόγγον, πὺ ἀπὸ τὸ τραγοῦδι του τῆς ἀνοιξῆς ἀκόμα θυμᾶται... Τὸ μόνον ἡδυπαθὲς ἀπάνω σ' ὅλη τὴ ζωγραφιὰ εἶνε ὁ κισσὸς. Γιὰτι ὁ κισσὸς εἶνε σὰν τὴν φροντίδα· βασιέται χειμῶνα-καλοκαίρι δροσερῶς. Σέρνεται μὲ τὰ μαλακά του τὰ φύλλα, ἀπλώνεται ἀπάνω καὶ σὲ τις μικρότατες χαραμάδες, διασχίζει τὰ ἀφανέστατα ἀνοίγματα· καὶ ἀκριδῶς ὅταν μεγαλώσῃ καὶ δυναμώσῃ, παρατηροῦμε πὺς δὲν ἐξολοθρεύεται πειὰ, καὶ ὅτι ἀκαμπτα προχωρεῖ καὶ καταστρέφει ὅλο τὸ κτίριο. Μὰ ὁ κισσὸς εἶνε ἐπίσης σὰν τὴν καλοαναθρεμμένη φροντίδα: σκεπάζει τὸ μέρος πὺ καταστρέφει μὲ ὠμορφα, λαμπρὰ φύλλα. Καὶ οἱ ἄνθρωποι χαμογελοῦν μὲ ἀκτινοβόλο πρόσωπο, ἐνῶ κίνουσι ὅτι δὲν ξέρουσι πὺς ἀπὸ κάτω ἀπὸ ἐρείπεια σκεπασμένα μὲ κισσοτριγυρίζουσι. Στὸ μέσο τῆς ἀναδενδράδας κάθεται μιὰ νέα κόρη ἐπάνω σ' ἓνα κάθισμα· τὰ δυὸ της χέρια τάχει σταυρωμένα ἀπάνω στὸν κόρφο της. Κάθεται ἐκεῖ μὲ γυρμένο τὸ κεφάλι, καὶ μιὰ παράδοξη ἐκφρασι φαίνεται ἀπάνω στὸ ὠμορφὸ της πρόσωπο. Δὲν εἶνε τόσο πείραγμα ἢ θυμὸς, ἀκόμα ὀλιγώτερο συνειθισμένο κάκιωμα, πὺ διαφαίνεται ἀπ' αὐτὸ τὸ ὕφος· ὄχι, εἶνε περισσότερο μιὰ μεγάλη, πικρὴ ἀπογοήτευσι, μιὰ διάψευσι. Φαίνεται σὰν νὰ ἐννοιωθε πὺς ἔχανε κάτι, χωρὶς νάχη τὴ δύναμι νὰ μπορῆ νὰ τὸ κρατήσῃ γερά... σὰν νὰ μαραινοῦσαν κάτι γι' αὐτὴν ἐπίσης ἐκεῖ.

Ἐκεῖνος, πὺ μὲ τὸ ἓνα του χέρι ἀκουμπᾶ στὸ κάθισμά της, ἀρχίζει νὰ καταλαβαίνει πὺς ἡ θέσις ἔγινε πειὸ σοδαρά, παρὰ ὅπως ἐφαντάζονταν. Ἐδοκίμασε ὅλα τὰ μέσα, γιὰ νὰ σιάξῃ τὸ ἀρχικῶς τόσο ἀσήμαντο μάλλωμα καὶ νὰ τὸ κἀνῃ νὰ ξεχασθῆ· ὠμίλησε λογικά, ὠμίλησε ἴστερα μὲ ἀστεῖα· ἐξήτησε συγγνώμην καὶ ἐταπεινώθηκε-- ἴσως μάλιστα περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἤθελε-- μὰ ὅλα τοῦ κάκου. Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴ μισοζώντανη ψυχικὴ διάθεσι, στὴν ὁποίαν εἶνε βυθισμένη. Γι' αὐτὸ ἔκλινε μὲ μιὰ ἐκφρασι φόβου:

— «Μὰ ξέρεις δά, πὺς κατ' οὐσίαν τόσο πολὺ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον βασιέται».

— «Γιὰτι χωριζόμστε ὕστερα τόσο εὐκολα καὶ εἶμαστε τόσο πικραμένοι καὶ τόσο θυμωμένοι ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλον;»

— «Μὰ, ἀγάπη μου, τὸ πᾶν στὴν ἀρχὴ ἦταν τόσο ἀσήμαντο...»

— «Ἀκριδῶς γι' αὐτὸ!... θυμᾶσαι τί εἶχαμε πῆ; Πὺς ἐβιάσαμε τὰ δυνατά μας νὰ εὐρουμε τὰ λόγια ἐκεῖνα πὺς ξέραμε ὅτι τόσο βαθειὰ πληγώνουσι; ὦ!... γιὰ σκέψου ὅτι τὴ γνωριμία πὺ ἔχουμε ἀναμεταξύ μας τὴν μεταχειριστήκαμε γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ... καὶ αὐτὸ τὸ ὀνομιζοῦμε «ἀγάπη»!

— «Ἀγαπητῆ, μὴν τὸ παίρνεις τόσο πολὺ

ΔΥΣΤΥΧΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ἔργον τοῦ Γάλλου ζωγράφου Tassaert.

σοδαρά» ἀπήντησεν ἐκεῖνος ἐνῶ προσπαθοῦσε νὰ μιλήσῃ μ' ἓνα λεπτὸν τρόπο — «ἐνόσφ οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀκόμα ἀγάπην, ἔρχονται στιγμὲς, πού διαφωνοῦν· δὲν μποροῦν νὰ γίνῃ ἄλλιώς!»

— «Πῶς ὄχι!» ἀνεφώνησεν ἐκείνη «θα ὑπάρχῃ μιὰ ἀγάπη, γιὰ τὴν ὁποία ἓνα μίλλωμα εἶνε ἀδύνατον ἢ ἐπίσης... ἐγὼ ἔχω γελαστῆ, καὶ αὐτὸ πού ἡμεῖς λέμε «ἀγάπη» δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρά, παρά...»

— «Μὴν ἀμφιβάλλῃς στὴν ἀγάπην!» τὴν διέκοψεν ἐκεῖνος πρόθυμα· καὶ μὲ γλυκὰ, εὐγλωττα λόγια περιέγραψε τὸ αἶσθημα, ποῦ ἐξυγενίζει τοὺς ἀνθρώπους, ἐνῶ μᾶς διδάσκει νὰ φερνόμεσθε μὲ γλυκὸν τρόπο στὶς ἀδυναμίας τῶν ἄλλων· ἐκεῖνο ποῦ μᾶς χαρίζει τὴν εὐδαιμονία τὴν ὑψίστην, καὶ ποῦ, παρ' ὅλες τὰς μικρὰς φιλονεικίας, μᾶς ἐνώνει μὲ τοὺς ὠραιοτέρους δεσμούς.»

Αὐτὴ τὸν μισοῖκουσε. Τὸ βλέμμα της ἦταν περιπλανημένο κατὰ τὸ μαραμμένον κῆπι· εἶχε ἀνασάνει τὸν βαρὺν ἀέρα τῶν φυτῶν ποῦ ξεψυχοῦσαν — καὶ σκέφθηκε τὴν ἀνοιξί, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν παντοδύναμη ἀγάπην, ποῦ ἐκεῖ μαρταίνεται σὰν ἓνα λουλοῦδι τὸ φθινόπωρον.

— «... μαραμμένα φύλλα» εἶπε ἤσυχά κ' ἐνῶ σηκώθηκε, ἔσπρωξε μὲ τὸ πόδι της ὅλα τὰ ὠμορφα φύλλα ποῦ ὁ ἀέρας μὲ τόσο κόπον τὰ εἶχε μαζέψει κοντὰ - κοντὰ.

Ἐπῆγε πάλι κατὰ τὴν δενδροστοιχίαν, ποῦ

φέρει στὸ σπῆτι· ἐκεῖνος τὴν ἀκολούθησε σὲ λιγοστὴ ἀπόστασι. Ἐσώπασε γιὰτὶ δὲν ἦρε καμμιά λέξι. Μιὰ βαρεῖα συναίσθησι φόβου καὶ κατακούρασις τὸν ἐπίασε· ρώτησε τὸν ἑαυτό του ἂν μποροῦσε ἀκόμα νὰ τὴν προφτάσῃ ἢ ἂν ἦταν αὐτὴ πλέον ἑκατὸ μίλια μακριά. Ἐκείνη περπατοῦσε μὲ σκυμμένο κεφάλι καὶ ἔβλεπε στὶς πρασιές. Ἐκεῖ ἦταν τὰ ἀστρολούλουδα σὰν φθαρμένα χαρτένια λουλοῦδα· οἱ δάλειες ἀνέβαιναν στὰ μαζεμμένα στελέχη, καὶ οἱ τριανταφυλλιές εἶχαν μικρὰ, ζουριασμένα μπουμπούκια στὴν ἄκρην καὶ μεγάλα, βρεγμένα, σαπισμένα λουλοῦδια κάτω ἀπὸ τὸ στέλεχος.

Καὶ πίκρα καὶ ἀπογοήτευσιν ἐκυρίευσαν τὴν καρδίαν της.

Ἔτσι ἐγάθησαν ἐκεῖ ἀπάνω στὴν δενδροστοιχίαν. Μὰ τὸ ἄδειον κάθισμα ἔμεινε ἄδειον στὴ μαραμμένη ἀναδενδράδα, ἐνῶ ὁ ἀέρας πάλι ἔφερε κοντὰ - κοντὰ τὰ φύλλα κ' ἔκανε τὸ μικρὸ, ὠμορφο τύμβον...

Καὶ ὅσο περὶν ὁ καιρὸς, ὅλοι καθίζουμε — ὅλοι μὲ τὴν σειράν — στὸ ἄδειον κάθισμα σὲ μιὰ γωνίαν τοῦ κήπου, καὶ καρφώνουμε τὰ μάτια μας ἐπάνω στὸ μικρὸν τύμβον τῶν μαραμμένων φύλλων...

[Ἀπὸ τὸ Νορβηγικόν.]

Μόναχον.

Γρ. Π. Χατζηβασιλείου.

ΛΥΡΙΚΟ ΠΡΕΛΟΥΝΤΙΟ

— Ἐκ βαθέων
ἐκέκραξά Σοι, Κύριε —

Κ' εἶπε ἡ Φωνή :
Ἔλα ἀπάνου κ' ἔλα ἀπάνου
Ἔλα ἀπάνου — σὲ καλῶ Ἐγὼ
Νὰ ἰδῆς το ποῦ ποτὲς δὲν εἶδαν οἱ ἄλλοι
ᾠ ! Ἔλα νὰ θαμάξης — ἔλα
Τῆ Ζωῆ τῆ Μεγάλῃ.....

Κ' εἶπε ἡ Ψυχὴ :
Δὲν ἀνεβαίνω
Πηχτὸ Σκοτάδι καὶ τραχὺς ὁ Δρόμος !
(Σὰν τῆ θλίψη εἶναι μακρὺς ὁ Δρόμος....)
Καὶ μένα
Μὲ δέρνει ὁ τρόμος....

Κ' εἶπε ἡ Φωνή :
ᾠ ! Ἀνέβα, ἀνέβα
Σὲ βαστάω Ἐγὼ — κ' Ἐγὼ τὸ σκαλοπάτι
Γιὰ νὰ ὑψωθῆς ὡς τὸν Τρίτον Οὐρανὸ
Νὰ ἰδῆς τὸ Θάμμα τὸ τρανό.
Πορπάτει....

Κ' εἶπε ἡ Ψυχὴ :
Δὲν πορπατῶ ἄλλο πλιὰ
(Τὰ πόδια μου κοπῆκαν ν' ἀνεβαίνω
Ποῦ τραβᾶμε — ὠϊμένα — ποῦ τραβᾶμε ;)
Πηχτὸ Σκοτάδι ὀλόγυρά μου.
Φοβᾶμαι !

Κ' εἶπε ἡ Φωνή :
Μὴ φοβᾶσαι, μὴ φοβᾶσαι
Τὸ Θάμμα — ἔλα πρὸς τὸ Μέγα Θάμμα
Κ' ἡ Πηγὴ μακρὰ δὲν εἶναι
Κυλάει τ' Ἀθάνατο Νερό, κυλάει.... ᾠ ! Ἔλα,
Καὶ πίνε....

Κ' εὐτὺς ποῦ τ' ἄκουσε ἡ Ψυχὴ
(Κ' εὐτὺς ποῦ τ' ἄκουσε ἡ Ψυχὴ καὶ ἀνέβη)
Ἀπὸ τὰ βύθη πρὸς τὰ βάθη
Ἀνέβη κ' ἤπιε.

— Καὶ Πικράθη.

Ἀθῆναι.

Ναπολέον Λαπαθιώτης

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ ΤΟΥ ΙΘ'. ΑΙΩΝΟΣ

«Εἰς τὸν συνήθη βίον αἱ θεωρίαι μικρὰν ἔχουν ἀξίαν, εἰς δὲ τὴν διπλωματίαν οὐδεμίαν». (Βίσμαρκ.)

Σήμερον ὁπότε τὸ Ἀλβανικὸν ζήτημα εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ μᾶλλον φλέγοντα προβλήματα τῆς διεθνούς πολιτικῆς, ἡ διπλωματία περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν παρουσιάζει τὴν εὐτροφίαν τῆς, τὰ *avantages* αὐτῆς, ἀλλὰ ὄχι ὀλιγώτερον καὶ τὴν Ἀχιλλεῖον πέτρην τῆς. Καὶ ἴσταται ἐπιφυλακτικῆ, περίφροντις, σχεδὸν ἀγωνιώσα πρὸ τῆς κλαγγῆς τοῦ ξίφους τὸ ὁποῖον τρίζει πλησίον τῶν Μαύρων ὀρέων, διότι ὄπισθεν τοῦ Ἀλβανικοῦ ζητήματος κρύπτεται αὐτὸ τὸ Ἀνατολικόν. Καὶ ἐνθυμοῦμαι τώρα τὰς τόσον σοφὰς λέξεις τοῦ πολλοῦ *Zinkeisen* «τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα ἦτο ἤδη κατὰ τὴν πρώτην του ἀρχήν, ὁποῖον καὶ σήμερον».¹⁾

Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως κρίνων τὸ χρόνιον αὐτὸ ζήτημα πορατηρεῖ ὁ Ρῶσος Νοβικόφ «μία τῶν ἀνατρεπτικωτέων καὶ μωροτέρων ἐκφάνσεων τῆς ἐθνικῆς φιλαντίας παρουσιάζει τὸ περιζήτητον Ἀνατολικὸν ζήτημα». Εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα δὲν εἶναι προϊόντα τυχαίας καὶ τυφλῆς τινος ῥοπῆς συμβεβηκότων ἢ ἰδεῶν ἢ ἔργα ἀνθρώπων ἄμεσα ἀλλὰ ἐξ ἀπαντος ἢ ἐξέλιξις τῶν ἰδεῶν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὑπὸ τὸ φῶς ὀραίων καὶ γονίμων ἀρχῶν ἀπολύτως ἀνθρωπίνων σύρει τοὺς λαοὺς ὑπὸ τὸ κέλευσμα ὑπερόχων ἀνδρῶν εἰς τὴν ἀτελεύτητον ἐκείνην πεδιάδα τῆς συνεχοῦς βελτιώσεως. Ὁ Γουλιέλμος Οὐμβόλδος καὶ ὁ *Ranke* βραδύτερον ὁ *Rude* καὶ τόσοι ἄλλοι ἐκήρυξαν ὅτι τὰ πάντα ἐν τῇ ἱστορίᾳ διευθύνουν αἱ ἰδέαι, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ εὑρεθοῦν καὶ περιγραφοῦν. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου τὰς τάσεις τῶν κρατῶν, τὰς συναλλαγὰς καὶ σχέσεις αὐτῶν, τὰς κατευθύνσεις αὐτῶν εἰς τὸν χῶρον τῆς καθολικῆς κινήσεως ἐκπροσωποῦν οἱ διπλωμάται ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ διαπρεπέστερος στρατηλάτης τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος ὁ Μόλτκε ἀπαιτεῖ τὸ *σταθμᾶσθαι* καὶ τὸ *τολμᾶν*. Ἐὰν δὲ ἡ διπλωματία ἐπαιξε σπουδαῖον πρόσωπον κατὰ

τὸ παρελθόν, ἐὰν αἱ τύχαι τῶν ἔθνων πολλάκις ὑπῆρξαν ἔργον μακρᾶς, συνετῆς, σοφῆς διπλωματικῆς δράσεως, ἐὰν τὸ παρελθόν ἔχη νὰ ἐπιδείξη ἓνα *Μανιαβέλλην*, ἓνα *Lully*, ἓνα *Richelieu*, ἓνα *Mazarin*, ἓνα *Pitt*, ὁ ΙΘ'. αἰὼν εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν αἰὼν τῶν ἐγκρίτων, τῶν δαιμονίων διπλωματῶν, διότι ὁ αἰὼν αὐτὸς παρὰ πολὺ καὶ τὰς κλίσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἠύρυνε καὶ ἐπροίκισε καὶ εἰς μεγάλας μεταβολὰς ὑπῆρξε γόνιμος. Εἶναι ὁ αἰὼν ὁ ὁποῖος ἀνεπέτασεν ὡς σημαίαν του γοητευτικὸν σύνθημα τὴν ἰδέαν τῶν *ἐθνικοτήτων*· εἶναι ὁ αἰὼν καθ' ὃν κατέρρευσαν καθεστῶτα πολλὰ μετὰ ἀπὸ ἱστορικὴν αἴγλην, πλήρη ἀπὸ μακραίωνος παραδόσεις· εἶναι ὁ αἰὼν κατὰ τὸν ὁποῖον ἀνεπέδησαν ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς λαοὶ θαμμένοι εἰς τὰς κρύπτας νεκρωσίου λήθης· ἔθνη στενάζοντα ὑπὸ ξένην κηδεμονίαν παρέστησαν αὐτόνομα καὶ ἀκμαῖα, ἡ δὲ *Ἰταλία* καὶ ἡ *Γερμανία* δὲν ἦσαν ἀπλοῖ γεωγραφικοὶ ὄροι, ὡς ἐφρόνει ὁ Μέττερνιχ. Κατὰ τὸν αἰῶνα λοιπὸν αὐτὸν ἐνεφανίσθησαν οἱ μᾶλλον λεπτοί, εὐστροφοὶ, εὐκαμπτοὶ καὶ δεξιοὶ διπλωμάται οἱ εἰς ἀραχνουφάντους καὶ διαφορομένους φράσεις πελαγώνοντες τὴν οὐσίαν τῶν ζητημάτων, οἱ μὲ τὰς ὀραίας λέξεις παίζοντες, οἱ πᾶν ἱερὸν καὶ ὄσιον μεταχειριζόμενοι ὡς πέπλον ὑπερίνω ἀνοσίων βλέψεων. Καὶ παρ' ὅλην τὴν τεραστίαν μεταβολὴν ἡ ὁποία ἐπῆλθεν εἰς τὰς σχέσεις τῶν λαῶν, παρὰ πάσας τὰς ὀραίας ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι ὡς ἀσάλευτος γέφυρα ἔρριψαν τοὺς λαοὺς εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, ἡ διπλωματία ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν πολλάκις τὰς μᾶλλον ἐγωϊστικὰς ἀντιλήψεις. «Οὐδεὶς, λέγει ὁ Βίσμαρκ, καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ δυσμενέστερον πρὸς αὐτοὺς διακεείμενος δημοκράτης ἠθέλε δυνηθῆναι νὰ μορφώσῃ ἀκριβῆ γνώμην περὶ τῆς μηδαμινότητος καὶ τῆς ἀγυρτείας τῶν διπλωματῶν». Ἄλλ' ἄρα γε ποιοὶ οἱ ἐπιφανεῖς διπλωμάται οἱ ὁποῖοι προήγαγον τὰ συμφέροντα τῶν χωρῶν αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὴν δόξαν τῶν ἰδίων τῶν πατρίδων;

Ἡ Γαλλία τῶν Ναπολεοντείων χρόνων ἡ ὁποία μετὰ τὴν θύελλαν τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως ἔφερε τοὺς ἀετοὺς τῆς στρατιωτικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὰς ἰδέας τῆς ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ὑπὸ τὰ βήματα τοῦ Κορσικανοῦ δορικτήτορος

¹⁾ *Zinkeisen* ἡμερολόγιον *Raumer* 1855 «τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα ἐν τῇ παιδικῇ του ἡλικίᾳ».

κανχᾶται πρὸ παντός διὰ τὸν **Ταλλεϋράνδον** ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὠτιού, ὃν ἡ ἐπανάστασις ἐχαιρέτισεν ὡς ἀφωσιωμένον βασιλόφρονα ἵνα τὸν παραδώσῃ ἔνθουν θιασώτην εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ **parvenu** ὑπῆρξεν εἰς χρόνους τόσον δυσχερεῖς Πρωτεὺς ἀμίμητος. Ὁ περίπυστος οὗτος ἀνὴρ ὁ ἐν μέσῳ τῶν πολιτικῶν λαιλάπων κρατῶν τὸς ἡνίας τῆς Γαλλίας οὕτω πως ἐχαράκτηρισε τὴν διπλωματίαν: «**προπαρασκευάζειν, ἀναμένειν, ἐπωφελεῖσθαι**». Μετὰ τὸν Ταλλεϋράνδον ἀναφέρουεν τὸν **Ἀδόλφον Θιέρσον** ἀναδειχθεὶς εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως εἶδε συντριβόμενον τὸν θρόνον τοῦ πολίτου βασιλέως, παρηκολούθησε τὴν μεταβατικὴν δημοκρατίαν τὴν προλειάνασαν τὴν παλινόρθωσιν τῆς αὐτοκρατορίας. Ναπολέων ὁ Γ' ἔφερε τὸ ἐνδοξότερον ὄνομα τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας τῶν τελευταίων αἰώνων· τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο πολύτιμος τίτλος ὅπως ἀναστηλώσῃ ἐνώπιον τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ τὸν ταφέντα εἰς Βατερλώ θρόνον τοῦ **ἀετοῦ**. Ἄλλ' ὁ παλαιὸς δημοσιογράφος, ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς Ναπολεοντείου ἱστορίας, ὁ φιλόπατρις πολιτευτὴς ἐθρήνησε τὰς συμφορὰς τῆς πατρίδος κατὰ τὸ 1870 καὶ ἔτυχε τῆς θλιβεραῆς ἐντολῆς νὰ διαιπραγματευθῇ τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης μετὰ τοῦ σιδηροῦ ἀρχικαγκελαρίου Ὀθωνος Βίσμυρκ.

Ὁ **Γκιζῶτος**, σιενὸς τοῦ Κωλέττη φίλος, ὑπῆρξε πολιτικὸς καὶ ἱστορικὸς συγχρόνως. Ποίαν ἰδέαν περὶ πολιτικῆς εἶχεν ὁ Γκιζῶτος φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς: «Καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς τιμίους ἀνθρώπους ἡ πολιτικὴ δὲν εἶναι ἔργον ἀγίων, ἀλλ' ἔχει ὑποχρεώσεις καὶ σκοτεινὰ μέρη, τὰ ὅποια ἐκὼν ἄκων πρέπει νὰ δέχηται τις καὶ νὰ ὑποφέρῃ». Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸν Γκιζῶτον ἃς ἀκούσωμεν τὸν Ἰταλὸν ἱστορικὸν Βερολίην:

«Ὁ Γκιζῶτος ἐπήρετο διὰ τὴν «φιλελευθέραν καὶ ἐπαναστατικὴν» αὐτοῦ πολιτικὴν, ἣτις ἔμελλε κατ' αὐτὸν νὰ προσπορίσῃ εἰς τὴν Γαλλίαν νέαν περίοδον εὐημερίας, ἐν ᾗ πράγματι παρεσκευάζεν αὐτὴν διὰ τὸν δεσποτισμὸν τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας». Οἱ τρεῖς οὗτοι πολιτικοὶ ἄνδρες ἀποτελοῦν εἰς τὸ στερέωμα τῆς Γαλλικῆς διπλωματίας τοὺς τρεῖς ἀστέρας, περὶ τοὺς ὁποίους ὡς δορυφόροι στρέφονται ἄλλαι φυσιογνωμίαι, περὶ τῶν ὁποίων ἀθθεντικώτερον θὰ ὀμιλήσῃ ἡ ἱστορία τοῦ μέλλοντος.

Ἡ Ρωσία τῆς ὁποίας ἡ πολιτικὴ ἀκλόνητος εἰς τὴν κατεύθυνσιν φαίνεται εὐστροφος καὶ εὐλύγιστος εἰς τὰς κινήσεις της ἠδυνήθη παρ' ὅλην τὴν καθυστέρησιν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πολιτισμοῦ ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τοῦ ὄγκου της ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῶν ὀλίγων ὑπερόχων πολιτικῶν της οὐχὶ ἅπαξ νὰ καταστῇ τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον ἰδίως εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐγγὺς Ἀνατολήν· ταλαντευομένη μεταξὺ τῶν καθηκόντων αὐτῆς ὡς Εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως καὶ τῶν ὑποχρεώσεων της ἀφ' ἑτέρου ὡς προστάτιδος τῶν ἀδελφῶν Σλαύων ὑπεβλήθη εἰς χαλεποὺς ἀγῶνας, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴν ἀναγέννησίν της. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀνατολικῆς πολιτικῆς της

ἔσχεν ἀντιζήλους ἐπιφόβους ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Αὐστρίας, Ἀγγλίας ἐσχάτως δὲ τοῦ Αὐστρογερμανικοῦ συνδέσμου, τοῦ ὁποίου αἱ ἀπαστραπτουσαι λόγχοι ἠνάγκασαν τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Ῥωμανῶν νὰ ἴδῃ εἰς ἐπώδυνον σιωπὴν τὴν προσάρτησιν τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης.

Ἐκτὸς τριῶν ξένων οἱ ὁποῖοι σπουδαίως ἐσυπηρέτησαν τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19' αἰῶνος (τοῦ Πόζσο-δι-Βέργο, τοῦ Καποδιοστρίου, τοῦ Σταίν) ἡ διπλωματία τῶν παρὰ τὸν Νέβαν ἐμφανίζεται διὰ τοῦ **Νέσελρωδ**. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ὠχρίᾳ πρὸ τῆς σατανικῆς πονηρίας τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ἰδίως τοῦ πολυθρῦλλῆτου Μέττερνιχ. Ὁ **Γορτσακῶφ** εἶναι μορφή ἐπιβλητικώτερα σημαντικὴν ἀσκήσασα ὅσπῃν εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τῆς Ῥωσικῆς ἐπιρροῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀνατολῇ. Εἶναι γνωστὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος ἡ πολύκροτος ἐγκύκλιος τοῦ πρίγκηπος Γορτσακῶφ (1860) καὶ τὸ φλέγον ἐνδιαφέρον ὅπερ ἐπέδειξεν ὁ εἰρημένος διπλωμάτης διὰ τὰ ἐν Τουρκίᾳ τὴν ἐπαύριον τῶν συμφορῶν τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου μετὰ τὴν ἱστορικὴν ἀπομείνασαν φράσιν «ἡ Ῥωσία περισυλλέγεται». Καὶ ἐπεφυλλάσσετο εἰς τὸν πρίγκηπα νὰ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου (1878) διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ῥωσία οὐ μόνον ἐπανέκτα τὸ ἀπολεσθὲν αὐτῆς γόητρον ἀλλὰ καὶ ἐδραῖον κατέκτα ἔδαφος κραταιοῦ κηδεμόνος τῶν ἐν τοῖς Βαλκανίοις Σλαύων. Μετὰ τὰ γεγονότα ἐκεῖνα ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀνακτοβουλίου Πετροπούλεως πλέουσα ἐνίστε εἰς τὰ ὕδατα τῶν Πανσλαβιστικῶν ὁρίων δὲν ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ διπλωμάτην μεγαλοφυᾶ δυνάμενον νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτὴν ἀπὸ ἐπικινδύνου; προσανατολισμοὺς οἵτινες ὠδήγησαν εἰς τὸς ἐν Μαντζουρίᾳ ἤττας. Ὁ ἀδάμαστος πολέμιος τοῦ Βοναπάρτου, ὁ βῆμα πρὸς βῆμα παρακολουθῶν τὰ Ρωσικὰ σχέδια ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὁ δυνηθεὶς διὰ τῆς Ἰαπωνίας νὰ τιθασσῆ τὴν Ρωσικὴν ἄρκτον καὶ κατοπιν συνδέσας αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἀποτελέσας τὴν τριπλῆν λεγομένην συνεννόησιν (Γαλλία, Ἀγγλία, Ῥωσία) εἶναι ἡ Ἀγγλία.

Τὴν πολιτικὴν τοῦ μαρνησίου Λονδοδέερρο, λόρδου Καλστερλήγ διεδέχθη ἡ ὄλως ἀνιθεῖτος ἔχουσα τάσεις καὶ ἀπὸ ὑψηλῶν — πάντοτε σχετικῶς — ἀρχῶν ὁρμωμένη πολιτικὴ τοῦ Γεωργίου **Κάννιγγ**. Ἀνὴρ ἀληθῶς φιλελεύθερος κρατῶν τὰ νήματα τῆς Βρετανικῆς διπλωματίας εἰς ἡμέρας κρισίμους διὰ τὸ ἐν τῇ ἐγγὺς Ἀνατολῇ καθεστῶς ὑπῆρξε τὸ φόβητρον τῆς μισελευθέρου Αὐστρίας τοῦ ἀπαισίου Μέττερνιχ. Ὁ **Πάλμερστον** ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων πολιτικῶν τῆς Ἀλβιόνος. Ὁξύνους πολιτευτῆς ὑπέκρυπεν οὐχὶ ἅπιξ εἰς τὰς ἀδυναμίας τῶν προσωπικῶν του κλίσεων γενόμενος ἄδοξος ἤρωος τῆς ὑπὲρ τοῦ Πατσιφίκου ἀποστολῆς τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ὕδατα. Ὁ Βενιαμὴν **Βήνκοσφηλδ** διεξήγαγε δεινὸν διπλωματικὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ρωσίας κατὰ τὸν τελευταῖον Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον καὶ εἰς αὐτὸν τὸ πλεῖστον ὀφείλεται ἡ ματαίωσις τῶν ὄρων

της συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, διὰ τῆς ὁποίας ὁ κόμης Ἰγνατιὸς ἐκ τῶν κορυφαίων Πανσλαβιστῶν διέβλεπε τὴν ἐδραίωσιν τῶν Πανσλαβιστικῶν χιμαρῶν. Ὁ λόρδος **Σώλσβαρν** ὁ συντηρητικὸς καὶ νηφάλιος πολιτικὸς ὑπῆρξε θιασώτης τῆς πολιτικῆς ταύτης περροικισμένος διὰ βαθείας προορατικότητος.

Ἄλλὰ τὴν ὥραιότεραν μορφήν ἐν τῷ πανθέῳ τῆς Εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας ἔχει τις ἐν τῷ **Γουλιέλμῳ Γλάδστωνι**. Ἐνθους καὶ εὐγλωττος κῆρυξ τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων συνεδύασεν ὡς οὐδεὶς ἄλλος τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν διπλωμάτην καὶ ὁ εὐσεβής, ἄγνος καὶ ὑψηλὸς του χαρακτήρ δὲν ἐκάμφθη πρὸ τῶν καθηκόντων τοῦ κηδεμόνος τῶν Βρετανικῶν συμφερόντων.

Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς Αὐστρίας, περὶ τῆς ὁποίας εἶπεν ὁ Γλάδστων τὴν σκληρὰν ἐκείνην φράσιν «Δεῖξατέ μοι ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου ἐν σημείῳ καὶ εἶπατέ μοι ὅτι ἐν τούτῳ τῷ σημείῳ τοῦ κόσμου ἡ Αὐστρία ἔπραξεν ἀγαθόν τι». Ὁ Βεγκέσλαος **Μέττερνιχ** ἐκπροσωπεῖ πιστότατα τὴν πολιτικὴν τῶν Ἀψβούργων. Ναπολέον ὁ Α΄ εἶπεν ὅτι ὁ Μέττερνιχ τὴν δολιότητα καὶ τὴν μηχανορραφίαν ἐξελάμβανεν ὡς τέχνην τοῦ πολιτεύεσθαι· κατὰ πρόσωπον δὲ ἐκάλεσεν αὐτὸν δοροδόκον (χρῆμασι διαφθειρόμενον). Κλείομεν τὴν περὶ αὐτοῦ σκιαγραφίαν μὲ τὰς φράσεις τοῦ Πρώσου ἱστορικοῦ **Stern**, ὃς παραλαμβάνομεν παρὰ τοῦ Βερτολίνη: «ἡ πτώσις τοῦ ἀρχιγραμματέως Μέττερνιχ δὲν ἐσήμαινε τὴν πτώσιν ἐνὸς ἀνδρός ἢ ἐνὸς ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἐνὸς συστήματος, ὃπερ διὰ τοῦ δόγματος τῆς καταπίεσεως εἶχε κυριαρχήσει ἐν Αὐστρίᾳ, καταδυναστεύσει τὴν Γερμανίαν καὶ παρακωλύσει πᾶσαν τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἀνάπτυξιν». Ὁ Σάξων Βαῦστ κεκηρυγμένος πολέμιος τῆς Βισμαρκείου πολιτικῆς εἶδε τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ καλυπτομένους ὑπὸ ἀποτυχίας, ἐν ᾧ πολὺ εὐτυχέστερος καὶ θετικώτερος ὑπῆρξεν ὁ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἀνατολικοῦ δράματος τῶν ἐτῶν 1876-77-78 κ. ἑ. ἑ. κρατῶν τοὺς οἴακα; τῆς Δυναδικῆς μοναρχίας **Ἰούλιος Ἀνδράσων**. Τὰ ἐσχάτως ἐκτυλιχθέντα γεγονότα, ἡ ἐξύψωσις τῆς αἰγλῆς τῆς Αὐστρίας ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου ἐπὶ τοῦ βαρῶνου **Αἰρενταλ**, ἀλλὰ τὸ μέλλον θέλει εἶπει τὴν τελευταίαν του λέξιν.

Ἰδιάζουσιν ἠθικὴν ἐπιβολὴν ἔχει ἡ ἱστορία τῶν πολιτικῶν ἀγῶνων τῆς Γερμανίας καὶ Ἰταλίας κατὰ τὸν ΙΘ. αἰῶνα. Ἀληθῆ θρίαμβον κατήγαγεν ἡ ἰδέα τῶν ἐθνικοτήτων εἰς τὰς δύο ταύτας χώρας καὶ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἢ ἐλευθέρᾳ καὶ ἐθνικῇ χειραφεσίᾳ συνετελέσθη ὑπὸ συνθήκας τοσοῦτον εὐοίωνους. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ΙΘ. αἰῶνος δὲν εὗρεν ἐνιαίαν Γερμανίαν. Ὁ Κορσικανὸς κατέφερε θανάσιμον κατ' αὐτῆς τραῦμα καὶ ἡ ἀτυχῆς Πρωσία ἠττηθεῖσα εἰς Ἰέναν ἐξεπροσώπει τὸ ράκος τῆς ἄλλοτε κραταιᾶς Γερμανίας. Ἡ ζοφερὰ σκηνογραφία ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ κατακτητῆς ἐνεφινίζετο ἐν Εὐρώπῃ εἶχε τὴν θαμβοῦσαν αὐτῆς ὄψιν καὶ ἡ λύρα τοῦ Ὀλυμπίου Γκαῖτε ἐτόνιζεν ὕμνον πρὸς τὸν μέγαν στρατηλά-

την, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἐγγελοὺς διέβλεπεν, ἐν τῷ Ναπολέοντι τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἰδέας τῆς παγκοσμίου πολιτείας. Τότε ἀκριβῶς οἱ Πρωσοὶ πολιτευταὶ ἀπέδειξαν ὅτι καὶ φιλοπατρίαν εἶχον ἀπαράμιλλον καὶ διπλωματικὴν τέχνην ὑπέροχον. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνήκουν ὁ **Στάϊν**, ὁ **Γουλιέλμος Οὐμβόλδος**, ὁ **Ἀρδαμβεργ**. Τὸ Βατερλώ ἐξεδίκησε τὴν Ἰέναν καὶ ἡ Βιενναία σύνοδος ἐδικαίωσε κατὰ τι τὰς ἐλπίδας τῶν ποθούτων ἐνιαίαν Γερμανίαν. Δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνατεῖλει ὁ ἐπιλεκτὸς ἀνὴρ, ὁ πολιτικὸς Μεσσίας ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ὁποίου θὰ ἐκνοφορεῖτο τὸ μεγαλοφυῆς σχέδιον τῆς ἡγεμονίας τῆς Πρωσίας ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῆς ἐπιτεύξεως μιᾶς ἡνωμένης Γερμανίας. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἔμελλε νὰ εἶναι ὁ κόμης Ὁθων **Βίσμαρκ**, ὁ σιδηροῦς ἀρχιγραμματεὺς ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότεραν διπλωματικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ΙΘ. αἰῶνος ἐστερημένην ἐν τούτοις τῆς ἠθικῆς ἐκείνης γοητείας ἣτις περιέβαλε τὸν Κάμιλλον Μπένση Καβούρ καὶ τὸν Γουλιέλμον Γλάδστωνον.

Καταστήσας σεβαστὴν τὴν Πρωσίαν διὰ τῆς διοργανώσεως τῶν πολεμικῶν τῆς δυνάμεων ἠδυνήθη διὰ δεξιᾶς πολιτικῆς αὐτόχρομα μεγαλοφυοῦς νὰ προσοικειωθῇ τὴν Ἰταλίαν, νὰ νικήσῃ τὴν Αὐστρίαν καὶ στέφῃ τὸ οἰκοδόμημα τοῦ πολιτικοῦ του προγράμματος νὰ συντρίψῃ τὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν τοῦ Ναπολέοντος καὶ παρὰ τὰς Βερσαλλίας νὰ ἴδῃ ἀνιδρυομένην τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν. Διὰ τοῦ Βίσμαρκ ἀληθεύουν οἱ ὥραιοι λόγοι τοῦ Ἰταλοῦ Βερτολίνη «ὑπάρχει νόμος μοιραῖος ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὅτι ὅταν ὠρμάσῃ αἱ τύχαι ἐθνῶν τινῶν, ἀναφαίνονται ἀνδρες ἐν αὐτῷ ἱκανοὶ νὰ τὰς πραγματοποιήσῃ. Ὁ Πρωσσοὺς Καβούρ ἦτο ὁ Ὁθων Βίσμαρκ ἐδέησε δὲ καὶ αὐτὸς πολὺ νὰ ἀγωνισθῇ».

Ἄς ὀμιλήσωμεν τελευταῖον περὶ τῆς Ἰταλίας. Ἡ Ἰταλία ἐν τῇ Βιενναίᾳ συνόδῳ καλεῖται ὑπὸ τοῦ Μέττερνιχ ἀπλοῦς **γεωγραφικὸς ὄρος**. Διατετημημένη ἢ χερσόνησος εἰς δουκᾶτα καὶ βασιλεία παρίστα τὸ ἀπελπιστικὸν θέαμα λαοῦ διατελοῦντος ὑπὸ συγερωτάτην δουλείαν.

Ὁ Ἰωακείμ Μυρά βασιλεὺς Νεαπόλεως ἐπὶ Ναπολέοντος Α΄ ἠγωνίσθη νὰ παράσχῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς· «πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Ἰωακείμ Μυρά, λέγει ὁ ἀείμνηστος Ἰταλὸς πατριώτης Φαρίνη, ὁ ἱστορικὸς θρηνητὴς ἐξ οἴκου, δὲν κολακεύει, δὲν ψέγει, δέεται ὑπὲρ τοῦ ἀτυχοῦς καὶ ἐνθυμεῖται ὅτι ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἰταλίας».

Ἄλλ' ὁ περινοῦστατος καὶ πατριωτικώτατος ἀνὴρ ὁ ὁποῖος ἔμελλε περὶ τὸ Πεδεμόντιον νὰ συσπειρώσῃ τὴν ἐνιαίαν ἐλευθέρᾳ Ἰταλίαν ἦτο ὁ **Κάμιλλος Μπένσης Καβούρ**, ὁ Ἰταλὸς κυβερνήτης ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ Βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, τοῦ ἥρωος Ἰωσήφ Γαριβάλδη καὶ τοῦ δημοκράτου Ἰωσήφ Μανιζίνη εἶνε οἱ ἀθάνατοι ἀνδριάντες πρὸ τῶν ὁποίων κύπτουν τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἐλευθέρων ἤδη Ἰταλῶν. **Italia tara da sa** ἰδοὺ τὸ σύμβουλον τῶν ἀνδρῶν τούτων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καβούρ

ἡ Ἰταλία ἔσχε διπλωμάτας διαπρεπεῖς οἷος ὁ Φόρτι, ὁ Κρίστη, ὁ Ρουδίνι καὶ ἄλλοι, ἀλλ' οἱ δαιμόνιοι καὶ ὑπερφυεῖς ἄνδρες εἶναι μετέωρα ἐμφανιζόμενα σπανίως εἰς τὸν ὄριζοντα τῆς ἱστορίας εἰς ἡμέρας βαθείας καὶ κρισίμου ἱστορικῆς ζυμώσεως.

Ἡ δὲ Ἰταλία, τοῦ περιδόξου παρελθόντος ἡ γῆ, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας ἐποτίσθη μὲ ποταμοὺς αἱμάτων, ἡ χώρα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπάτησαν οἱ μεγαλύτεροι τῶν κατακτητῶν τῆς ὑψηλίου ἔχει προορισθῆ καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐξυληρέτησιν τῶν σεπτοτέρων ἰδεωδῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

[Πέργαμος].

Ἄλέξ. Κολυφέτης δ. φ.

ΕΝΑΣ ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΗΣ

Στὸ μικρὸ χωριό μου ποῦ ἔχει μιὰ καλοχτισμένη ἐκκλησιά κι' ἀπὸ δίπλα ἓνα τόσο δὲ μικρὸ κοιμητήρι, ποῦ τὸ φράζουν ὀλόγυρα μαῦρα καὶ θλιβερά κιναρίσσια, κάνει τὸ νεκροθάφτη ἀπὸ χρόνια πολλά, ὁ Μπάριπα - Δῆμος, ἓνα γεροντάκι πορᾶξενο κι' ἀμίλητο, ποῦ τὸν βλέπεις νὰ καταγωνιάζῃ τοὺς νεκροὺς μὲ μιὰ γαλήνη καὶ μιὰ σκληρότητα ἀνεξήγητη.

Ὁ Μπάριπα - Δῆμος στὰ νειᾶτα του, καθὼς ἄκουσα νὰ λένε, ἦτανε ὠμορφος λεβέντης κι' ἄξιος τραγουδιστής, ἀγαποῦσε γερὰ τὰ γλεντοκόπια, τὰ τραγοῦδα, τὸ καλὸ κρησὶ καὶ τὰ ροδομάγουλα κορίτσια.

Ὅπου γάμος καὶ βαπτίσια κι' ὅπου γιορτάσι, νὰ κι' ὁ Δῆμος πῆγαινε καμαρωτὸς καμαρωτὸς κ' ἔτρεχαν ὄλοι νὰ τοῦ δάσουν τὴν καλύτερη θέσι ὡς νὰ ῥθουνε καὶ οἱ ἄλλοι καλεσμένοι.

Κι' ὁ Δῆμος ἐκαμάρωνε, κι' ὅταν ἀναφτε γιὰ καλὰ τὸ γλέντι, ἄρχιζε τὸ τραγοῦδι ποῦ χάλαγε κόσμο, κι' ὄλοι ἀπὸ τὰ χεῖλη του κρημιότανε, καὶ τὸν ἔβλεπες νὰ γέρῃ τὸ κεφάλι του λίγο πίσω σὰ νὰ μερακωνότανε κι' αὐτὸς ἀπ' τὴ γλύκα τοῦ τραγοῦδιου.

— Γειά σου Δῆμο, νὰ μᾶς ζήσης χίλια χρόνια, κι' ἄλλα παρόμοια λόγια κ' εὐχὲς ἐχάριζαν τοῦ Δῆμου μόλις ἀπόσωνε τὸ τραγοῦδι του.

Πάντα γελαστός, καλόκαρδος, γλεντοκοποῦσε τὰ χρυσᾶ του νειᾶτα καὶ μὲ τὸ πάρα πάνω. Σὲ τοῦτον ὁμως τὸν ντουνια ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἂν δὲν λείπουνε τὰ γλέντια κ' οἱ χαρὲς, δὲν λείπουνε κι' ἀπ' τ' ἄλλο μέρος οἱ θάνατοι κ' οἱ πίκρες. Μὰ ὁ Δῆμος ποῦ νὰ πατήσῃ σὲ σπῆτι ποῦ εἶχανε λείψανο, ποῦ τοῦ βίσταγε ἡ καρδιά του ν' ἀντικρύσῃ πεθαμένο . . .

Μόλις κατέβαζαν τὸ λείψανο τὸκοβε λάσπη, πῆγαινε σπῆτάκι του καὶ χαμογελῶντας φώναζε τῆς γρηούλας του:

— Μάννα, πιάσε μου μιὰ ψύχα, καὶ φέρε μου καὶ τὸ μπουζοῦκι, εἶμαι στὰ κέφια μου σήμερις.

Δὲν μπορούσε μὲ κανένα τρόπο νὰ δλέπῃ τὶς γυναῖκες νὰ μαλλιοτραδιοῦνται καὶ σὰν τρελλὲς νὰ βγάξουν ἄγριες φωνές, βούλωνε τ' αὐτιά του νὰ μὴ γροικᾶ τὰ μαῦρα μοιρολόγια ποῦ οἱ ἀκούραστες μοιρολογίστρες ἄρχιζαν καὶ δὲν εἶχαν τελειωμό.

Ἐκεῖ μὲς τὸ σπῆτάκι του κλεισμένος, τραβοῦσε κανὰ δυὸ ποιηράκια καὶ μοναχὸς του μερακωνότανε.

Καὶ μὲ τὰ χίλια βάσανα
Πάλ' ἡ ζωὴ γλυκειά ναι . . .

Καλότυχε Δῆμο, ποῦ νὰ χωρέσῃ στὴν καρδιά σου ἡ πίκρα τοῦ Χάρου· τὰ μαῦρα μάτια τῆς Λεβιῶς σου ἔδιωχναν γρήγορα κάθε λύπη καὶ ὁ νοῦς σου ἦταν πάντα στὸ χορὸ καὶ στὸ τραγοῦδι καὶ στὴν ἀγάπη.

Μιὰ μέρα ἔτσι γιὰ γοῦστο ἐρώτησε μιὰ γύφτισα ποῦ περνοῦσε ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι του νὰ τοῦ πῆ τὴν τύχη του. Ἐκείνη τοῦ πῆρε τὸ χέρι καὶ σκέφτοντας τὸ κεφάλι τῆς ἐκύτταξε στὴν ἀνοιχτὴ ἀπαλάμη, κ' ἔτσι μὲ μιὰ πονηριὰ στὰ μάτια, λὲς καὶ θέλησε νὰ τὸν πειράξῃ, τοῦπε μ' ἄλλα, πολλὰ ἄλλα λόγια πῶς τοῦ ἐτοιμάζει πολλὲς πίκρες ὁ Χάρος.

Τὸ γελαστὸ πρόσωπο τοῦ Δῆμου μόλις τᾶκουσε κατσούφιασε κι' ἀγριοκυττάζοντας τὴ γύφτισσα σηκώθηκε κ' ἔφυγε χωρὶς νὰ πῆ μιὰ λέξι.

Περπιτοῦσε ἄσλοπα βάζοντας στὸ νῶ του ἓνα πρὸς ἓνα τὰ φοδερὰ λόγια ποῦ ἄκουσε. Τοῦ κακοφάνηκε πολὺ, δὲν ἦταν σωστό. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ποῦ εἶχε πάρει ἀπὸ κακὸ μάτι τὸ θάνατο. Ἦτανε ὁ μόνος ὄχτρος σὴν ἀκακὴ καρδιά του, ὄχι πῶς τὸν φοδόντανε, οἱ ἄρρωστοι καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια τὸν ἐτρέμουν, αὐτὸς τὶ εἶχε νὰ σκιαχτῇ, μὴ δὲν ἦτανε λεβέντης καὶ γερὸς;

Μόνο ποῦ δὲν μπορούσε νὰ βλέπῃ ἔτσι ἓνα κορμὶ σταυροχεριασμένο μὲς στὴν κάσσι, νὰ μὴ μπορῇ νὰ μιλήσῃ, νὰ κουνηθῇ ἀπὸ κεί καὶ νὰ τὸ πιγαίνουν τὸ κακόμοιρο νὰ τὸ σκεπάσουν μὲ χώματα μέσα σὲ παντοτεινὸ σκοτάδι ἔξω ἀπὸ τὸ φῶς καὶ ἀπ' τὸ γλυκὸν ἀγέρα.

Πηγαίνοντας ἔτσι συλλογισμένος μὲ σκυφτὸ κεφάλι, ξάφνου τὸν ἐσταμάτησαν μερικοὶ φίλοι του καὶ ὅπως τὸν εἶδαν λυπημένον τὸν ζωτοῦσαν νὰ μάθουν τί ἔχει. Μὰ ὁ Δῆμος μόλις ἀντίκρουσε τὰ πρόσωπα τῶν φίλων του χαμογέλασε καὶ ἔκανε νὰ πειστοῦνε πῶς δὲν εἶχε τίποτα. Ἐπειτα ἔδωκαν λόγο ν' ἀνταμωθοῦνε τὸ σούρωμα γιὰ νὰ πᾶνε ὄλοι μαζὺ τὸ βράδυ στοῦ κυρ Ἀντρέα τὸ σπῆτικὸ ποῦ γιόρταζε γιὰ τ' ὄνομά του.

Ἄργα τὴ νύχτα σὰν τέλειωσε τὸ γλέντι, καὶ χάλασε κόσμος πλεῖον ἐκεῖνο, τὸ βράδυ μὲ τὰ χωρατά του ὁ Δῆμος, ἐπῆρε τὸ δρόμο νὰ πάῃ σπῆτι του. Καθὼς πῆγαινε σιγὰ-σιγὰ μέσα σ' ἓνα στενὸ σοκάκι τοῦ ἦρθε πάλι ἔξαφνικὰ ὁ στοχασμὸς τοῦ θανάτου. Τὰ λόγια τῆς γύφτισ-

σας ἐβουίζαν στ' αὐτιά του, μάλωνε μὲ τὸν ἑαυτό του κ' ἔκαμε γὰ πῆ ἓνα χαρούμενο τραγοῦδι, μὰ τὸ τραγοῦδι ξεψυχοῦσε στὰ χεῖλη του κ' ὁ πειρασμὸς μεγάλωνε περισσότερο. Ἡ ἐπίμονη ἰδέα τοῦ κόλλησε γιὰ καλά. Ἐδύθισε τὰ μάτια του μέσ' στὸ σκοτάδι ποῦ εἶχ' ἀπλώσ' ἡ νύχτα ὀλόγυρά του κ' ἐδειλίασε. Τώρα πειὰ τὸ φάνηκε πῶς ἄκουε καὶ βήματα ἀπὸ πίσω του, ἀλλὰ πεῦ κουράγιο νὰ γυρίση νὰ κυττάξῃ. Εἶχε ἀκουσιὰ γιὰ βρουκόλακες καὶ νεραΐδες κ' ἡ φαντασία του ἀγρίεψε περισσότερο. Πίστεψε μὲ τὰ σωστά του πῶς ὁ Χάρος τὸν πῆρε τὸ κατόπι, κ' ἓνας τρόμος ξαφνικὸς τοῦ παράλυσε τὰ γόνατά του.

Μὲ μιᾶς ἡ ἰδέα γιὰ νὰ σωθῆ τὸν ἔκαμε νὰ τρέξῃ σὰν τὸ ἀφηνιασμένο ἄλογο ποῦ δὲν ξέρει κ' αὐτὸ ποῦ πιγαίνει ἔτσι κ' ὁ Δῆμος ἔτρεχε δίχως νὰ βλέπῃ τίποτε μπροστά του καὶ ξαφνικὰ σταμάτησε μπρὸς στὴ θύρα τοῦ σπητιοῦ του. Ἐδωκε μιὰ δυνατὴ σπρωξιὰ κ' ἐχώθηκε μέσα. Μὲ δυὸ πῆδους χύθηκε μπροστὰ στὸ κρεβάτι τῆς μάνας του κ' ἀγκαλιαζοντας τ' ἀκίνητο κορμὶ τῆς τῆς φώναξε τρομασμένος :

— Μάννα μου, ξύπνα....

Καὶ ἡ γρηούλα του δὲν ἄνοιγε τὰ μάτια· τοῖ κάκου ὁ Δῆμος τῆς φώναζε, τὴν σκοντοῦσε, τὴν παρακάλαγε, τῆς φιλοῦσε τὰ χέρια. Ἐνοιώθε πειὰ τὴ φοβερὴ ἀλήθεια καὶ σωριάστηκε κάτω, κ' ὕστερα ἀπὸ δυὸ μέρες τὸν ἔφεραν στὰ σύγκαλά του.

Ἀπὸ τότε πέρασε κάμποσος καιρὸς κ' ὁ Δῆμος ξέχασε σιγὰ-σιγὰ τὴ λύπη του κ' ἔτρεχε πάλι σὲ χαρὲς καὶ πανηγύρια.

— Ἐτσι εἶναι ἐτοῦτος ὁ κοσμάκης· ποῖός ἔῃ, ποῖός πεθαίνει.

Τώρα τί τὸν ἔμελλε τὸ Δῆμο; ὅτι εἶχε νὰ στερηθῆ τὸ στερήθηκε. Πάει πειὰ ἡ καυμένη του ἡ μανούλα. Ἄς εἶναι καλὰ ὅμως ἡ Λενιώ του, ποῦ τὴν εἶχε δυὸ χρόνους ἀρραδωνιασμένη καὶ γρήγορα θὰ τὴν ἔκανε ἀκριβό του ταίρι. Στὴν ἀγκαλιά της θάβρισκε παρηγοριὰ καὶ κάθε πίκρα θὰ ξεχνοῦσε. Τί κακὸ εἶχε νὰ γίνῃ καὶ οἱ δικές του τίς χαρὲς, θ' ἀναφτε τὸ γλέντι καὶ τελειωμὸ δὲ θάχε. Ἐτσι ποῖός τὸν λογαριάζει Χάρο καὶ ποῖός τὸν συλλογιέται.

Τέτοια στὸ νοῦ του ἐλόγιαζε ὁ Δῆμος, μὰ ὁ Χάρος λὲς καὶ τὸν σημάδεψε γιὰ πάντα, δὲν τὸν ἄφινε νὰ χαρῆ ὅτι ἐλοχταροῦσε.

Ἐνα βράδυ πάλι τοῦ ἐμήνυσαν πῶς ἡ Λενιώ δὲν ἦτανε καὶ τόσο καλά. Ἐτρεξε, σαστισμένος μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα, στὸ σπῆτι τῆς Λενιώ κ' ἄκουσε κλαμοὺς καὶ στεναγμοὺς ποῦ χάλαγαν τὸν κόσμο.

* *

Πίσω ἀπ' τὴν ἄσπρη γιάσσα ποῦ ἐκοίτετο τὸ παρθενικὸ κορμὶ τῆς Λενιώ ἀκολουθοῦσε ὁ Δῆμος μὲ σκυφτὸ κεφάλι ἄφωνος, ἀπ' τὴ μεγάλη λύπη του σκοντάφτοντας οἱς πέτρες τοῦ δρόμου, κ' ὅταν ἔφτασαν στὸ μικρὸ κοιμητήρι ποῦ τὸ ἔζωναν θλιβερά καὶ μαῦρα κυπαρίσσια, μὲ μάτια ὀλόνοιχτα ἀπὸ τὸν τρόμο ἔβλεπε νὰ κατεβάζουν στὸ σκληρὸ τάφο τὴ Λενιώ του.

Οὔτε μιὰ φωνὴ δυνατὴ νὰ βγάλῃ δὲν μποροῦσε καθὼς ἐζήταγε ἡ καρδιά του μιὰ κραυγὴ σπαραγμοῦ κ' ἀγωνίας· ὁ Χάρος ὁ μοναχὸς ὀχτρός του τοῦ ἔσφιγγε μὲ τὰ παγωμένα δάχτυλα τὸ λαιμὸ του καὶ τὸν ἐπνιγε τόσο δυνατὰ, ποῦ ἔστεκεν ἐκεῖ ὁ Δῆμος ἄλαλος κ' ἐλεεινός.

Σὲ λίγη ὥρα οἱ φίλοι τὸν πῆραν ἀπὸ κεῖ καὶ μὲ παρήγορα λόγια τὸν ἄφησαν οπῆτι του, μὰ ὅταν βρῆθεσε σηκώθηκε ὁ Δῆμος κ' ἐπῆρε πάλι τὸ ἐρημικὸ μονοπάτι πονιάρκοντας ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰν μεθυσμένος, κ' ὅταν βρέθηκε στὸ κοιμητήρι, σύρθηκε ὡς τὸν τάφο τῆς Λενιώ κ' ἀκράτητα δάκρυα τοῦ ἐφλόγισαν τὰ μαρμαμένα μάγουλα.

Ἀπὸ τότε πειὰ ὁ Δῆμος δὲν ξαναγύρισε στὸ χωριό. Ἐγείνε νεκροθάφτης κ' ἀχώριστος σύντροφος τῶν μνημάτων. Θέλησε νὰ φιλιωθῆ μὲ τὸ Χάρο, νὰ τοῦ ζητήσῃ χάρι, νὰ τὸν ἀγαπήσῃ βαθειὰ μὲ ὅλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς του, νὰ ποτιστῆ καὶ νὰ χορτάσῃ ἀπὸ τὴν πίκρα του.

Δὲν χωρίζεται οὔτε στιγμὴ ἀπὸ τοὺς τάφους τοὺς φτωχικοὺς, τώρα πειὰ ἐσυνείδησε, ἀγάπησε μὲ λαχτάρα τὸ θάνατο καὶ τὸν ἔνοιωσε κ' εἶδε πῶς κολύτερο φίλο δὲ θὰ μποροῦσε νάβρῃ. Θάφτει τοὺς νεκροὺς μ' ἀπάθεια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ νοιώσῃ γιὰτὶ βλέπει τοὺς ἄλλους νὰ κομματιάζονται καὶ νὰ στενάζουν σὰν κατεβάζουν τὸ νεκρὸ στὸν τάφο, κ' αὐτὸς δόστου μὲ τὴν ἀξίνα γρήγορα-γρήγορα, τὸν σκεπάζει μὲ τὰ χόματα. Πειὸ πολὺ ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ χωνέψῃ τίς γυναῖκες· τί διάβολο κάνουν ἔτσι, τί τραβοῦν τὰ μαλλιά τους, καὶ μπήγουν τέτοιες ἀγριοφωνάρες.

Ὁ Δῆμος δὲν ξανάειδε οἱά μάτια του οὔτε πανηγύρια, οὔτε χαρὲς, τὰ μάτια του ἐπῆραν τὴ σκληράδα τοῦ θανάτου καὶ τὰ χεῖλη του τὴν ἐπίμονη σιωπὴ του.

Τώρα ὅμως καμμιά φορὰ τὸν καλοῦνε πουθενὰ νὰ πάῃ κ' αὐτὸς νὰ χαρῆ λιγάκι, κουνάει τὸ κεφάλι του λυπητερά κ' ἀπαντᾷ μασσώντας τὰ λόγια του :

— Οἱ πεθαμένοι μὲ τοὺς πεθαμένους κ' οἱ ζωντανοὶ μὲ τοὺς ζωντανούς.

Ἀθῆναι.

Δ. Δημακόπουλος.

ΣΤΙΧΟΙ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

ΔΙΑΒΑΤΗΣ

Βουνὰ βουδὰ πανίγρια μὲ ρέμματα ξηρὰ
στὸ διάδα μου τ' ἀτέλειωτο περνῶ ξενειτεμένος
καὶ κάπου-κάπου ἀνέλπιστα μιὰ ξαφνικὴ χαρὰ
μοῦ χύνει δύναμι στὸ φῶς ποῦ νοιώθω κουρα-
[σμένος.

Χαρὰ γιὰ ἐλπίδα νὰ τὴν πῶ ;...

Τῆς μάγισσας τὰ μάτια
μοῦ μίλησαν πολλαῖς φοραῖς καὶ μοῦπανε κρυφὰ
πῶς ὁ διαβάτης ποῦ περνᾷ νὰ ἴδια μονοπάτια
ἔτσι μ' ἐλπίδες ψεύτικες τὴν κούρασι ξεχνᾷ.

Ὁρεινὴ Ἐφεσος.

Ἄριστ. Θεβαϊόπουλος.

«ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ»

ΤΕΧΝΗ - ΦΥΣΗ - ΖΩΗ

(ΕΝΑΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ)

«Τέχνη κρατούμεν ὄν φύσει νικώμεθα».
(Ἀντιφῶν).

Ὁ ποιητής : (Στὸ γραφεῖο του. Συνεχίζοντας κουδέντα ἀρχιμισμένη ἀπὸ πρίν)... Καὶ βέβαια ὁ πολὺς κόσμος δὲ θὰ τὸ νοιώσῃ. Ἐνα πρᾶμμα ποῦ ὁ καθένας καταλαβαίνει ποτὲ δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι ὠραῖο. Τὰ ὠραῖα πρᾶγματα εἶναι μόνον γιὰ τοὺς καλλιεργημένους ἀνθρώπους ὠραῖα. Ἡ ὁμορφιά κατοικεῖ πολὺ ψηλότερα ἀπ' τοὺς ἀρχαίους Θεοὺς καὶ γιὰ νὰ τὴ φθάσῃ κανεὶς πρέπει ν' ἀνεβῆ καὶ ν' ἀνεβῆ...

Ἔστερα ὅταν ἕνας ἄνθρωπος φτάσῃ κάποιον ψηλότερο ἐπίπεδο δὲ μπορεῖ πᾶς — καὶ οὐτὸς πρέπει — νὰ βλέπῃ κάτω.

Ὁ φίλος : Αὐτὸ ποῦ λές εἶναι πολὺ ἐγωϊστικό.

Ὁ ποιητής : Ἐγωϊστικό; Κάθε ἄλλο. Μόνον στὴς σφαῖρες τοῦ πνεύματος δὲ θὰ χωρέσῃ ποτὲ ὁ σοσιαλισμός· οἱ ἄνθρωποι γεννήθηκαν γιὰ νὰ εἶναι πνευματικὰ ἄνισοι· ἄλλοιῶς δὲν θὰ ὑπῆρχαν «μεγάλοι ἄνδρες».

Ὁ φίλος : Μολαταῦτα ἐγὼ ἐπιμένω πῶς ἂν οἱ «μεγάλοι ἄνδρες» δὲν ἔβαζαν γιὰ σκοπὸ στὴ ζωὴ τους τὸ ν' ἀνυψώσουν τοὺς ἄλλους, δὲν θὰ εἶχαν καμμιά ἀξία.

Ὁ ποιητής : Ὡστε πιστεύεις πῶς ἡ ἀξία εἶναι κάτι τόσο σχετικό, ποῦ νὰ ἐξαριᾶται αὐτὴ ἢ ὑπαρξή της ἀκόμα ἀπ' τὸν τρόπο ποῦ θὰ τὴ χρησιμοποιήσῃ κανεὶς; Ἡ ἀληθινὴ ἀξία, φίλε μου εἶναι κάτι τέλεια ἀπόλυτο, καὶ ὅλοι οἱ «ἀξίας» ἄνθρωποι ἦταν τόσο ξένοι μὲ τὴν ἐποχὴ τους ποῦ ἔπρεπε νὰ περάσουν καιρὸν καὶ καιρὸν γιὰ νὰ τοὺς νοιώσουν ἀληθινά· ἀκόμα, μ' ὅλο ποῦ ὀλοκληρωτικὰ πιστεύω στὴν ἐπίδραση τῆς ἐποχῆς ποῦ ζῆ κανεὶς, μολαταῦτα νομίζω πῶς γιὰ τοὺς «μεγάλους ἄνδρες» ἐποχὴ δὲν ὑπάρχει· ζοῦν τόσο μὲ τὸν ἑαυτὸ τους... Ὁ καλλίτερος τρόπος γιὰ νὰ καλλιεργηθῆ κανεὶς εἶναι νὰ μελετήσῃ τὸν ἑαυτὸ του· τὸ «Γνώθι σαυτὸν».

Ὁ φίλος : Συμφωνῶ· μὰ τί ἐννοεῖς λέγοντας πῶς γιὰ τοὺς «μεγάλους ἄνδρες» ἐποχὴ δὲν ὑπάρχει;

Ὁ ποιητής : Ἀπλούστατα πῶς ἀνήκουν σ' ὅλες τῆς ἐποχῆς καὶ σοῦ φέρνω γιὰ παράδειγμα τὸν Πραξιτέλη, τὸν συγγραφέα τῆς «Ποιητικῆς» τὸν Ὁράτιο, τὸν ποιητὴ τῶν «Σονέτων», τὸν Σαίξπηρ καὶ τόσους ἄλλους...

Κάθε ἐποχὴ σ' αὐτοὺς θὰ βρῖσκη καὶ νέα στοιχεῖα, ποῦ δὲν τὰ εἶχε ἀντιληφθῆ ἢ προηγουμένη της, ἀκριβῶς διότι ὅλοι αὐτοὶ ἐδημιούργησαν γιὰ τὴν τέχνη καὶ ὄχι γιὰ τὴν ζωὴ. Ἔστερα ἡ ζωὴ εἶναι ἕνα τόσο μικρὸ πρᾶμμα! Αὐτὸ ἐννοεῖς ἐσὺ σπουδαῖο; Τὸ νὰ

σκέπτεται κανεὶς γιὰ τὴ ζωὴ, γιὰ τὴν καλλιτέρευση μιᾶς ζωῆς τόσο μικρῆς; Καὶ δὲν εἶναι πολὺ περισσότερο ἅγιο καὶ πολὺ περισσότερο μεγάλο τὸ νὰ ἐργασθῆ κανεὶς γιὰ τὴν αἰώνια, τὴν μεγάλη Τέχνη;

Ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη, ναί, ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη.

Τίποτα νέο δὲ σοῦ λέω μ' αὐτό. Εἶναι ἡ θεωρία ποῦ ἀκολουθοῦσε καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, ποῦ ὅταν εἶδε στὴ Σικελία μερικοὺς μαθηματικοὺς νὰ προσπαθοῦν νὰ ἐφαρμόσουν πρακτικὰ τὴν τέχνη τους, τοὺς εἶπε πῶς ἔτσι τῆς ἐλαττώνο ν τὴν ἀξία. Ἔστερα γιὰ ἕνα ἀληθινὸ καλλιτέχνη ἡ ζωὴ δὲν ἔχει ἄλλο προορισμὸ παρὰ τὴν ἀνύψωση τῆς τέχνης. Ἡ τέχνη γιὰ τὸν καλλιτέχνη εἶναι ἕνα πάθος, τὸ σφοδρότερο μάλιστα ἀνθρώπινο πάθος. Ἐνας ἄνθρωπος ποῦ ἔχει κυρωθῆ ἀπὸ ἕνα πάθος εἶναι ἀδιάφορος γιὰ κάθε ἄλλο πρᾶμμα ἐκτὸς αὐτοῦ.

Ὁ φίλος : Ἐννοεῖς πῶς ἕνας καλλιτέχνης οὔτε κἂν μπορεῖ νὰ σκεφθῆ γιὰ τὴ ζωὴ.

Ὁ ποιητής : Καὶ πῶς ἕνας ἄνθρωπος πῶς σκέπτεται γιὰ τὴ ζωὴ ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καλλιτέχνης. Ἡ ζωὴ ἀπομώμενη τὴν τέχνη μπορεῖ νὰ ἐξυψωθῆ ἀπ' αὐτὴν, μὰ ἡ τέχνη ποτὲ δὲν θὰ καταδεχθῆ νὰ ἐρθῆ στὸ ἐπίπεδο τῆς ζωῆς. Ὡ ἡ τέχνη! Ἡ τέχνη, φίλε μου, εἶναι κάτι τόσο ἀσύγκριτο, τόσο ὑπερκόσμιο, τόσο... τόσο...

Ἡ τέχνη ποῦ κρούει τὸν ἑαυτὸ της μέσα στὴν τέχνη. Ἡ τέχνη ποῦ κ' ἀπ' τὴ φύση ἀκόμα εἶναι ἀνώτερη.

Ὁ φίλος : Ἡ τέχνη ἀνώτερη ἀπ' τὴ φύση; Διάβολε! Ἐγὼ ξέρω πῶς τὸ ἀνώτερο ξετύλιγμά της φτάνει ἡ τέχνη, ὅταν κατορθώσῃ νὰ πλησιάσῃ τὴ φύση.

Ὁ ποιητής : Μὰ τότε θὰ ἦτανε τέλεια ἀχρηστη. Ἡ τέχνη φίλε μου, συμπληρώνει τὴ φύση. Καὶ μόνο γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀξίζει νὰ καλλιεργηθῆ. Ἡ τέχνη ἐξωτερικεύει τὴν ἰδέα τῆς ὁμορφιάς πέρνει τύπους καὶ δημιουργεῖ ἰδιωματικά, ἡ ἀληθινὴ τέχνη τοῦλάχιστον.

Γιὰ νὰ μὴ πηγαίνουμε μακριά, πές μου, εἶδες ποτὲ τελειότερο ἐφηρικό κορμὶ ἀπὸ κείνο ποῦ ὁ Εὐφράνωρ μᾶς ἔδωκε στὸν «Ἐφριβο» ἢ ὁ Πραξιτέλης στὸν «Ἐρμῆ»; Ἡ εἶδες ποτέ σου ὁμορφιά τελειότερη ἀπ' τὴν «Εὐρώπη» τοῦ Βερνέζε ἢ τὴν «Ἀνδρομέδα» τοῦ Ρούμπενς; Ἡ ἄκουσες ποτέ σου γλυκύτερο τραγοῦδι τοῦ ἀγεριοῦ, ἢ μουσικὴ πιὸ μεγαλόπρῃ τῆς φύσης ἀπὸ κείνη ποῦ ὁ Μπετόβεν μᾶς ἔδωκε στὴ «Pastorale» του; Ἡ ἐξαπλώθηκες ποτέ σὲ χορτάρι μαλακώτερο ἀπ' τὸν καναπέ ποῦ κάθῃσαι τώρα;

Ὁ φίλος : Χά, χά!... Ἐν τούτοις ἔχεις δίκην· ἡ τέχνη εἶναι ἀνώτερη ἀπ' τὴ φύση, δὲν τὸ εἶχα προσέξει ποτὲ αὐτὸ καὶ μοῦ φαίνονταν τόσο παράξενο στὴν ἀρχή.

Ὁ ποιητής : Ὅλα τ' ἀληθινὰ πρᾶγματα φάνηκαν παράξενα στὴν ἀρχή. Σκέψου πῶς μιὰ φορὰ ὁ κόσμος παραδέχονταν πῶς ὁ ἥλιος ἔκανε στὴ γῆ μας τὴ μεγάλη τιμὴ νὰ γυρίσῃ γύρω της.

Δύο προσόψεις τῆς ἐν Καλλονῇ κολυμβήθρας.

Ὁ φίλος : Αὐτὸ δὰ εἶτανε πολὺ ἀστεῖο.

Ὁ ποιητής : Ὅχι ἴσως περισσότερο ἀστεῖο ἀπ' τὸ νὰ λέη κανεὶς πῶς ἡ τέχνη ὑπάρχει γιὰ τὴ ζωὴ καὶ πῶς ἡ φύση εἶναι ἀνώτερη τῆς!

Μὰ ἀφοῦ ἐσυμφώνησες τώρα, δὲν ἀξίζει νὰ μιλοῦμε περισσότερο γιὰ τέτοια ζητήματα.

Τὶ λές; Πᾶμε νὰ τραβήξουμε κανένα κρασί; Αὐτὸ καθαρίζει τὸ μυαλό.

Ὁ φίλος : Κι' ὁ ἥλιος εἶναι τόσο σκανδαλιστικὸς ἔξω . . .

Ὁ ποιητής : Ναί! Ποτὲ δὲν ἐδούλεψα χειμωνιάτικη μέρα μὲ ἥλιο. Ποτὲ δὲν μπόρεσα νὰ τὸ κατορθώσω. Μὲ τραβάει πάντα σὰ μαγνήτης. Πᾶμε, πᾶμε . . . Νὰ κ' ἕνα σιγαρέττο μὲ χρυσὸ ἐπιστόμιο. Ὁ καπνὸς εἶναι πολὺ τῆς μόδας στὴν ἐποχὴ μας καὶ οἱ σοφοὶ τὸν ἐκτιμοῦν παραπολύ.

Ὁ φίλος : Ναί, ἔχεις δίκιο· ὅλοι τοὺς καπνίζουν φοβερὰ.

Ὁ ποιητής : Σὲ τέτοιο σημεῖο μάλιστα, ποῦ κοντεύουν νὰ γεμίσουν τὸ κεφάλι τοὺς μὲ καπνό. Τὸ κρίνω ἀπ' τὰ ἔργα τοὺς· μιά φορὰ οὔτε φαίνονταν καθόλου, σὰν τὸν ἀέρα· τώρα στριφογυρίζουν, σὰν τὸν καπνό, καὶ . . . διαλύονται!

Ὁ φίλος : Πάντα νὰ πειράζης, πάντα νὰ πειράζης τέλος πάντων . . . Μὰ κ' οὗτὸ εἶναι μιά πρόοδος.

Ὁ ποιητής : Διάβολε!!

(Φεύγουν)

[Ἀθῆναι]

Μ. Κ. Μ.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΑΛΙΝΗΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Μ Ε Ν

ΚΑΛΛΟΝΗ ΚΟΛΥΜΒΗΘΡΑ

Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἄγνωστον πόθεν μετακομισθὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Καλλονῆς ἀντικείμενον ἀρκετὰ σημαντικῆς ἀρχαιολογικῆς ἀξίας. Εἶναι δὲ τοῦτο μίᾳ κολυμβήθρα, χρησιμεύουσα εἰς ἐπιτέλεσιν τοῦ Ἀγιασμοῦ, ἔχουσα ὀκτάπλευρον κανονικὸν σχῆμα, καὶ εἰς ἐκάστην τῶν ὀκτῶ ἐπιφανειῶν τῆς θαυμασίας γλυφὰς συμβολίζουσας διαφόρους παραστάσεις τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἡ κολυμβήθρα αὕτη τῆς ὁποίας παραθέτομεν δύο προσόψεις ἐν φωτογραφίᾳ ὑποτίθεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν 11ον ἢ 12ον αἰῶνα. Ἐκάστη τῶν εἰκόνων συνοδεύεται καὶ ὑπὸ μιᾶς ἐπιγραφῆς ἢ ρητοῦ τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Παραθέτομεν σύντομον περιγραφὴν τῶν εἰκόνων, τῶν ὁποίων μερικαὶ εἶναι λίαν περιέργοι καὶ πρωτοφανεῖς ἴσως.

Εἰκὼν 1η. Φέρει ἐπιγραφὴν: **Πρόδρομος Ἰωάννης Χριστοῦ Βαπτιστῆς καὶ Προφήτης.** Παριστᾷ τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην βαπτίζοντα τὸν Χριστόν. Ἄνωθεν τοῦ Βαπτιστοῦ φαίνεται κεφαλὴ ἀγγέλου, περὶ τὸν Χριστόν δὲ 4 κεφαλαὶ γυναικεῖαι καὶ ἄνωθεν αὐτῶν κεφαλὴ γέρον-

τος χωριζομένη τούτων διὰ μικροῦ νέφους καὶ παριστώσα ἴσως τὸν Θεὸν μὲ ἄγγελον δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν.

Εἰκὼν 2α. Ἐπιγραφή: Πᾶσι βραβεύει Φάσκα τὴν μετάνοιαν. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τῆς εἰκόνης ἴσταται Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς ἐπιδεικνύων διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ Χριστὸς ἐπευλοῶν διὰ τῆς δεξιᾶς τὰς μεταξὺ αὐτῶν κεφαλὰς (λαοῦ). ἐνῶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ σταυρὸν μέγαν φθάνοντα μέχρι ποδῶν, ζῶον δέ τι, εἶδος βοῦς ἢ κριοῦ πρὸ τῶν ποδῶν του ἰστάμενον ἐπιλαμβάνεται τοῦ σταυροῦ διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ Βαπτιστῆς ἐπιδεικνύων διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀναφωνεῖ ἴσως εἰς τὸν λαὸν τὸ Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου.

Εἰκὼν 3η. Ἐπιγραφή: Ὁ διψῶν ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. Παρίσταται ὁ Θεὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου στηριζομένου ἐπὶ τῶν ὤμων δύο ἀνθρώπων, ἐνῶ δεξιὰ ἴσταται ὁ Χριστὸς ὑποβαστάζων καὶ Ἀὐτὸς τὸν θρόνον διὰ τῆς ἀριστερᾶς, εἰς δὲ τὸ ἄλλο μέρος, σχεδὸν καθήμενος, ἓνας σαρικοφόρος.

Εἰκὼν 4η. Ἡ ἀεννάως βρῦουσα πηγὴ. Παρίσταται ἡ Θεοτόκος ἐν κολυμβήθρα κανονικῇ, φέρουσα ἐν ἀγκάλαις τὸν Χριστὸν, πλαγίως δὲ ἴστανται τέσσαρες γυναῖκες προσκλίνουσαι ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας δεόμεναι ἅμα καὶ ἰκετεύουσαι.

Εἰκὼν 5η. Ἐπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. Παριστᾷ τὸν Χριστὸν βαστάζοντα εἰς τὰς ἀγκύλας πέτραν μεγάλην ἐκ δεξιῶν τῆς πέτρας φαίνεται τις, ὅστις κτυπᾷ διὰ τῆς ράβδου τὴν πέτραν, ἐξ ἧς ἐκρέει ἀφθονον ὕδωρ, κάτωθεν δὲ ἄνθρωποι καὶ ζῶα σπεύδουν διὰ νὰ κορέσουν τὴν δίψαν των.

Εἰκὼν 6η. Πτύσας χαμαὶ καὶ πηλὸν ποιήσας ἐνιψε. Παρίσταται ὁ Χριστὸς ἐπιχρίων μὲ πηλὸν διὰ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ἐνώπιον τριῶν θεατῶν, ἐνῶ ἕτερος κύπτων νίπτεται εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ.

Εἰκὼν 7η. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινε εἰς τὴν κολυμβήθραν. Παριστᾷ τὸν Χριστὸν ἀνασηκῶνοντα ἐκ τῶν παρὰ τῇ κολυμβήθρα καθισμάτων τὸν παραλυτικόν, ἐνῶ ἄγγελος κατερχόμενος ἐξ οὐρανοῦ διαταράττει μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς του τὸ ἐν τῇ κολυμβήθρα ὕδωρ.

Εἰκὼν 8η. Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος καὶ φέρετε. Φαίνεται τράπεζα μὲ φαγητά, περίξ τῆς ὁποίας παρακάθηνται νυμφίος καὶ νύμφη καὶ μετ' αὐτῶν ὀκτὼ συνδαιτυμόνες. Ἡ Θεομήτωρ ὑψώνει τὴν δεξιὰν παρακαλοῦσα τὸν Ἰησοῦν ἵνα δείξῃ τὴν δύναμίν του ἀναπαρίστανται ἐξ λίθιναι ὑδρίαι ὡς καὶ ὑπηρέτης ἐκκενῶν μίαν ἐξ αὐτῶν ἐντὸς ἄλλης.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

(ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΑΣ)

- “ΚΡΥΦΗ ΑΓΑΠΗ,,
- “ΛΕΩΝ ΜΑΡΙΑΝΝΗΣ,,
- “ΜΕ ΚΑΘΕ ΟΥΣΙΑ,,

ΑΘΗΝΑΙ, 26 Ἰουλίου 1911.

“ΚΡΥΦΗ ΑΓΑΠΗ,, — τραγικὸν εἰδίλλιον εἰς μίαν πράξιν καὶ «Λέων Μαριάννης» — δράμα εἰς πράξεις δύο. Αὐτὰ εἶνε τὰ δύο νέα ἔργα τῆς κ. Ἀρ. υρῶς Δ. Σακελλαρίου, τὰ ὁποῖα ἐπαίχθησαν διὰ μίαν καὶ μόνην φορὰν καὶ τὴν ἰδίαν ἑσπέραν εἰς τὸ Θέατρον τῆς Κυζέλης περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνός.

Ὁ μῦθος τῆς «Κρυφῆς ἀγάπης» πλέκεται τριγύρω εἰς ἓνα ἀγνὸν καὶ παράφορον ἔρωτα. Ὁ Μάριος Κοΐνης, μεσῆλιξ 45 ἐτῶν, ἀγαπᾷ τρεῖς τὴν εἰκοσιπενταετίδα ἑξαδέλφην του Λίναν, σύζυγον τοῦ προῖσταμένου του Νίκου Λήμνου. Καὶ φυλάττει κρυφὴν τὴν ἀγάπην του διότι μὲ τὴν ἀσχημίαν καὶ τὴν ἡλικίαν ὅπου ἔχει δὲν πιστεύει ὅτι εἶνε ποτὲ δυνατόν ν' ἀνταγαπηθῇ ἀπὸ τὴν νεαρωτάτην καὶ ὠραιωτάτην ἑξαδέλφην του. Μὰ δὲν ἀργεῖ νὰ συμβῇ ἐκεῖνο ἀκριβῶς ποῦ δὲν περιμένει ὁ Μάριος. Ἡ Λίνα καταγοητευμένη ἀπὸ τὸν μυστηριώδη καὶ ὑπερήφανον χαρακτήρα τοῦ ἑξαδέλφου τῆς ἀρχίζει σιγὰ σιγὰ νὰ τὸν ἀγαπᾷ καὶ ὀλοένα περισσότερον ὡς ποὺ γαταντᾷ νὰ τοῦ ἐκμυστηρευθῇ καὶ πρώτη αὐτὴ τὸν ἔρωτά της. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀρχίζει ἡ εὐτυχία τῶν δύο ἐρωτευμένων, ἡ ὁποία ὅμως δὲν διαρκεῖ καὶ πολὺ, διότι ἐντὸς ὀλίγου ἐρχεται ὁ σύζυγος καὶ ἀναγγέλλει τὸν διορισμὸν τοῦ Μαρίου ὡς διευθυντοῦ εἰς ἓν Τραπεζικὸν ὑποκατάστημα τῆς Αἰγύπτου. Ὁ ἐραστὴς προσπαθεῖ μὲ πολλὰς προφάσεις ν' ἀποκρούσῃ τὸν διορισμὸν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀντισταθῇ περισσότερον καὶ ἀποχαιρετῶν τὴν Λίναν καὶ τὸν Νίκον φεύγει ἀπηλπισμένος. Μόλις δὲ ἐξέρχεται καὶ ἀκούει μιὰ πιστολιά. Ἐννοεῖται τὸ τί συνέβη.

“ΛΕΩΝ ΜΑΡΙΑΝΝΗΣ,, — Ὄνομα τοῦ δράματος καὶ τοῦ ἥρωος. Ἡ Μαργαρίτα Χαρίνη, προτοῦ νὰ ὑπανδρευθῇ ἀπατηθεῖσα ὑπὸ τινος ἐραστοῦ τῆς ἀπέκτησεν υἱόν, τὸν Λέοντα Μαριάννην. Διὰ νὰ μὴ φανερωθῇ δὲ τὸ ἁμάρτημά της παρέδωκεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ παιδίον εἰς τὴν χήραν φίλην τῆς Ἑλένης Τσάλα, ἡ ὁποία καὶ τὸ ἔστειλε ν' ἀνατραφῇ μ' ἐξοδά της μικρὰν τῶν Ἀθηναίων. Εἰς ἡλικίαν 22 ἐτῶν ἐπανέρχεται ὁ Λέων ἀπὸ τὴν ξενιτειῶν καὶ παρακαλεῖ ἐπιμόνως τὴν θετὴν μητέρα του νὰ τοῦ ἀποκαλίψῃ τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς του. Ἀλλ' ἐπὶ πολὺν χρόνον βασανίζεται χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ μάθῃ τίποτε. Τέλος συναντᾷται μὲ τὴν Μαργαρίταν εἰς μίαν ἑσπερίδα στὸ σπίτι τῆς κ. Τσάλα καὶ ἀπὸ

μίαν παράξενον συγκίνησιν της κάτι υποψιάζεται. Είς δευτέραν συνάντησιν προσποιείται τὸν ἄρρωστον, λέγει ὅτι εἶνε φθισικὸς καὶ ὅτι οἱ ἰατροὶ τὸν ἔχουν ἀποφασίσει καὶ κατορθώνει ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν Μαργαρίταν τὴν ὁμολογίαν ὅτι εἶνε μητέρα του. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐπάνω εἰς τοὺς ἐναγκαλισμοὺς καὶ τὰ φιλήματα μητρὸς καὶ υἱοῦ παρουσιάζεται ὁ κ. Χαρίνης, ὁ ὁποῖος ἦτο κρυμμένος καὶ ἤκουε, καὶ ἀρχίζει νὰ ὑβρίζει τὴν Μαργαρίταν. Ὁ Λέων κατ' ἀρχὰς θέλει νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν μητέρα του, ἀλλ' ἔπειτα φεύγει κατὰ παράκλησιν της. Ἔρχονται ἡ κ. Τσάλα καὶ ὁ ἰατρὸς κ. Κώστας Φιλῆς, φίλος τοῦ συζύγου, ἀλλ' ὁ κ. Χαρίνης ἐξακολουθεῖ τὰς ὑβρεῖς καὶ καταντᾷ εἰς τὸ διαζύγιον. Ἡ Μαργαρίτα τὸ δέχεται καὶ ἀποσύρεται ἀπηλπισμένη εἰς τὸ δωμάτιόν της μὲ τὴν φίλην της. Ἐντὸς ὀλίγου προσκαλεῖται καὶ ὁ ἰατρὸς, ὁ ὁποῖος ἐπανερχόμενος ἀναγγέλει εἰς τὸν κ. Χαρίνην ὅτι ἡ Μαργαρίτα ἀποθνήσκει. Ὁ σύζυγος μετανοεῖ καὶ ζητεῖ βοήθειαν. Κ' ἐδῶ πίπτει ἡ αὐλαία.

Καὶ τὰ δύο ἔργα τῆς κ. Σακελλαρίου εἶνε γραμμένα εἰς ἀηδεστάτην ὑπερκαθαρεύουσαν. Καὶ δὲν εἶνε πλέον δράματα, ἀλλὰ δύο παντομίμες. Τὰ πράγματα ψυχρὰ καὶ τὰ πρόσωπα νεκρά, σὰν ἀνδρείελα. Οἱ τύποι κοινοὶ παρμένοι ὄχι ἀπὸ τὴν ζωὴν ἀλλ' ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς ρουτίνας καὶ παρμένοι μὲ πολλὴν ἀδεξιότητα. Διὰ τέχνην οὔτε λόγος νὰ γίνεταί. Σκηνικὴ οἰκονομία τῆς στιγμῆς. Τὸ σπῆτι, ὅπου ἐξελίσσεται τὸ δράμα, θαρρεῖς πῶς δὲν ἔχει οὔτε θύρας οὔτε παράθυρα. Ὅλοι κινοῦνται διὰ νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴν ἀμηχανίαν τὴν συγγραφέα. Παντοῦ ὁ ἀπὸ μηχανῆς θεὸς καὶ παντοῦ ξεδιωκόμενος. Μ' ὅλα αὐτὰ ὅμως ὑπάρχουν καὶ πολλὰ τραγικὰ σημεῖα. Μὰ τί νὰ τὰ κάμῃς ἀφοῦ ἡ δραματογράφος δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ τὰ συλλάβῃ; Τὸ τέλος τῆς «Κρυφῆς ἀγάπης» γελοῖον. Τὸ τέλος ὅμως τοῦ «Λέοντος Μαριάννης» ὑπέροχον.

Καὶ **le mot de fin**: Καὶ ἡ «Κρυφὴ ἀγάπη» καὶ ὁ «Λέων Μαριάννης» δὲν ἔκαμαν καθόλου καλὴν ἐντύπωσιν. Ἀλλὰ καὶ ἡ «Ἀδελφὴ» μὲ τὴν ὁποίαν πρωτοπαρουσιάσθη πέρυσιν εἰς τὸ θέατρον ἡ Κ. Σακελλαρίου, δὲν ἔτυχε καλύτερας ὑποδοχῆς. Καὶ ὅμως ἡ δραματογράφος ἐτόλμησε νὰ παρουσιασθῇ καὶ δευτέραν φορὰν ἐφέτος. Ἴσως δὲ τολμήσῃ νὰ παρουσιασθῇ καὶ τρίτην. Κι' αὐτὸ τὸ θάρρος ἀκριβῶς μὲ κάμνει νὰ ἐλπίζω καὶ ν' ἀπελπίζωμαι.

* *
*

ΑΝΩΤΕΡΟΝ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀπὸ ὅλα τὰ ἐφετεινὰ καὶ ἐν ἀπὸ τὰ καλύτερα ἔργα τῆς νεωτέρας τέχνης εἶνε τὸ «Μὲ κάθε θυσία» τῆς Πετρούλας Ψηλορείτη, δράμα τὸ ὁποῖον ἐπαίχθη δύο φορὰς ἀπὸ τὸν θίασον τῆς Μαρίας Κοτοπούλη περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου, τετράπρακτον τὴν πρώτην φορὰν καὶ τρίπρακτον τὴν δευτέραν. Ἡ Πετρούλα Ψηλορείτη (Γαλάτεια Καζαντζάκη) δὲν εἶνε βέβαια γνωστὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅπως οἱ δημοσιογράφοι συγγραφεῖς οἱ ὁποῖοι μὲ τὰς φανὰς των ἀναγκάζουν τὴν φήμην

ἐκοῦσαν ἀκούσαν νὰ τοὺς ἀκολουθήτῃ. Εἶνε ὅμως γνωστοτάτη εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ πνεύματος ἀπὸ τὸ πρῶτον δράμα της «Ρίντι πιαλιάτσο» τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη πρῶτόν εἰς τὴν «Κρητικὴν Στοὰν» καὶ ἀπὸ τὰς περυσινὰς θεατρικὰς κριτικὰς της εἰς τὰ «Παναθηναῖα», μὲ τὰς ὁποίας ἐχάλασεν ἡ ἀσπλαγχνὸς τὴν ἡσυχίαν τῶν δραματογράφων μας, ἀμερίμως ἀναπαυομένων ἐπὶ τῶν δαφνῶν τῆς δόξης των. Οἱ ἀναγνώσται τῆς «Χαραυγῆς» γνωρίζουν τὴν Πετρούλαν Ψηλορείτη καὶ ἀπὸ μίαν διαλέξιν της περὶ τεσσάρων νέων ποιητῶν, διὰ τὴν ὁποίαν ἀρκετὰ εἶπαμεν εἰς μίαν προηγουμένην μας.

“ΜΕ ΚΑΘΕ ΘΥΣΙΑ,” — Ἡρωὶς τοῦ δράματος ἡ Ρίτα, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ὡς τὸ μόνον μέσον πρὸς ἐκλήρωσιν τῶν πόθων συζύγου, θεοῦ καὶ νουνοῦ. Ὁ σύζυγος θέλει νὰ γίνῃ ὑπουργός, ὁ θεὸς ταμίας καὶ ὁ νουνὸς ἐρωμένος τῆς Ρίτας. Τέλος τὰ πράγματα ἔρχονται εἰς τὸ νῦν καὶ αἰεὶ. Ὁ σύζυγος τῆς Ρίτας μὲ μίαν ἐπερώτησιν τοῦ ἔρριψε τὴν Κυβέρνησιν καὶ μέλλει νὰ προσκληθῇ διὰ ν' ἀναλάβῃ τὸ ὑπουργεῖον. Τὴν τελευταίαν ὅμως στιγμὴν ἡ Ρίτα διώχνει τὸν νουνὸν της, ὁ ὁποῖος ἐπάνω εἰς τὸν θυμὸν του καταγγέλλει τὸν σύζυγον ὡς πρόεδρον τοῦ Ἐργατικοῦ κέντρου Ἀθηνῶν διὰ κατάχρησιν 50 χιλ. δραχμῶν. Ἐπιστολὴ τοῦ πρωθυπουργοῦ λέγει ὅτι πρέπει νὰ πληρωθῇ τὸ ποσὸν πρὸς πρόληψιν τοῦ σκανδάλου, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπέκλειε τὸν σύζυγον τῆς Ρίτας ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον. Εἰς τὴν δύσκολον περίστασιν ἡ μόνη ἀγκυρὰ σωτηρίας ὁ πλουσιώτατος νουνός, ὁ ὁποῖος ἕως τῶρα ἐφρόντιζε δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ σπιτιοῦ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔχει ἀπαιτήσεις. Ὁ θεὸς, ὁ ὁποῖος πάντοτε ἐσπρωχνε τὴν Ρίταν εἰς τὴν ἀτιμίαν, ἐξηγεῖ τὰ πράγματα εἰς τὸν σύζυγον. Αὐτὸς εἰς τὴν ἀρχὴν ὀργίζεται, ἔπειτα ὅμως ὑποχωρεῖ. Καὶ τῶρα θεὸς καὶ σύζυγος -- τί αἰσχος! — προσπαθοῦν νὰ πείσουν τὴν Ρίταν νὰ περιδοθῇ εἰς τὸν νουνόν. Ἡ γυναῖκα εἰς τὴν ἀτελεισίαν της καταφεύγει εἰς ἕνα νέον, ὁ ὁποῖος τὴν ἀγαπᾷ, καὶ τοῦ προτείνει νὰ φύγουν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀγαπᾷ μὲν ἀλλὰ δὲν μπαίνει καὶ εἰς τὰς δυσκολίας. Ἡ Ρίτα ἀπογοητευμένη πλέον παραδίδεται εἰς τὸν νουνόν καὶ λαμβάνουσα τὰ χρήματα τὰ πετᾷ εἰς τὸν σύζυγον, ὁ ὁποῖος καὶ τρέχει ν' ἀναλάβῃ τὸ ὑπουργεῖον.

Τέλειον ἔργον τέχνης. Πιθανώτατον, ἠθικώτατον, καὶ γεμάτον ζωὴν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος. Τὰ πράγματα ἀρχίζουν καὶ προχωροῦν τόσον φυσικὰ καὶ ζωηρὰ πὺξ ἕχνη καὶ εἰς ὅτι εὐρίσκειται εἰς τὸ θέατρον. Τίποτε δὲν μπαίνει ἐξ ἀνάγκης, ὅπως παρατηρεῖται εἰς τὰ περισσότερα δράματα. Οἱ χαρακτῆρες τελειότατοι. Ἡ Ρίτα μιὰ γυναῖκα χωρὶς κοινωνικὰς προλήψεις καὶ μὲ πολλὰ ἰδανικά. Καὶ ἠθικὴ πέρα ὡς πέρα παρ' ὅλας τὰς διαμαρτυρίας τῆς κριτικῆς. Θέλει νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀπολαύσῃ τὴν ζωὴν, πρᾶγμα ποῦ θὰ τὸ ἐπεξήτει κάθε ὑγιῆς ὀργανισμός. Ἀποφασίζει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν νέον ποῦ τὴν ἀγαπᾷ, διότι τὸν εὐρίσκει ἀνώτερον ἀπὸ τὸν σύζυγον της ὁ ὁποῖος τὴν σπρώχνει εἰς τὴν ἀτιμίαν

Καὶ στὸ τέλος παραδίδεται εἰς τὴν ἀτιμίαν, ἀφοῦ αἰσθάνεται πλέον τὸν ἑαυτὸν τῆς νικημένον ἀπὸ τὸν πόλεμον. Ὑπακούει εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ εἰς τὴν φύσιν. Καὶ αὐτὸ εἶνε ἠθικὴ. Ὁ σύζυγος ἕνας δοξομανὴς πολιτικός, ὁ ὁποῖος μὲ κάθε θυσίαν προσπαθεῖ νὰ γίνῃ ὑπουργός. Ὁ θεῖος ἕνας ἀποτρόπαιος ἄνθρωπος χωρὶς κανένα αἰσθημα τιμῆς, τοῦ ὁποῖου ὅλα τὰ ἰδανικὰ συνεκεντρώθησαν εἰς ἕνα ταμεῖον. Ὁ νουνὸς ἕνας συχαμερὸς γερογυναικᾶς ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους.

Τὸ κάθε τι στὸ «Μὲ κάθε θυσία» εἶνε στὸν τόπο του. Κ' ἐξετοπίσθησαν μόνον οἱ κριτικοί μας, οἱ ὁποῖοι κατηγόρησαν τὸ ἔργον ὡς ἀλίθανον, ἀνήθικον καὶ μὴ Ἑλληνικόν. Τὶ ἐζήτουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, δὲν δύναμαι οὔτε νὰ τὸ φαντασθῶ. Ἐν μόνον γνωρίζω ὅτι ἡ κ. Πετροῦλα Ψηλορείτη εἰς τὸ νέον δράμα τῆς μᾶς ἀπεκάλυψεν ἕνα ταλέντο δυνατώτατο ἀλλ' ὄχι καὶ ὅλην τὴν δύναμίν τῆς. Καὶ δι' αὐτὸ θὰ περιμένωμεν ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη πολλά, πάρα πολλά.

Δ. Π.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΑΘΗΝΑΙ, 17 Αὐγούστου 1911.

-- ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

Κοντὰ εἰς τὰ τόσα καὶ τόσα ἄλλα κέντρα ποῦ περνοῦν τὰς νύκτας τῶν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐξ θεάτρα γεμίζουσι κάθε βράδυ μέχρι ἀσφύξιας: τῆς Κυβέλης, τὸ Ἀττικόν, ἡ Νέα Σκηνὴ, τὸ Ἀθήναιον, τοῦ Συντάγματος μὲ τὴν Ὀπερέταν καὶ τὰ Ὀλύμπια μὲ τὸ Ἑλληνικὸν Μελόδραμα. Ἀπίστευτον καὶ ὅμως ἀληθές. Τώρα: ἀγαποῦν τὸ θέατρον οἱ Ἀθηναῖοι; εἶνε φιλοθεάμονες; εἶνε διασκεδαστικοί; ἔχει χρῆμα ἡ Ἀθήνα; αἰτία ἡ ἐποχὴ; ἢ ὁ καιρὸς; Εἰς ὅλ' αὐτὰ καὶ χίλια ἄλλα ἐρωτήματα, ποῦ γίνονται ἀπὸ τοὺς κοινωνιολογοῦντας, δὲν ἠμπορῶ ν' ἀπαντήσω παρὰ μὲ τὴν ἰσωπὴν μου. Ἐν μόνον πρᾶγμα γνωρίζω καλὰ καὶ δὲν θὰ τὸ παρασιωπήσω: ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων δὲν κοιμᾶται: τὰ σπίτια μένουσι τὴν νύκτα ἔρημα εἰς τὴν φροντίδα τῆς ἀστυνομίας: καὶ αὐτὸ ἴσως νὰ εἶνε καὶ ὁ κυριώτερος λόγος ποῦ δὲν ἀκούονται νὰ μεμψιμοιροῦν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τοῦ Ζυμβρακάκη.

Ἡ Κυβέλη καὶ ἡ Κοτοπούλη ἀνώτεραι ἀπὸ κάθε ἔπαινον. Καλοὶ καὶ ὁ Παποϊωάννου, ὁ Ζάνος, ὁ Γαβριηλίδης, ἡ Γαβριηλίδου, ὁ Μαρικός, ὁ Ροζάν, ἡ Ροζάν, ὁ Παπαγεωργίου, ὁ Χρυσομάλλης καὶ ὁ Χαλκιόπουλος. Δύο ὅμως ἀξίζει νὰ τοὺς προσέξωμεν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὁ Μυρὰτ καὶ ὁ Σάββας. Πάντοτε μελετημένοι. Πάντοτε ψυχολογημένοι. Φυσικώτατοι δὲ εἰς ὅποιον ρόλον καὶ ἂν παίζουσι. Ἐξ ἴσου δυνατοὶ εἰς τὰ κωμικὰ καὶ τὰ τραγικά. Κάθε μέρα καὶ καλύτεροι. Ἀγαποῦν τὴν τέχνην ὅσον κανεὶς ἄλλος. Ἀφοῦ ἄλλως τε καὶ ἡ ἀγάπη

τῆς τέχνης τῶν τοὺς ἐχώρισεν ἀπὸ τὰς ἀρίστας οἰκογενείας τῶν. Τὸ μόνον σφάλμα τῶν -- σφάλμα ὅμως μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα -- εἶνε ὅτι δὲν γνωρίζουσι νὰ ρεκλαμαρισθοῦν ὅπως τόσες ἄλλες νοῦδες ποῦ μὲ τὴν ρεκλαμαριστικὴν τῶν ἐπιτηδειότητα κατώρθωσαν νὰ κάμουν τὸν κόσμον νὰ πιστεύσῃ πῶς εἶνε κάτι καὶ εἰς τὸ τέλος νὰ τὸ πιστεύσῃ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. Ὅμως ἐλπίζω νὰ μὴ ἀργήσωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ ἐννοήσωμεν τί θὰ εἴπῃ τέχνη. Καὶ τότε θὰ ξεκαθαρισθῇ ἢ εἶρα ἀπὸ τὸ σιτάρι. Καὶ τότε -- σᾶς τὸ λέγω καὶ πιστεύσατέ το -- ὁ Μυρὰτ καὶ ὁ Σάββας θὰ ἀναγνωρισθοῦν ὡς διδάσκαλοι τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου. Ἐδῶ εἶμεθα καὶ θὰ μὲ θυμηθῆτε.

-- ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΓΑ

Τὸ «Κρυφὸ Σχολεῖο» τοῦ κ. Γαλανοῦ καὶ ἡ «Πάργα» τοῦ κ. Περειιάδου, τοῦ συγγραφέως τῆς «Γκόλφως», τῆς «Ξάνθως καὶ Χρῦσως» κτλ. Ἐθνικαὶ τραγωδίαί -- ὅπως ἐβάπτισαν τὰ ἔργα τῶν οἱ συγγραφεῖς -- μὲ ὑπόθεσιν παρμένην κατ' ἀναπόφευκτον ἀνάγκην ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν Κλεφτῶν καὶ τῶν Ἀρματωλῶν. Μὲ τὰ ἀπαραίτητα καρυοφύλλια, τὴν φουστανέλλα, τοὺς εἰδυλλιακοὺς ἔρωτας, τὰς γιγαντομαχίας καὶ τὸν θρίαμβον τῆς ἀρετῆς. Ἐθνικὰ τὰ ὅπλα, ἔθνικὰ τὰ ἐνδύματα, ἔθνικὸς ὁ οὐρανός, ἔθνικὴ ἡ ὑπόθεσις, ἔθνικὴ ἡ γλῶσσα καὶ ὁ ἔθνικὸς δεκαπεντασύλλαβος. Ὅλα ἔθνικὰ εἰς αὐτὰς τὰς δύο ἔθνικὸς τραγωδίας, αἱ ὁποῖαι ἕως τώρα ἐπανεληφθησαν πολλὰς φορὰς κατὰ γενικὴν, ὅπως λέγουσι, ἀπαίτησιν τοῦ κοινοῦ εἰς τὸ Ἀθήναιον, θὰ παίζονται ἴσως μέχρι τέλους τῆς θερινῆς ἐποχῆς, κ' ἔπειτα θ' ἀρχίσουν τὴν περιοδεῖαν τῶν εἰς κάθε γωνίαν Ἑλληνικῆς γῆς. Ἄς ἐτοιμασθοῦν οἱ ἔθνικοὶ ν' ἀπολαύσουν ἔργα ἔθνικῆς τέχνης μὲ ἔθνικὰς περιπετείας μεγίστου ἔθνικοῦ ἐνδιαφέροντος.

-- ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

Τὸ ἐπικερδὲς τοῦτο ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ἐφευρέθη πρὸ τετραετίας, ἐφθασεν ἐφέτος εἰς τὴν μεγίστην ἐπίδοσίν του.

Ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου μέχρι σήμερον τέσσαρες θεατρικαὶ ἐπιθεωρήσεις κατέλαβον ἐξ ἐφόδου τὰ θεάτρα μας: Τὰ «Παναθηναῖα» Ἀννίνου καὶ Τσοκοπούλου, ὁ «Κινηματογράφος» Πολ. Δημητρακοπούλου, τὸ «Τζιῶτικο Ραδαῖσι» Τίμου Διπάστα καὶ τὸ «Παρθεναγωγεῖον» τοῦ Δεληκατερίνη. Ἀριθμοῦν δὲ ἕως τώρα 45 παραστάσεις ἢ πρώτη, καμμιά τριανταριά ἢ δευτέρα, 20 τόσας ἢ τρίτη καὶ ἢ τελευταία 5. Καὶ παραστάσεις μὲ πρωτοφανῆ συνωπισμόν. Ὁ κόσμος τὰς ἀκούει καὶ δὲν τὰς χορταίνει. Ἀφοῦ ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποῦ τὰς παρηκολούθησαν 15-20 φορὰς καὶ ἀκόμη δὲν τὰς ἐβαρύνθησαν. Τώρα τί εἶνε αὐταὶ αἱ ἐπιθεωρήσεις ποῦ κάμνουσι αὐτὰ τὰ θαύματα; Βέβαια ἐδῶ ἡ κριτικὴ θὰ ἦτο ἀκρισία. Μία σύγκρισις ὅμως δὲν θὰ ἦτο καθόλου πεφριττή. Τὰ «Παναθηναῖα» ὑπερτεροῦν ὑπὸ ἔποψιν εὐφυολογιῶν,

ὁ «Κινηματογράφος» ὑπὸ ἔποψιν τραγουδιῶν, τὸ «Τζιῶτικο Ραβαίσι» ὑπὸ ἔποψιν ἐθνικῆς ἠθογραφίας καὶ τὸ «Παρθεναγωγεῖον» ὑπὸ ἔποψιν κοινωνικῆς σατύρας. Μὰ γιὰ τοὺς πολλοὺς δὲν ὑπάρχει διάκρισις. Τὸ πᾶν τὰ τραγούδια καὶ τὰ ξεγυμνώματα. Κ' ἔτσι ὄλαι εὐρίσκουν τοὺς θαυμαστάς των. Κ' ἔτσι πλουτίζουν συγγραφεῖς καὶ θίασοι καὶ ἐνθαρρύνονται εἰς τὸ ἔργον των. Καὶ ὁ κόσμος μένει κατενθουσιασμένος, ἀφοῦ ἐκτὸς ποῦ περνᾷ τώρα εὐχάριστα καὶ ὠραῖα τὰς νύκτας του, θὰ διασκεδάσῃ καὶ ἓνα δλόκληρον χρόνον μὲ τὰ ὠραῖα καὶ πεταχτὰ τραγουδάκια τῶν ἐπιθεωρήσεων.

— Καὶ ἡ τέχνη; ἠρώτησα πρὸ ἡμερῶν ἓνα ἀπὸ τοὺς καλυτέρους ἠθοποιούς μας.

— Ἡ τέχνη σήμερον, μοῦ εἶπεν, εἰς τὴν ἑξαμερικανισθεῖσαν πλέον Ἑλλάδα εἶνε πῶς νὰ κερδίζῃς ἀπὸ τοῦτα.

Καὶ ἔκαμε τὴν χαρακτηριστικὴν χειρονομίαν μὲ τὰ δύο δάκτυλα.

Αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀναγγέλλεται καὶ μία ἄλλη ἐπιθεώρησις «Τὸ Πανόραμα τοῦ 1912» τοῦ κ. Μωραϊτίνη. Εὐχομαι νὰ εἶνε ἡ τελευταία. Ἄν καὶ δὲν πιστεύω.

— ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ

Κωμῳδία τοῦ κ. Γρηγ. Ξενοπούλου, εἰς πράξεις τρεῖς, παιχθεῖσα τὸν περασμένον μῆνα εἰς τὸ θέατρον τῆς Κυβέλης.

Ὁ Κλεάνθης Παπαζώης, δικηγόρος, σοσιαλιστής, ἐπιχειρηματίας, εὐρισκόμενος εἰς διηνεκῆ κίνησιν χωρὶς νὰ τελειώῃ ποτὲ καμμίαν ἐργασίαν, καὶ ἡ σύζυγός του Εἰρήνη, γυναίκα ματωμένη μετὰ τοὺς καλοὺς γαμβροὺς γιὰ τὰ κορίτσια της, ζοῦν εἰς τὴν ἐξοχικὴν τῶν βίλλα κοντὰ εἰς τὴν παραλίαν. Ἔχουν δύο θυγατέρας, τὴν Ρόζαν μεγαλυτέραν, ἓνα κορίτσι ἀνεπιτήδειο ποῦ ὄλα θέλει νὰ τὰ λύῃ μὲ συνθηκολογίας, καὶ τὴν Θάλειαν μικροτέραν, ἓνα ὠραιότατο διαβολάκι ποῦ κατῶρθωσε νὰ πείσῃ ὄλους νὰ τὴν νομίζουσι ἄγγελον καὶ νὰ τὴν ὀνομάζουσι μὲ τὸ χαϊδευτικὸν ὄνομα Χερουβεῖμ.

Μὲ τὰ πολλὰ οἱ γονεῖς ἀποφασίζουσι νὰ ὑπανδρεύσουσι τὴν Ρόζαν μὲ τὸν οἰκογενειακὸν φίλον κ. Σωτηριάδην, ὁ ὁποῖος περνᾷ γιὰ πλούσιος κτηματίας, μὰ τὸ Χερουβεῖμ κατορθώνει νὰ προσελκύσῃ τὸν ὑποψήφιον γαμβρὸν καὶ τὸ ἀνδρόγυνον Πολυζώη εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀφίσῃ τὴν μεγάλην καὶ νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν μικράν. Τὴν τελευταίαν ὅμως στιγμὴν ἀνακαλύπτεται ὅτι ὁ κ. Σωτηριάδης δὲν εἶνε τίποτε καὶ ἡ οἰκογένεια Πολυζώη τοῦ κλείει τὴν θύραν.

Αὐτὴ εἶνε ἡ ὑπόθεσις τοῦ νέου ἔργου τοῦ κ. Ξενοπούλου, κοινὴ καὶ τετριμμένη εἰς ὄλας τῆς τὰς λεπτομερείας. Λόγια, λόγια, λόγια, καὶ τίποτε περισσότερον. Ἡ μία πράξις ἔμιναν τρεῖς. Καὶ ἡ δημοσιογραφικὴ αὐτὴ φλυαρία τοῦ συγγραφέως ἔδραψε τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον μονόπρακτον ἴσως νὰ παρουσίαζεν ὀλιγοτέραν γυμνότητα. Οἱ χαρακτήρες εἶνε καλὰ ὁπωσοῦν διαγεγραμμένοι, μὰ μ' ἓνα τρόπον τοιοῦτον ποῦ νὰ μᾶς παρουσιάζονται ὡς ἀρεταὶ τὰ κοινωνικὰ

ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα ἠθέλησε νὰ κτυπήσῃ ὁ συγγραφεὺς. Μὰ μ' ὄλα του τὰ κακὰ τὸ ἔργον ἔτυχε καλῆς ὑποδοχῆς. Καὶ εἰς τοῦτο συνετέλεσαν δύο πράγματα: ὁ ἔξοχος σκηNIKὸς διάκουσμος καὶ ἡ ἔξοχωτέρα ἐκτέλεσις. Καὶ μὲνη Κυβέλη, ποῦ εὐρέθης νὰ δίδῃς κάποιαν ἀξίαν εἰς τὰ ἀνάξια ἔργα τοῦ κ. Ξενοπούλου!

Καὶ τὸ καταστάλιγμα τῆς κριτικῆς: Τὸ «Χερουβεῖμ» εἶνε νέος «Πειρασμός» τῆς Τέχνης.

— ΠΕΡΟΥΖΕ

Ἔτοι ὀνομάζεται τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Θ. Σακελλαρίδου, μελόδραμα εἰς δύο πράξεις, τὸ ὁποῖον ἐπαίχθη κατ' αὐτὰς ἑπτὰ κατὸ συνέχειαν φορὰς εἰς τὸ θέατρον «Ὀλύμπια» ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου.

Ἡ Περουζὲ εἶνε ἡ Βασίλισσα μιᾶς Ἀτσιγγάνικης συνοδείας, ἡ ὁποία ἔρχεται νὰ ἐγκατασταθῇ σ' ἓνα παραθαλάσσιο χωριὸ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ προληπτικοὶ χωρικοὶ, ψαράδες καὶ ναυτικοὶ, δὲν θέλουσι κατ' ἀρχὰς νὰ δεχθοῦν τοὺς Ἀτσιγγάνους γιὰ τὸν ἐρχομὸν τοὺς τὸν θεωροῦσι ὡς προμήνυμα πολλῶν κακῶν. Πολὺ γρήγορα ὅμως ἀλλάζουσι γνώμην πειθόμενοι εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς συνοδείας.

Οἱ Ἀτσιγγανοὶ μένουσι στὸ χωριὸν καὶ ἡ βασίλισσά των ἀρχίζει νὰ διασκεδάσῃ τοὺς χωρικοὺς μὲ τὰ τραγούδια της. Μὰ δὲν περνᾷ πολὺς καιρὸς καὶ ἡ Περουζὲ κατορθώνει νὰ ξελαγιάσῃ τὸν καρδιοκέρην Θάνον, τὸν ἀρραβωνιαστικὸν τῆς Ἀνθούλας. Οἱ δύο ἐρωτευμένοι συναντῶνται συχνὰ καὶ παραδίδονται εἰς τὴν μέθην τῶν ἐρωτικῶν ἐξομολογήσεων καὶ φιλημάτων. Τέλος εἰς μίαν συνέντευξίν των συλλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ βισιλιᾶ τῶν Ἀτσιγγάνων, ὁ ὁποῖος καὶ φονεύει τὸν Θάνον.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν φονεύουσι καὶ οἱ Ἀτσιγγανοὶ τὴν Περουζὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ βισιλιᾶ των, διότι ἠγάπησεν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν καταραμένην φυλὴν τῶν Χριστιανῶν.

Τὸ λιμπρέττο τῆς «Περουζὲ» εἶνε ἔμμετρον μὲ μέτρα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄτακτα καὶ σκηNIKὴν οἰκονομίαν φυσικωτάτην ὡς φιλολογικὸν δὲ προῖον ἴσως τὸ καλύτερον ἀπ' ὅ,τι μᾶς ἔδειξε μέχρι σήμερον ὁ συγγραφεὺς τοῦ κ. Τσοκόπουλος. Ἡ μουσικὴ τοῦ ἔργου πολὺ πολὺ πρωτότυπος, εὐρυθμος, πλουσία. Μὲ τόνον ποικιλώτατον καὶ ἀποχρώσεις εὐληπτοτάτας. Μία διαρκῆς γραμμὴ μελωδίας σκηNIKῆς, κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ συνθέτου. Καὶ ἡ ἐνορχήστρωσις ἀρκετὰ ἐπιμελημένη. Ἀπὸ τὴν ὄλην δὲ ἐξέλιξιν τοῦ ἔργου καταφαίνεται ὅτι ὁ κ. Σακελλαρίδης εἶνε τεχνίτης μὲ βάσεις ὑγιεῖς καὶ στερεάς. Τὴν γνώμην του ὅμως περὶ τοῦ ἀπάρτιδος τῆς μουσικῆς πρέπει νὰ συμπληρώσῃ ὡς ἐξῆς: «Ἡ μουσικὴ δὲν ἔχει πατρίδα, ἔχει ὅμως ἐθνικὸν χρῶμα». Ὁρισμὸς ποῦ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν ποίησιν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν πλαστικὴν.

Τὸ ἐθνικὸν χρῶμα τὸ ἔχει καὶ ἡ «Περουζὲ» ἡ ὁποία καὶ ἂν δὲν εἶνε Ἑλληνὶς ὑπήκοος, ὅπως ἐδήλωσεν ὁ συνθέτης της, εἰς πολλὰ σημεῖα ἐλληνίζει ὑπενθυμίζουσα ἑλληνικὰ μοτίβα.

Με τὸ νέον ἔργον του ὁ νεώτατος τῶν Ἑλλήνων μουσουργῶν μᾶς ἀπεκάλυψε μίαν ψυχὴν λυρικὴν γεμάτην ρυθμούς καὶ ἁρμονίας. Καὶ ὁ κ. Σακελλαρίδης ἀγαπᾷ τὴν τέχνην του καὶ ἐργάζεται ὅσον κανεὶς ἄλλος. Πράγμα ποῦ πρέπει νὰ μᾶς κάμνη νὰ προοιωνιζώμεθα πολλὰ διὰ τὸ μέλλον του.

Ἡ «Περουζέ» ἐχειροκροτήθη ἀπὸ τὸ κοινὸν μέχρις ἀποθεώσεως τοῦ συνθέτου της. Εἰς τὴν μοναδικὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου κατὰ μέγιστον μέρος συνετέλεσεν ἡ ὑποκριτικὴ δύναμις καὶ ἡ εὐλίγιστος καὶ γλυκυτάτη φωνὴ τῆς κ. Ὀλγας Παπαδιαμαντοπούλου (Ρεδέκκας), ἡ ὁποία ἐπαιξε τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τῆς Βασιλίσσης τῶν Ἀτσιγγάνων.

Δ. Π.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Η «ΑΓΩΝΙΑ»

Ἀρχόμεθα ἀπὸ σήμερον δημοσιεύοντες τὸ ἔξοχον κοινωνικὸν δράμα τοῦ διαπρεποῦς Γάλλου δραματικοῦ συγγραφέως κ. **François de Nion**, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν εἰς ἰδιαίτερον κομψὸν τεύχος ὁ «**Monde Illustré**» τῶν Παρισίων.

Ὁ εὐγενὴς συγγραφεὺς εἰς τὸν ὁποῖον ἐγράψαμεν ζητήσαντες τὴν ἄδειαν τῆς μεταφράσεως καὶ δημοσιεύσεως τοῦ λαμπροῦ ἔργου του εἰς τὴν «Χαράυγην», μᾶς ἀπήντησε μετὰ τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν :

Inbre et Loire

19 Αὐγούστου 1911.

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Πολὴ εὐχαρίστως σᾶς παρέχω τὴν ὕδειαν ποῦ μοῦ ζητεῖτε ὡς μεταφράσετε διὰ τὴν Ἐπιθεώρησίν σας τὸ ἔργον μου «Ἡ Ἀγωνία».

Θὰ μὲ ὑποχρεώσετε ἀποστέλλοντές μοι τὰ σχετικὰ τεύχη τοῦ ἀξιολόγου περιοδικοῦ σας, μετὰ τὴν εὐκαιρίαν δὲ αὐτὴν σᾶς προσφέρω τοὺς ἐγκαρδίους μου χαιρετισμούς.

Ὑμέτερος
François de Nion

— Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἡ πόλις μας ἐφιλοξένησεν ἐπ'ὀλίγας ἡμέρας τὸν διακεκριμένον ὁμογενὴ βουλευτὴν Σερβίων κ. Χαρίσιον Βαμβακᾶν. Ὁ κ. Βαμβακᾶς ὠμίλησε πρὸ πυκνοῦ ἀκροατηρίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Γυμνασίου περὶ τῶν αἰτημάτων τῶν Χριστιανῶν, ἀναπτύξας τὸ θέμα του μετὰ πολλὴν ἐμδρίθειαν καὶ εὐφράδειαν. Ἐκ τῆς πόλεως μας ὁ κ. Βαμβακᾶς ἀπῆλθεν εἰς Χίον, ἐκεῖθεν δὲ θὰ μεταβῇ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς νήσους τοῦ νομοῦ μας.

— Ἐπερατώθη τὸ οἰκοδόμημα τοῦ κινηματοθεῖτρου τῆς πόλεως μας «Ἀλκαῖο». Ἡ αἰθουσά του εὐρυτάτη, δυναμένη νὰ περιλάβῃ ἀνέτως περὶ τοὺς 700 θεατὰς, αἱ ἐξέδρα ὠραῖαι, ἡ σκηνὴ του μεγάλη, ὁ ἀερισμὸς του τέλειος καὶ ἐν

γένει ὅλα του ἐν τάξει. Ἡ μηχανὴ τοῦ κινηματογράφου, ἡ ὁποία ἐγκαθίσταται προσεχῶς, μεγάλῃς δυνάμεως.

Δὲν ἀμφιβιάλλομεν ὅτι οἱ ἰδιοκτῆταί του, οἱ ὁποῖοι τόσον ἐφρόντισαν διὰ τὸ οἰκοδόμημα θὰ φροντίζουν ἐπίσης διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ταινιῶν ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν θιάσων.

Τὸ κινηματοθέατρον θὰ ἐγκαινιάσῃ λίαν προσεχῶς καλῶς κατηρτισμένος θίασος ἐκ τῶν πρώτων.

— Μετ'εὐχαριστήσεως ἀναγράφομεν ὅτι ὁ ἐν Σμύρῃ καθηγητὴς τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς κ. Εὐστράτιος Πελεκίδης ἀριστοῦχος τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου καὶ ἀρχαιολόγος σπουδᾶσας ἐπὶ τετραετίαν εἰς Εὐρώπην ὡς ὑπότροφος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας κατόπιν διαγωνισμοῦ, πρὸ μηνὸς περίπου διορίσθη ἔφορος τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγ. Σχολῆς.

Εἶναι ἀξιέπαινος ἡ πράξις αὕτη τῆς Ἐφορείας ἥτις προέβη εἰς τὸν ἐπιτυχῆ διορισμὸν τοῦ σοβαροῦ τούτου σκαπανέως τῆς Ἐπιστήμης, τὸν ὁποῖον συγχαίρομεν εὐλικρινῶς.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ

Ὁ θάνατος τοῦ Μαιντρὸν

Μία ὠραία καὶ περίεργος φιλολογικὴ μορφή ἐξέλιπε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωρίς Μαιντρὸν. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἀξίουν σοβαρὴν μελέτην. Γεννηθεὶς τὸ 1854 ἀνήκει εἰς τὴν γενεάν τὴν μεσάζουσαν μεταξὺ τῆς τῶν Παρνασσιστῶν καὶ τῶν Συμβολιστῶν.

Ὅσοι δὲν ἐγνώριζαν προσωπικῶς τὸν Μωρίς Μαιντρὸν τὸν ἐνόμιζαν νεώτερον διότι ἐνεφανίσθη ἀργὰ εἰς τὴν φιλολογίαν.

Ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε λίαν περιπετειώδης. Ἦτο, ὡς γνωστόν, υἱὸς τοῦ ἀγαματοποιοῦ Ἰππολύτου Μαιντρὸν. Τελειώσας τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Λύκειον Ἁγίου Δουδοβίκου εἰς τὸ Παρίσι, ἐσῆλθεν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ ναυικοῦ : ἔτσι ἤρχισε τὰ ταξιδία του διὰ μέσου τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐμελέτα σοφῶς τὰ πράγματα, συλλέγων ἔντομα, τὰ ὁποῖα ἐδώρει κατὰ τὰς ἐπανόδους του εἰς τὸ Μουσεῖον, πλουτίζων ταυτοχρόνως μετὰ ζωντανὰ ζῶα τὸν Βοτανικὸν καὶ Ζωολογικὸν Κήπον.

Ἡ Φυσικὴ Ἱστορία τὸν εἶχε συναρπάσει τόσον, ὥστε προσελήφθη εἰς τὸ ἐντομολογικὸν τμήμα τοῦ Μουσείου ὅπου εἰργάσθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ **Künckel d' Herculaïs**. Ἄλλ' εἰς τὸν Μωρίς Μαιντρὸν ἤρμοζε πρακτικωτέρα ζυή. Δὲν ἤρκει εἰς αὐτὸν νὰ συμπληρώσῃ ἐργασίας τῶν ὁποίων ἡ βιβλιογραφία θὰ εἴματα ἄλλως τε πολλοὺς φιλοπόνους καθηγητὰς. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς ἀποστολάς, ἐπῆγε εἰς τὴν Σεβγᾶλην, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Σουμάτραν, εἰς τὴν Ἰάβαν, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀφυσσινίας. Ἀπὸ κάθε ταξιδίου του ἔφερε θησαυρούς. Κατὰ τὰ

διαλείμματα, ἠσχολεῖτο εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν κάμνων συλλογὰς ὄπλων.

Εἰς αὐτὸν ὀφείλονται ἐπίσης μελέται ἐπὶ τῆς *Σκνιπὸς καὶ τῶν ζυμιῶν τῆς*, ἐπὶ τῶν *Κερνοπιθήκων*, ἐπὶ τῶν *Δραγόνων κλεπτῶν τῆς Ἰάβας*, τοῦ *Σκύ'λο' τῶν λειβαδιῶν*, βιβλίων τὰ ὁποῖα τιτλοφορεῖ *Τὰ ὄπλα*, *Τὰ καλλιτεχνικά ὄπλα κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα*, μία *Σκιαγραφία τῆς ἱστορίας τοῦ ξίφους κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα*, ἐν *Δεξικὸν τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ Μεσαιῶνος κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα*.

«Οὕτω σχηματίζεται βαθμηδόν, ὅπως ἐπιτυχῶς εἶπεν ὁ κ. Ρενὲ Δουμικ εἰς τὸν ἐπικήδειον ποῦ τοῦ ἐξεφώνησεν εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ **Montparnasse**, ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ ποικίλα ἀλλ' ἁρμονικὰ στοιχεῖα ἢ πλοοῖα προσωπικότητος του». «Ὅταν ὁ Μωρίς Μαιντρὸν ἐγγραψὲ τὸ πρῶτόν του μυθιστόρημα, ἤξευρε νὰ ἐνώη μαζί μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ καλλιτέχνου καὶ τοῦ λογίου τὰς μεθόδους τοῦ σοφοῦ, τὴν εὐρείαν ἔρευναν τοῦ ταξιδιώτου καὶ τοῦ ἱστορικοῦ. Ἐδημοσίευσεν κατ' ἀρχὰς τὰς *Ἰπποδρομίας τοῦ Βωπλάσαν*, ἔπειτα τὸν **Saint Cendre**, τὸν *Κύριον δὲ-Κλεραμπόν*, τὸν *Βλανκαδόρ τὸν Ὑπερήφανον*, βιβλίον ποῦ εἶναι μία σάτυρα τῶν σοφῶν, τὸ *Δένδρον τῆς ἐπιστήμης*, διάφορα τεύχη τῶν ἀνὰ τὰς Ἰνδίας ταξιδίων, ὁπόθεν ἐπέστρεψε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἔτη, συνέγραψε τέλος τὴν *Ἡγουμένην τῆς Ἰερῆς Σχολῆς*, τὸν *Καλὸν Κύριον δὲ-Βεράγκ*, ἐτελείωνε δὲ ἐν μυθιστόρημα, ὅτε ἀπέθανε.

Θὰ εἶχέ τις νὰ ὁμιλήσῃ διὰ μακρῶν περὶ τῆς συλλήψεώς του εἰς τὸ μυθιστόρημα, περὶ τοῦ ὕφους του, τοῦ πατροπαραδότου καὶ ἀτομικοῦ συγχρόνως, περὶ τοῦ χαρακτήρος του· ἦτο ἐν ἰδιανικὸν εὐθύτης, εἰλικρινείας, καλοκαγαθίας. Πολλάκις ἐλέχθη ὡς ἐκ τῶν τρόπων του ὅτι ἦτο εἶδος ἱππότητος τῶν γραμμάτων· ἀκριβέστερον θὰ ἐλέγετο ὅτι ἦτο εἶδος στρατάρχου.

Εἶχε νυμφευθῆ, ὡς γνωστόν, μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ **José-Maria de Eredia**: ἦτο λοιπὸν σύγγαμβρος τοῦ κ. **Henri de Régnier** καὶ τοῦ κ. **Pierre Louys**.

Ἡ κηδεῖα του ἔγινε τὸ Σάββατον τῆς 22 Ἰουλίου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ νησιοῦ τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου, ποῦ κατοικοῦσε.

Οἱ κ. κ. **Henri de Régnier** καὶ **Pierre Louys** προηγοῦντο τῆς πενθίμου συνοδίας. Οἱ κ. κ. **René Doumic** τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, Ἀύγουστινος Καμπὰ σύμβουλος τοῦ Ἐφετείου, **Janet** πρόεδρος τῆς Ἐντομολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Γαλλίας, καὶ **Desiré Lemerre** ἐκράτουν τὰς ταινίας τοῦ φερέτρου. Στρατιωτικαὶ τιμαὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν μακαρίτην, ὅστις ἦτο ἱππότης τῆς Λεγιῶνος τῆς Τιμῆς, δι' ἐπιτροπῆς ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς τῶν Παρισίων. Ἀπειροὶ προσωπικότητες τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου, σοφοί, μέλη νομικῶν συλλόγων παρίσταντο.

Δύο λόγοι ἐξεφωνήθησαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦ **Montparnasse**, ὁ ἓνας ὑπὸ τοῦ κ. Ρενὲ Δουμικ ἐξ ὀνόματος φίλων λογοτεχνῶν, καὶ ὁ ἕτερος ὑπὸ τοῦ κ. Janet, προέδρου τῆς Ἐντο-

μολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Γαλλίας. Ὁ Μωρίς Μαιντρὸν ὑπῆρξε πρόεδρος τῆς ἑταιρείας ταύτης.

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΡΟΣΤΑΝ

Ὁ κ. Ἐδμόνδος Ροστάν ὑπῆρξε κατ' αὐτὰς θῆμα δυστυχήματος τοῦ αὐτοκινήτου, ποῦ παρ' ὀλίγον νὰ τοῦ στοιχίσῃ αὐτὴν τὴν ζωὴν του.

Ὁ ποιητὴς τοῦ «Ἀειδέως» καὶ τοῦ «Σαντεκλαίρ» εἶχεν ἀναχωρήσει μὲ αὐτοκίνητον τὴν μεσημβρίαν ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν του στὸ Cambes, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ προγευματίσῃ εἰς τὸ **Saint-Jean-de-Luz**.

Ὁ σωφὲρ καὶ ἓνας θαλαμηπόλος τὸν συνώδευαν. Μετὰ πορείαν μερικῶν χιλιομέτρων ὁ σωφὲρ ἠσθάνθη ὅτι δὲν ἦτο κύριος τῆς διευθύνσεώς του.

Ἄφνης παρουσιάσθη μία κομπή: τὸ αὐτοκίνητον ὑπερέβη τὸ ἐμπόδιον τοῦ δρόμου καὶ κατεκρημνίσθη ἀπὸ ὕψος πέντε μέτρων μίσι εἰς ἓνα λειβίδι ποῦ εὐρίσκετο περίξ τοῦ δρόμου.

Ὁ σωφὲρ καὶ ὁ θαλαμηπόλος ἐξεσφενδονίσθησαν εἰς ἀπόστασιν πολλῶν μέτρων πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἀνηγέρθησαν ὁ πρῶτος ἐλαφρῶς, ὁ δεῦτερος σοβαρῶς τραυματισμένος.

Ὁ Ροστάν ριφθὲς ἔξω τοῦ ὀχήματος εἶχε πέσει καθέτως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἔκειτο κάτω ἀπὸ τὸ βαρὺ ὄχημα — 2000 χιλιογρ. περίπου — τοῦ ὁποίου μία πλευρὰ του ἐπίεζε τὴν κοιλίαν.

Ὁ σωφὲρ καὶ ὁ θαλαμηπόλος βλέποντες τὸν κίνδυνον ποῦ διέτρεχεν ὁ κύριός των, προσεπάθησαν νὰ τὸν ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴν κινδυνώδη θέσιν ποῦ εὐρίσκετο, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον. Εὐτυχῶς εἰ γάτοιχοι ἐὸς ἱποστατικοῦ ἐκεῖ πλησίον ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν καὶ τὸν ἀτηλευθέρωσαν. Ἦτο καιρὸς, διότι ὁ ποιητὴς εἶχε μείνει ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας εἰς τὴν τροικώδη ἐκείνην θέσιν καὶ ἠσθάνετο ἐκλειπούσας τὰς δυνάμεις του.

Οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι ποῦ τὸν ἔσωσαν τὸν μετέφεραν εἰς τὸ ἱποστατικὸν καὶ ἐκεῖ ὁ Ροστάν ἐδίχθη τὰς πρῶτας φροντίδας δύο ἰατρῶν κληθέντων ἰσπευσμένως κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ὥραν ἐν αὐτοκίνητον μετέφερε τὸν πληγωμένον εἰς τὴν βίλλαν του, ὅπου ὁ δόκτωρ Λαφουρκάντ τὸν ἐξήτασε προσεκτικῶς τὸ βράδυ.

Ὁ ἰατρὸς ἐφοβήθη κατ' ἀρχὰς μήπως ὁ ποιητὴς ὅστις φέρει σοβαρὰ τραύματα εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν κοιλίαν, εἶχε πάθει ἐσωτερικὴν τινα βλάβην. Εὐτυχῶς οἱ φόβοι οὗτοι δὲν ἔχουν λόγον ὑπάρξεως καὶ κάθε ἐπιπλοκὴ ἀπεσοβήθη.

Ὁλος ὁ κόσμος τῆς Γαλλίας συνεκινήθη μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεχεν ὁ νέος καὶ ἔνδοξος ἀκαδημαῖκος.

Ἡ ΚΛΟΠΗ ΤΗΣ ΤΖΟΚΟΝΤΑΣ

Τὸ Παρίσι καὶ ὅλη ἡ Γαλλία ἀπὸ τινος εὐρίσκονται εἰς ἀναστάσιον. Ἡ «Τζοκόντα» τὸ τελειότερον ἔργον ἐνὸς τῶν μεγαλυτέρων ζωγράφων, ἡ πολυθρόλλητος εἰκὼν τῆς Μόνα-Λίζας, συζύγου τοῦ Φραντζέσκο Τζοκόντο, τὴν ὁποίαν ὁ Λεονάρδος Δαβίντου ἐζωγράφησε μὲ ἔρωτα, μὲ ἀληθινὸν πάθος ποῦ διήρκεσε τέσσαρα δλόκληρα ἔτη καὶ ἐπώλησεν ἀνὶ 12 χιλ. λιβρῶν εἰς τὸν Φραγκίσκον τὸν Α'. Ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὸ Λουδρόν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸ ἔργον παρουσιάσθη εἰς τὰ ἔκθαμβια μάτια τῶν μαθητῶν τοῦ διδασκάλου — εἶναι πλέον τῶν πεντακοσίων ἐτῶν — ἢ «Τζοκόντα» ἔμεινε χωρὶς ἀντίπαλον. Ἦτο τὸ κειμήλιον τοῦ Λούδρου ἢ παράδοξος αὐτῆ μορφῆς, τῆς ὁποίας τὸ μειδίωμα σὰς εἴλκυε σὰν κάποια ὑπόσχεσις, σὰς ἐξῆπτε σὰν αἰνιγμα, ἢ ὁποία ἐνέτνευσε τόσους μεγάλους ἀρτίστας, τόσους λογοτέχνας, τόσους πρηνεῖς, τῆς ὁποίας τὰ ἀντίγραφα ἔχουν ἐξαιπλωθῆ εἰς ἄπειρον ἀριθμὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τῆς ὁποίας ἢ εἰκὼν ἔχει ἐκλαϊκευθῆ μέχρι τῶν ἀπωτέρων καλυδῶν τῆς Ἰφηλίου.

Πρὸ καιροῦ ἢ ἑφημερὶς τῆς Ἀμερικῆς «**New York Herald**» προέτεινε εἰς συζήτησιν τὸ ζήτημα, ἂν ἢ «Τζοκόντα» εἶναι γνησία ἢ μεταγενεστέρη ἀντιγραφή τῆς ἐν Μιδρίτη ὁμοίας. Εἰς τὴν συζήτησιν ἔλαβον μέρος σπουδαῖοι καλλιτέχναι καὶ κριτικοὶ ὄλου τοῦ κόσμου. Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν παρέλειψαν οἱ Ἰσπανοὶ νάναμιξοῦν τὸν πατριωτισμὸν τῶν καὶ νά ὑποστηρίξουν, ὅτι αὐτοὶ κατέχουν τὸ γνήσιον καὶ ὅτι ἢ εἰκὼν τοῦ Λούδρου εἶναι ἀντιγραφή, ἴσως καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ καλλιτέχνου.

Διὰ λόγους ἱστορικοῦ καὶ διὰ λόγους καλλιτεχνικοῦ ἀπεδείχθη ὅτι τὸ πρωτότυπον εὑρίσκειτο εἰς τὸ Λούδρον καὶ ὅτι ἢ εἰκὼν τῆς Μαδρίτης εἶναι μεταγενεστέρη ἀντιγραφή.

Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν δύο εἰκόνων προέκυψεν ὅτι εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Λούδρου ἢ ἐκτέλεισις ἦτο λεπτοτέρα καὶ ἡρεμωτέρα, ἢ κόμη καὶ αἱ χεῖρες παρουσιάζουν τὰς ἰδιαιτέρας γραμμὰς τοῦ Λεονάρδου, τὸ ἐξοχικὸν δὲ βάθος χαρακτηριστικὸν τῶν ἔργων τοῦ καλλιτέχνου καὶ αἱ περιώνυμοι ταινίαι τελείως λείπουν ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς Μαδρίτης.

Περὶ τῆς ἐξαφνίσεως τοῦ ἀριστουργήματος τούτου, ἦτις ἔγινε μὲ τὸν μυστηριωδέστερον τρόπον, διάφοροι ὑποθέσεις φέρονται: λ. χ. ἢ ἐκδίκησις κανενὸς ὑπαλλήλου δυσηρεστημένου, διὰ νὰ φέρῃ σοβαρὰς δυσκολίας εἰς τοὺς ἀνωτέρους του, ἢ ἢ τρέλλα κανενὸς μονομανοῦς συλλέκτου, ἢ ἢ ματαιοδοξία κανενὸς θέλοντος νὰ ἐπισύρῃ ἐπάνω του τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου· ἄλλοι ὑπέθεσαν ὅτι πρόκειται περὶ ἀστεϊσμοῦ διὰ νὰ ἐπιστηθῆ περισσότερον ἢ προσοχὴ τῶν φυλάκων τοῦ Μουσείου, οἵτινες πολὺ ἀμελῶς ἐξετέλουν τὸ καθήκον των.

Αἱ μέχρι τοῦδε ἔρευναι εἰς οὐδὲν κατέληξαν ἀποτέλεσμα· εἰς ἓνα μόνον ἐκ τῶν διαδρόμων τοῦ Λούδρου ἀνευρέθη τὸ πλάσιον τῆς εἰκόνος καὶ τὸ τζάμι πὸν τὴν ἐπροφύλιε.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ Δαβίντσιν θὰ εἶναι ἀνυπολόγιστος ζημία διὰ τὴν Γαλλίαν καὶ διὰ τὴν παγκόσμιον καλλιτεχνίαν.

Τὸ παμισινὸν φύλλον «**Matin**» μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀστυνομίας τοῦ νὰ ἀνευρεθῆ ἢ «Τζοκόντα», προσφέρει ὁ γιλ. φράγκα εἰς τοὺς νεκρομάντις, τοὺς ὑπνωτιστάς, τοὺς χειρομάντις κλπ. ἂν κατορθώσουν δι' οἰουδήποτε μέσου νὰ ὑποδείξουν τὸ μέρους ὅπου κρύπτεται τὸ ἔργον.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«**Σκριπ**». — Ὑπὸ τὸν νέον τοῦτον τίτλον ἐπανάλαβε τὴν ἐκδοσὴν τοῦ τὸ γνωστὸν σατιρικὸν καὶ γελοιογραφικὸν φύλλον τῆς πόλεως μας ὁ «Μυτιληνιὸς» μὲ διευθυντὸς τὸς κ. κ. Θ. Θεοδορίδην καὶ Σ. Σταματόπουλον. Ἐν κρίνωμεν ἀπὸ τοὺς δύο ἀριθμοὺς τοῦ πού ἐκυκλοφόρησαν μέχρι τοῦδε, τὸ «Σκριπ» θὰ ἐγκαινίση νέαν περίοδον εὐθυμογραφίας καὶ ψυχαγωγίας οὐ μόνον ἐν τῇ πόλει μας ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθόλου, διότι ἐκτὸς τῆς συνεργασίας τῶν καλύτερων εὐθυμογράφων τοῦ Πανελληνίου θὰ ἔχη καὶ φιλολογικὸν χαρακτήρα. Τοῦ εὐχόμεθα καλὴν πρόοδον.

«**Ἡ Ντίνα καὶ ἄλλα διηγήματα**». — Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη συλλογὴ τριῶν διηγημάτων τοῦ ἐν Ἀθήνας λογίου καὶ συνεργάτου μας κ. Ἀθ. Π. Μίχα. Ἡ «Ντίνα» εἶναι ἓνα μικρὸν κοινωνικὸν μυθιστόρημα, ὅπου ὁ συγγραφεὺς μὲ τὰς ωραίας του περιγραφὰς καὶ μὲ τὴν ψυχολογίαν τῶν προσώπων του καὶ τὴν παρατηρητικότητά του ἀναπτύσσει προσόντα καλοῦ διηγηματογράφου, ὅστις θὰ μᾶς δώσῃ εἰς τὸ μέλλον πολὺ ἀνώτερα ἔργα.

«**Ἡ Βουβή**». Ἀπεστάλη εἰς τὰ γραφεῖά μας τὸ ὠραῖον δράμα τοῦ συνεργάτου μας κ. Χρ. Βαρλέντη κριτικὴν τοῦ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν μας παραμυθιῶν στηριζομένου τούτου δράματος ἐδιάβισαν οἱ ἀναγνώσται τῆς «Χαραυγῆς» εἰς προηγούμενον φυλλάδιον.

«**Αἱ Μοῦσαι**». — Ἐξεδόθη ὁ 440ος καὶ 441ος ἀριθμὸς τοῦ ἐν Ζακύνθῳ φιλολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ τούτου περιοδικοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ συνεργάτου μας κ. Λ. Ζώη, μὲ τὰ ἐξῆς ἐκλεκτὰ περιεχόμενα: Τὸ κάλλος τῆς γυναικὸς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις παρ' ἡμῖν. Σεμνοτυφία καὶ σεμνότης. Ἡ δύσις (ποίημα). Ἐν διήγημα τοῦ Μαίζεροφ. Μεταφράσεις ποιημάτων τοῦ Γκαίτε κλπ.

«**Μηνιαία Εἰκονογραφημένη Ἀτλαντίς**». — Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ Ἰουλίου μὲ λαμπρὰς εἰκόνας καὶ ποικίλα περιεχόμενα. Εἰς πάντα αἰτοῦντα ἀποστέλλεται ἐν τεῦχος δωρεάν.

Διεύθυνσις: «**Atlantis**». P. O. Station, E. New York.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀναγγείλωμεν ἐν τῇ «Χαραυγῇ» τὴν ἐκδοσὴν νέου τῶν ἔργων ὀφείλουν νὰ ἀποστέλλουν εἰς τὰ γραφεῖά μας δύο ἀντίτυπα τοῦ ἔργου τῶν ἀντὶ ἐνός.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομηταὶ ἡμῶν οἱ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν τῶν ὅπως εὐκολύνοντες τὸ ἔργον μας εὐαρεστηθοῦν καὶ τὴν ἀποστείλουν διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἢ οἰουδήποτε μέσου θέλουν.

Μόνος ἀντιπρόσωπός μας ἐν Κων)πόλει ὁ κ. Νίκος Καστρινός, Galata, Poste Russe.

Ἀγορὰ καὶ πώλησις γραμματοσήμων καὶ συλλογῶν οἰασδήποτε ἀξίας. **D. Demetriades**

12 Rue Façon PARIS 13me

Ἑπεύθυνος: **Μ. Σ. Βάλλης.**